

Beretning

Norsk Arbmf.

1924

BERETNING
OM
NORSK ARBEIDSMANDSFORBUNDS
VIRKSOMHET I 1924

VED
JOHS. M. P. ØDEGAARD
OG
J. EIKEFJORD

OSLO 1925 — ARBEIDERNES AKTIETRYKKERI

Innledning.

Med avslutningen av året 1924 avsluttes også et meget viktig avsnitt i Arbeidsmandsforbundets historie, idet den store omorganisasjonsprocess da avsluttedes, så forbundet fra 1925 kun teller grube- og anleggsarbeidere — den samme stilling som var til stede for 25—30 år siden.

Den 13 april 1895 regnes for forbundets stiftelsesdag, og det tidsrum som ligger mellom denne og 31 desember 1924, er overmåte rikt på begivenheter av enhver art innenfor den faglige organisasjon.

Norsk Arbeidsmandsforbund har i de næsten 30 år gjennomlevet mere enn noget annet fagforbund her i landet har gjennomlevt i denne tid. Dette har for en vesentlig del sin grunn deri, at forbundets organisasjon har omfattet så mange forskjellige virksomheter, som har beskjeftiget både mannlige og kvinnelige arbeidere.

Efter 1905 har det foregått et stort opsving i landets industrielle liv, og Arbeidsmandsforbundet er meget sterkt kommet i berøring hermed.

Når storindustrien gjorde sitt inntog her, og man gikk i gang med utbygningen av landets vannfall, så var det anleggsarbeiderne som var de første på plassen. Det måtte bygges veier og ryddes grunn til hus. Anleggsarbeiderne fikk i begynnelsen nøie sig med de primitive boliger som de provisoriske arrangementer tillot. Mange blev også igjen på stedet efter at arbeidet var ferdig og produksjonens drift kom i gang, og blev innvånere av den nye by som storindustrien skapte.

Vi har flere sådanne byer i vårt land, og der treffer man den dag idag mange gamle medlemmer, som kom til stedet som anleggsarbeidere og tok de første spadestik og boret de første minehull.

I mange tilfelle var ikke den nye tids arbeidsgiverrepresentanter utstyrt med den nødvendige forståelse av de krav arbeiderne hadde berettiget grunn til å stille.

Det blev meget ofte konflikter, og kampen måtte kjempes ut. Resultatet blev dog som regel, at man fikk slått organisasjonsprinsippet fast, og organisasjonen blev anerkjent som arbeidernes representant.

Forbundets grunnstamme, jernbanearbeideren og veiarbeideren, er fremdeles med i rekkene, og ved siden av disse står den meget nær beslektede grubearbeider, som har vært medlem av forbundet siden 1898.

I tiden 1895—1898 gikk medlemstallet ganske smått frem, men etter grubearbeidernes optagelse i forbundet øket medlemstallet fort, og det gjentar sig regelmessig etter hvert som de forskjellige industrigrupper arbeidere blir organisert i tilslutning til forbundet.

Det er under Arbeidsmandsforbundets merke at arbeiderne ved de mange forskjellige nye industrier er organisert, og det er derfra de nu eksisterende spesialforbund har gått ut, og forbundet har ydet mange medlemmer til de forskjellige forbund gjennom en rekke år. Det har som regel vært så, at Arbeidsmandsforbundets medlemmer har vært de første på plassen, og med tiden er andre arbeidsgrener kommet til og således skapt mulighet for organisasjon, som gikk op i andre fag- eller spesialforbund.

Nu må det formodes at denne utvikling er omme. Det eksisterer ikke lengere noget alt omfattende Arbeidsmandsforbund.

De forskjellige industrier har nu sine egne industriorganisasjoner, og Arbeidsmandsforbundet fortsetter sin vandring videre med de 2 grupper arbeidere — anleggs- og grubearbeiderne — som har holdt trofast sammen alle dager. Det er et henimot 30 års samarbeide disse kan se tilbake på.

Sag-, tomt- og høvleriarbeiderne gikk ut og dannet sitt eget forbund allerede i 1911, Norsk Papirindustriarbeiderforbund blev dannet i 1914 og Kommunearbeiderforbundet i 1920.

På den tid var organisasjonsformene kommet meget sterkt under diskusjon, og man så allerede som et faktum at det ikke kunde drøie rett lenge førenn en større forandring vilde inntre, og denne kom i og med landskongressens beslutning i 1923 om industrivis organisering. Fra det øieblikk gikk det slag i slag med dannelse av nye forbund.

Først gikk sten-, jord- og cementarbeiderne og en del murarbeidere ut, etter dette nærings- og nydelsesmiddelindustriens arbeidere, deretter den elektrokjemiske og kjemisk-tekniske industri, og i november 1924 startet Norsk Tekstilarbeiderforbund.

Idag finnes således følgende forbund, hvis vesentligste del av medlemmene er gått ut fra Norsk Arbeidsmandsforbund:

1. Norsk Sag-, Tomt- og Høvleriarbeiderforbund, stiftet 1911
2. Norsk Papirindustriarbeiderforbund, — 1914
3. Norsk Kommunearbeiderforbund, — 1920
4. Norsk Nærings- og Nydelsesmiddelforbund, — 1923
5. Norsk Kjemisk Industriarbeiderforbund, — 1923
6. Norsk Tekstilarbeiderforbund, — 1924.

Hertil kommer over 2 000 medlemmer, overført til Norsk Bygningsarbeiderforbund i 1923.

Ved utgangen av 1924 hadde Arbeidsmandsforbundet 5585 medlemmer tilbake. Man må gå helt tilbake til 1906 før man treffer et så lavt medlemstall.

Det som nu står tilbake er, at de nye forbund som har gått ut fra Norsk Arbeidsmandsforbund, må på en minst like tilfredsstillende måte ivareta medlemmenes interesser — ja de må ivareta interessene på en bedre måte, skape større tro og tillit til organisasjonen, øke

medlemstallet og bidra kraftigere til å forkorte veien til målet — arbeiderklassens frigjørelse.

Norsk Arbeidsmandsforbund vil i fremtiden som hittil stå side om side med de øvrige fagorganiserte arbeidere her i landet og ta sin del av de støt og vanskeligheter som kampen medfører. Forbundet har i alle sine leveår vært utsatt for store påkjenninger i form av streiker og lockouter, men forløpet har alle tider vært slik, at man har kunnet vært bekjent av resultatet.

Det har aldri lyktes nogen arbeidsgiver å knekke forbundets krefter. I de tilfelle man har gått ut av kampen uten resultat, har dette hatt sin grunn i at man har vært overfalt av streikebrytere, og disse har vært i stand til å hindre forbundet i å opnå et tilfredsstillende resultat for de kjempende medlemmer.

Vårt håp nu ved det nye års inntreden er at den slags foreteelser vil man for fremtiden være forskånet for. Klassebevisstheten må være våknet hos det store flertall av arbeiderne, så vi nu kan se en jevn og sikker tilvekst i medlemstallet, og dermed reduseres mulighetene for streikebryteriet.

Når forbundet nu går inn i det nye år, begynner det på sin 30-årige virksomhet, og vi har derfor tenkt at det har sin interesse å se, hvordan medlemskurven svinger i disse år, og henviser til de efterfølgende plancher.

Hovedstyret.

Ved årets begynnelse bestod hovedstyret av følgende:

Johs. M. P. Ødegaard, J. Eikefjord, A. Ahlstrand, Hans Røste, Ingv. Olsen, Ole P. Bonde, Gustav Sundbye, Nic. Eggen, Konrad Botten, Johan Fagerlien, Kristian Moljord, Hans Moen, Albert Karlsen, Fru Anna Gulbrandsen og Kristian Henriksen.

I slutten av året gikk fru Anna Gulbrandsen og Ingv. Olsen ut som følge av overgang til Tekstilarbeiderforbundet. Da landsmøtet skal avholdes i første halvdel av 1925 besluttedes ikke å supplere hovedstyret før dette. Hovedstyret har avholdt et møte i året.

Forretningsutvalget.

Forretningsutvalget bestod ved årets begynnelse av Johs. M. P. Ødegård, J. Eikefjord, A. Ahlstrand, Hans Røste, Ingv. Olsen, fru Anna Gulbrandsen og Hans Moen. Fru Anna Gulbrandsen og Ingv. Olsen uttrådte i slutten av året.

Forretningsutvalget har i årets løp avholdt 31 møter og behandlet 134 løns- og tvistesaker samt 206 saker vedrørende indre organisasjonsspørsmål.

Hovedkontoret.

I årets løp er innkommet til forbundets hovedkontor 3159 almindelige brever, 1725 bankobrever og anvisninger.

I samme tidsrum er avsendt 4 054 almindelige brever, 923 bankobrever og anvisninger, 573 telegrammer og 1528 trykksaker og pakker.

Kvartalsrapporten «Arbeidsmanden» er utkommet med et gjennomsnittlig oplag av 10 000 ekpl.

Agitasjonen.

Agitasjonen har i likhet med tidligere år vært drevet i den utstrekning som både tid og økonomi har tillatt.

Man har fulgt den i senere år anvendt praksis, å bevilge midler til de forskjellige stedlige styrer, og støttet agitasjon, igangsatt av de lokale foreninger og anvendt i stor utstrekning lokale krefter, en form for agitasjon som ifølge erfaring har vist sig å være den mest praktiske for å samle medlemmer.

Det er særlig veianleggene som har tildratt sig opmerksomhet og interesse, idet det er et felt som må sies å ligge nærmest uten organisasjon, når man tar hensyn til den betydelige arbeidsstyrke som er beskjeftiget ved veianleggene spredt ut over det ganske land, men blir det på samme tid et tungt og forholdsvis kostbart arbeide.

De interskandinaviske forbindelser.

I likhet med tidligere år har også i 1924 bestått det mest intime samarbeide mellom de i Sverige og Danmark værende Arbeidsmandsforbund og Norsk Arbeidsmandsforbund.

Likeledes har det også bestått samarbeide mellom Dansk-, Svensk- og Finsk tekstilarbeiderforbund helt til tekstilarbeiderne i Norsk Arbeidsmandsforbund dannet sitt eget forbund.

Dessuten har også forbundet vært representert ved Svensk gruvindustriarbeiderforbunds landsmøte, der avholdtes i Stockholm i dagene 24—29 november.

Som representant møtte forbundets formann, Johs. M. P. Ødegaard.

I anledning storlockouten 1924, avholdtes en konferanse i Stockholm mellom representanter for Svensk grov- og fabriksarbeiderforbund og Norsk Arbeidsmandsforbund den 12 mars.

Som representant for vårt forbund møtte A. Ahlstrand.

I samme anledning avholdtes en konferanse i København med representanter fra Dansk Arbeidsmandsforbund og Dansk Tekstilarbeiderforbund henholdsvis den 6 og 7 desember.

Som representanter i disse konferanser møtte Johs. M. P. Ødegaard, A. Ahlstrand og Ingvald Olsen.

Den 19 mai avholdtes en konferanse i Norköping med Svensk Tekstilarbeiderforbund, hvori deltok Johs. M. P. Ødegaard og A. Ahlstrand.

I forbindelse med de nordiske lands sekretariatkonferanse i København desember 1924 avholdtes møte i den skandinaviske felleskomité den 4 desember bestående av representanter fra Sverige, Danmark og Norge.

Til stede i denne konferanse var:

Fra Dansk Arbeidsmandsforbund C. Lyngsie og J. A. Nielsen.

Fra Svensk grov- og fabriksarbeiderforbund Janne Jönsson og A. Bengtson.

For Norsk Arbeidsmandsforbund Johs. M. P. Ødegaard og A. Ahlstrand.

Omorganiseringen.

I beretningen for 1923 har vi gitt en utførlig redegjørelse for omorganiseringens utvikling her i landet og dens innflytelse på Norsk Arbeidsmandsforbund.

For 1924's vedkommende har vi å meddele, at den siste større gruppe, tekstilarbeiderne, den 14—17 oktober avholdt sitt konstitu-

erende møte og trådte i virksomhet som eget forbund den 1 november 1924.

Til dette forbund avgav vårt forbund 1500 medlemmer.

Ved årsskiftet bestod således forbundet praktisk talt av grube- og anleggsarbeiderforeninger og har vi tenkt det vilde ha sin interesse å anføre de gjenstående foreningers navn og disses stiftelsesår og datum.

Avdelingenes stiftelsesår og datum.

Avd. nr.	9.	Hyttarbeidernes forening, Røros, 5 januar 1897.
—	8.	Grubearbeidernes fagforening, Røros, 6 februar 1897.
—	23.	Ålens grubearbeiderforening, 26 mars 1899.
—	94.	Drammen og omegns jernbanearb for., 4 mars 1900.
—	43.	N. A. F.s avd. 43, Trondhem, 25 november 1900.
—	67.	Holtålens arbeiderforening, 1 desember 1901.
—	60.	Lysaker avd. N. A. F., 17 juli 1901.
—	101.	Mo arbeiderforening, 9 august 1902.
—	103.	Nordlyset, Storforshei, september 1902.
—	100.	Båsmo arbeidsmandsforening, 7 september 1902.
—	29.	Hersjedalens grubearbeiderforening, mars 1903.
—	51.	Foldalens grubearbeiderforening, 5 mai 1906.
—	53.	Nordens Klippe, 6 september 1906.
—	57.	Notodden og omegns arbeidsmandsfor., 7 oktober 1906.
—	20.	Sulitjelma jernarbeiderforening, 16 februar 1907.
—	79.	Finneide arbeiderforening, 17 februar 1907.
—	73.	Jakobsbakkens grubearbeiderforening, 19 januar 1907.
—	78.	Sagmo —>— 2 februar 1907.
—	69.	Malmö —>— 14 april 1907.
—	123.	Sjønstå arbeidsmandsforening, 1 mai 1907.
—	82.	Alvdal arbeiderforening, 1907.
—	75.	Giken grubearbeiderforening, 1 februar 1907.
—	70.	Sandnes —>— 13 januar 1907.
—	68.	Tømmeråsens arbeiderforening, 1 januar 1907.
—	66.	Furulunds grubearbeiderforening, 7 januar 1907.
—	111.	Løkkens —>— 14 juli 1907.
—	97.	Salangens arbeidsmandsforening, 13 oktober 1907.
—	146.	Hankens grubearbeiderforening, 19 januar 1907.
—	71.	Fagerlid arbeiderforening, 1 februar 1907.
—	72.	Charlotte grubearbeiderforening, januar 1907.
—	32.	Kirkenæs jern- og metallarb.for., 27 september 1908.
—	44.	Grubenes arbeidsmandsforening, 15 mai 1909.
—	34.	Stord arbeiderforening, 1 mai 1909.
—	21.	Oslo og omegns jernbanearb.for., 25 september 1910.
—	102.	Koldalens arbeidsmandsforening, 13 oktober 1911.
—	91.	Bærum sten-, jord- og cementarb.for., 12 mars 1911.
—	25.	Gula kanalarbeiderforening, 12 april 1912.
—	110.	Lier og Røikens jernbanearbeiderfor., 11 mars 1912.
—	39.	Løkkens jern- og metallarb.for., 2 november 1912.
—	56.	Kvål jernbanearbeiderforening, 12 oktober 1912.

Avd. nr.	65.	Glomfjord arbeiderforening, 16 juni 1913.
—	108.	Grytten jernbanearbeiderforening, 8 august 1913.
—	47.	Verma —«— 9 august 1913.
—	93.	Medalens —«— 12 januar 1913.
—	144.	Solbergfossens arbeidsmandsforening, 26 april 1914.
—	64.	Røstens —»— 12 april 1914.
—	19.	Sulitjelma bygningsarbeiderforening, 1 mai 1914.
—	89.	Kragerø og omegns jernbanearbeiderfor., mai 1914.
—	42.	Sølvverksarbeidernes for., Kongsberg, 7 mars 1914.
—	125.	Hellandsbygdens arbeiderforening, juli 1915.
—	22.	Tunhøvd anleggsarbeiderforening, 16 januar 1915.
—	45.	Åmott —«— 9 oktober 1916.
—	141.	Vittingfoss arbeidsmandsforening, 13 desember 1916.
—	92.	Bjørkåsens grubearbeiderforening, 10 juli 1916.
—	98.	Øvre Årdal arbeiderforening, 10 september 1916.
—	63.	Larvik arbeidsmandsforening, 1 februar 1916.
—	40.	Brekke arbeiderforening, 1917.
—	95.	Sunnan jernbanearbeiderforening, 5 september 1917.
—	84.	Lunde — 28 februar 1917.
—	87.	Bø — 20 juli 1917.
—	121.	Sannidals — 1 desember 1917.
—	120.	Selbusjøens fagforening, 20 oktober 1917.
—	114.	Namdalens veiarbeiderforening, 9 oktober 1917.
—	122.	Voss arbeiderforening, 20 mai 1918.
—	124.	Ofofbanens — 20 mai 1918.
—	5.	Kra vask og rengjøringskvinnens for., 1 juni 1918.
—	104.	Kolvereid veiarbeiderforening, 15 desember 1918.
—	26.	Stenkjær arbeidsmandsforening, 27 juni 1918.
—	126.	Mosjøen og omegns arbeidsmandsfor., 25 januar 1919.
—	138.	Sørreisa arbeiderforening, 16 november 1919.
—	133.	Follafoss anleggsarbeiderforening, 26 oktober 1919.
—	27.	Sulitjelma elektrikerforening, 23 februar 1919.
—	13.	Drammen-Randsfjordb. linjeekstraarb.for., 9 febr. 1919.
—	115.	Trondhem og omegns jernbanearb.for., 4 septbr. 1919.
—	134.	Valøens jernbanearbeiderforening, 16 oktober 1919.
—	81.	Gjerstad anleggsarbeiderforening, 10 mai 1919.
—	109.	Brurulien jernbanearbeiderforening, 14 mars 1920.
—	116.	Veggli —«— 13 mai 1920.
—	74.	Hegmoens anleggsarbeiderforening, 15 januar 1920.
—	119.	Vossebanens —»— 11 juli 1920.
—		Kings Bay lokale forening 14 april 1920.
—	132.	Kraftanleggets arbeiderfor., Glomfjord, 6 februar 1921.
—	54.	Viosen anleggsarbeiderforening, 12 november 1921.
—	36.	Meløyvær grubearbeiderforening, 3 februar 1921.
—	7.	Lurudalens jernbanearbeiderfor., 9 oktober 1921.
—	118.	Ulvik —«— 13 mars 1921.
—	38.	Formofoss —«— 16 oktober 1921.
—	135.	Kroken —«— 10 april 1921.
—	128.	Prestestrandens —«— 18 april 1921.

- Avd. nr. 136. Jørstad arbeidsmandsforening, 16 juli 1921.
 — 16. Østfold veiarbeiderforening, 1 juni 1921.
 — 55. Lauvik jernbanearbeiderforening, 1 januar 1921.
 — 58. Norefjord arbeiderforening, 27 november 1921.
 — 83. Sanddøla jernbanearbeiderforening, 15 januar 1922.
 — 30. Østensjøbanens anleggsarbeiderforening, 7 mars 1922.
 — 33. Voksenheiens jernbanearbeiderfor., 1 oktober 1922.
 — 11. Åsgårdens arbeiderforening, 12 februar 1922.
 — 139. Ytre Ådal jernbanearbeiderforening, 28 februar 1922.
 — 106. Ringnes —«— 1 november 1922.
 — 62. Svean arbeidsmandsforening, 3 oktober 1922.
 — 37. Namsos jernbanearbeiderforening, 15 januar 1922.
 — 131. Grana —»— 23 februar 1922.
 — 99. Rollag —»— 2 september 1922.
 — 4. Heggesbæks —»— 16 februar 1922.
 — 59. Glitre fagforening, 15 januar 1922.
 — 80. Sætre jernbanearbeiderforening, 17 januar 1922.
 — 35. Ådalens —»— 2 august 1922.
 — 112. Skage —»— 6 februar 1923.
 — 107. Formo —»— 29 april 1923.
 — 48. Øksendal —»— 25 juli 1923.
 — 130. Granvin —»— 12 juli 1923.
 — 113. Vinholmen —»— 20 juli 1923.
 — 117. Kjosen —»— 28 februar 1923.
 — 143. Grovane anleggsarbeiderforening, 5 august 1923.
 — 3. Brødsjø jernbanearbeiderforening, 25 mars 1923.
 — 61. Nelaug —»— 5 juli 1923.
 — 86. Spydeberg veiarbeiderforening, 3 september 1923.
 — 77. Braskereidfoss —»— 26 juli 1924.
 — 18. Seem jernbanearbeiderforening, 12 oktober 1924.
 — 31. Opstad veiarbeiderforening, 25 juni 1924.
 — 96. Skonseng arbeiderforening, 24 august 1924.
 — 2. Ranumslettens arbeiderforening, 27 januar 1924.
 — 41. Avd. 41, Røros, 23 mars 1924.
 — 49. N. A. F.s avd. 49, 1 januar 1924.
 — 1. Myrdal jernbanearbeiderforening, 20 januar 1924.
 — 24. Bergkvam —»— 3 februar 1924.
 — 52. Frøistulfoss arbeiderforening, 7 august 1924.
 — 17. Flåm jernbanearbeiderforening, 27 januar 1924.
 — 15. Nesodden arbeiderforening, 3 november 1924.

Lockouten 1924.

Året 1924 er mere enn noget tidligere et kampens år. Allerede ved årskiftet var et stort antall arbeidere i konflikt, riktignok en «ulovlig» konflikt, men den var dog begrunnet i det lønnsnedslag som arbeidsgiverne i henhold til overenskomsten i jernindustrien kunde foreta, et lønnsnedslag av 5 pct.

Denne handling blev fra arbeidernes side oppfattet som en særlig urettferdighet og blev mottatt med en spontan arbeidsnedleggelse ved samtlige mekaniske verksteder og skibsbyggerier i Oslo, for så vidt de var medlemmer av Arbeidsgiverforeningen.

Konflikten var meget betydelig i sitt omfang, og den omstendighet, at den i henhold til gjeldende overenskomst, var «ulovlig» skjerpet Arbeidsgiverforeningens motstand, og samfundsmakten, med regjeringen i spissen var meget aktiv i sin virksomhet.

Den «ulovlige» konflikt var lite egnet for Arbeidsgiverforeningen som grunnlag for organisasjonsmessige motforholdsregler; men Arbeidsgiverforeningen benyttet transportvirksomheten til grunnlag for sin store offensiv, som resulterte i lockouten omfattende ca. 50,000 arbeidere.

Den 6 februar mottok både Arbeidernes faglige Landsorganisasjon og de tilsluttede forbund gjenpart av skrivelse fra Arbeidsgiverforeningen til Riksmeglingsmannen sålydende:

Ad sympatilockout i anledning av transportstreiken.

Vi tillater oss herved å meddele herr Riksmeglingsmannen, at vårt representantskap har holdt møte den 30 januar og det krevde, at det for losse- og lastearbeidet skulde opprettes sådan overenskomst, at man kunde få garantier for dens overholdelse. Det er nemlig i den senere tid inntruffet så mange tilfelle av ulovlig arbeidsstans stridende så vel mot reglement, tariffavtale, gjeldende lovbestemmelser som arbeidsrettsdom, at Arbeidsgiverforeningen like overfor Landsorganisasjonen og de denne tilsluttede forbund må forlange, at det ved inngåelse av overenskomst for de nu under megling værende losse- og lastearbeidere fra arbeidernes organisasjoners side stilles sikkerhet for, at overenskomstene vil bli respektert. Under meglingen har det vært holdt særskilte forhandlingsmøter angående spørsmålet om sådan sikkerhetsstillelse.

Vårt centralstyre har idag vedtatt sådan beslutning:

«Efter at de forhandlinger, som under den pågående megling for losse- og lastearbeiderfaget har vært ført mellem representanter for N. A. F. og Arbeidernes faglige Landsorganisasjon om sikkerhetsstillelse for overholdelse av overenskomster, ikke har ført til noget resultat,

beslutter centralstyret overensstemmende med representantskaps bemyndigelse, at det til støtte for dette kravts gjennomførelse i losse- og lastearbeideroverenskomstene erklæres arbeidsstengning i følgende fag:

De av M. V. L.s bedrifter, hvor det ikke har vært ulovlig streik, N. A. F.s enkeltbedrifter under M. V. L.s overenskomst ÷ hermetikkfabrikkene m. fl.,

Bygningsfagene.	Entreprenørene.
Kristiania Mørtelverk.	Skofabrikkene.
Tekstilindustrien.	Tobakksfabrikkene.
Bergverkene.	Trevarefabrikkene.
Møbelsnekkerne.	Skredderne.
Sprengstoffindustrien.	

Arbeidsstengningen varsles torsdag 7 ds. og trer i kraft med vanlig opsigelsesfrist.»

I henhold til foranstående har vi idag varslet opsigelse for jernindustrien til den 14 februar, for de øvrige fag til 21 februar, begge dager efter endt ordinær arbeidstid.

Opsigelsene omfatter:

De av M. V. L.s bedrifter, hvor det ikke har vært ulovlig streik	ca. 8,100 arb.
N. A. F.s enkeltbedrifter under M. V. L.s overenskomst ÷ hermetikkfabrikkene m. fl.	1,000 «
Bygningsfagene	4,000 «
Entreprenørene	1,200 «
Kristiania Mørtelverk	30 «
Skofabrikkene	2,100 «
Tekstilindustrien	4,300 «
Tobakksfabrikkene	1,200 «
Bergverkene	3,000 «
Trevarefabrikkene	600 «
Møbelsnekkerne	500 «
Skredderne	800 «
Sprengstoffindustrien	300 «

Sum 27.130 arb.

Ærbødigst

Finn Dahl, sign.

Hermed var innledningen tatt til storkampen og herved reiste Arbeidsgiverforeningen et nytt stort prinsipielt krav. Det krevdes *garantier* for overenskomstenes overholdelse.

Dette var lockoutens første opbud og omfattet, efter Arbeidsgiverforeningens egne opgaver, 27 130 arbeidere.

For Arbeidsmandsforbundets vedkommende var man interessert i to industrier, nemlig Tekstilindustrien og Bergverksindustrien, som på det tidspunkt beskjeftiget 7 300 arbeidere i bedrifter tilsluttet Arbeidsgiverforeningen.

Arbeidsstansen inntrådte henholdsvis den 14 og 21 februar.

Men dette var som nevnt første opbud og annet opbud lot ikke vente lenge på sig. Allerede 13 februar mottok Landsorganisasjonen og forbundene gjenpart av Arbeidsgiverforeningens skrivelse til Riksmeglingsmannen sålydende:

Ad sympatilockout.

Under henvisning til vår skrivelse av 6 ds. med meddelelse om opsigelse i anledning av besluttet sympatilockout vedrørende transportstreiken tillater vi oss å meddele, at vårt centralstyre i henhold til representantskapets bemyndigelse nu har gått til opsigelse av annet

opbud, som omfatter følgende bedriftsgrupper og bedrifter med en arbeidsstokk på tilsammen 13700 arbeidere:

Bryggeriene.
Sjokoladeindustrien.
Den elektrokjemiske storindustri.
Norsk Hydro.
Sagbrukene.
Boktrykkerne.
Bokbinderne.
Litografene.
Sydvaranger.

Opsigelsene er varslet fra torsdag den 14 med utløp torsdag den 28 februar efter ordinær arbeidstids slutt.

Vi henviser til den med vår forrige skrivelse oversendte medlemsfortegnelse, hvorav fremgår hvilke bedrifter opsigelsene omfatter.

Ærbødigst

Finn Dahl, sign.

Hermed er fra 28 februar ytterligere 13700 arbeidere kastet ut av bedriftene.

Det samlede tall av de som nu er opsagt fra Arbeidsgiverforeningens side er 40830 arbeidere.

Organisasjonen stod nu foran den største faglige kamp man har hatt i dette land, og sekretariatet fant det derfor påkrevet å innkalle Landsorganisasjonens representantskap til møte for å drøfte situasjonen. Dette møte avholdtes 27 og 28 februar.

Efter en grundig drøftelse vedtok representantskapet følgende uttalelse:

Landsorganisasjonens beslutning.

Landsorganisasjonens representantskap har sammen med sekretariatet i møte den 27 og 28 februar drøftet den situasjon som er opstått ved den av Arbeidsgiverforeningen erklærte storlockout i en rekke fag og industrier.

Lockouten er av Arbeidsgiverforeningen erklært som støtte for det krav om garantier for overenskomstenes overholdelse, som er fremsatt i forbindelse med opprettelse av overenskomster for transportvirksomheten.

Under de forhandlinger som er ført om dette spørsmål, er ingen enighet opnådd. Det er heller ikke lykket Riksmeglingsmannen å finne noget grunnlag for en ordning, idet Arbeidsgiverforeningen fastholdt sitt krav om andre «garantier» i overenskomstene enn de hittil gjeldende — *et krav* som fagorganisasjonene ikke kan gå med på.

Med hensyn til Arbeidsgiverforeningens uttalelser om de «ulovlige» streiker, vil representantskapet feste oppmerksomheten ved det faktiske forhold, at denslags konflikter som oftest er begrunnet i optreden fra vedkommende arbeidsgiveres side overfor de enkelte arbeidere og da spesielt arbeidernes tillitsmenn på arbeidsplassen — en optreden, som av arbeiderne opfattes som trakasserier og personlig forfølgelse.

Det er lett forståelig, at arbeiderne i sådanne tilfelle står vakt om sine arbeidskammerater. Sådanne konflikter oppstår da også i alle land til tross for overenskomster og lønnsavtaler.

Jernkonflikten står i en noget annen stilling, for så vidt som arbeidsgiverne i henhold til overenskomstens ordlyd hadde en formell adgang til å foreta den omstridte reduksjon av 5 pct. Men utviklingen senere har vist, at Arbeidsgiverforeningen i virkeligheten har urett. Siden reduksjonen fant sted har prisene stadig øket, og er prisindekstallet for leveomkostningene nu til og med høiere enn det var da jernoverenskomsten blev vedtatt med *prolongasjon* av lønningene som grunnlag. Forutsetningen for den avtalte reduksjon av lønningene måtte jo være, at det *virkelig* blev billigere å leve. Hertil kommer, at i alle de overenskomster som blev opprettet mellom Arbeidsgiverforeningen og fagorganisasjonen *etter at jernoverenskomsten var vedtatt*, blev lønningene prolongert *uten nogen reduksjonsbestemmelse*, ja, for høsttariffenes vedkommende blev det endog enighet om lønns tillegg. Endelig må nevnes, at det fall i prisene, som fremkom ved Det statistiske Centralbyrås beregning av indeksen for september ifjor, var en følge av visse skattelettelser, som intet hadde med *dagens* prisnivå å gjøre, men var en teoretisk beregning, hvis virkninger ikke gav sig til kjenne i arbeidernes levevilkår.

Under disse forhold finner representantskapet jernarbeidernes opptreden forklarlig. For dem måtte det spørsmål stille sig i forgrunnen: Hvorfor skulde nettop de ha reduksjon, når Arbeidsgiverforeningen ved å gå med på prolongasjon og lønnsforhøielse i de øvrige fag, selv hadde erkjent at det ikke forelå nogen grunn til reduksjon.

Representantskapet mener, at det fra Arbeidsgiverforeningens side i denne sak er utvist en steilhet overfor en stor gruppe av arbeidere innenfor en industri, som på den ene side krever stor fagutdannelse av arbeiderne, mens lønningene på den annen side alltid har ligget nede på lavmålet.

Representantskapet finner derfor, at alle rimelige hensyn tilsier, at Arbeidsgiverforeningen organisasjonsmessig søkte å ordne det misforhold som her er opstått, istedenfor å gripe til sådanne tvangsforanstaltninger som en storlockout omfattende praktisk talt hele vårt arbeidsliv.

Representantskapet konstaterer, at det fra Landsorganisasjonens og forbundenes side er gjort forskjellige forsøk på å få en avslutning av jernstreiken, men forholdenes utvikling med stadig stigende priser på levnetsmidler, har gjort at jernarbeiderne holder fast på sitt krav og motsetter sig lønnsreduksjon. Denne utvikling har også gjort det nødvendig for arbeidernes organisasjoner stort sett å opsi alle overenskomster til utløp 1 april og 1 mai. Representantskapet finner, at det må være praktisk, istedenfor å dekretere storlockout, at partene nu går til forhandling om ordningen av arbeidsvilkårene for den kommende tid. Derved vil også muligens den situasjon, som er opstått i anledning jernkonflikten og transportkonflikten, kunde løses, og de for landet i disse vanskelige tider faretruende, hårde kamper kunde undgås.

I det representantskapet tar sekretariatets beretning til etterretning, bemyndiges sekretariatet til å søke å istandbringe forhandlinger om den hele konfliktsituasjon under hensyntagen til representantskapets foranstående uttalelser, likesom sekretariatet opfordres til å treffe alle de foranstaltninger, som kan føre til en for arbeiderne heldig løsning av den foreliggende konfliktsituasjon.»

Arbeidsgiverforeningen blev den 3 mars tilskrevet med anmodning om forhandlinger.

Skrivelsen var sålydende:

«Vi tillater oss herved å meddele, at vårt representantskap har bemyndiget sekretariatet til å søke optatt forhandlinger om den foreliggende konfliktsituasjon og i forbindelse hermed ordning av arbeidsvilkårene for de fag og industrier, som omfattes av vår overenskomstene.

Under henvisning hertil tillater vi oss å foreslå at sådanne forhandlinger optas, og at et foreløbig forhandlingsutvalg snarest mulig trer sammen til drøftelse av forhandlingsordningen.

Tiden for forhandlingenes påbegynnelse forutsettes fastsatt etter nærmere konferanse.

Den 4 mars mottog Landsorganisasjonen Arbeidsgiverforeningens svar, sålydende:

«Vi har mottatt den ærede Landsorganisasjons skrivelse av 3 ds. og tillater oss i den anledning å meddele at vi er villig til å opta de i skrivelsen omhandlede forhandlinger om den foreliggende konfliktsituasjon, likesom vi er villig til i forbindelse dermed å drøfte ordningen av arbeidsvilkårene for de fag og industrier, som omfattes av vår overenskomstene, så sant situasjonen muliggjør dette for oss.

Vi er derfor enig i at et foreløbig utvalg påbegynner ovennevnte forhandlinger og skal ved nærmere konferanse senere få avtale tiden for disse».

Allerede dagen efter, den 5 mars kl. 11 formiddag sammentrådte representanter fra arbeiderne og arbeidsgiverne til det første forhandlingsmøte.

På arbeidsgivernes side møtte:

Direktørene Dahl, Bull og Bang, ingeniør Gullowsen, ekspeditør Fischer og sekretær Erlandsen.

For arbeiderne møtte:

Lian, Teigen, Oscar Olsen, Halvard Olsen, Elias Volan og Ødegaard.

På arbeidernes forhandleres side redegjorde Lian for representantskapets beslutning, og hevdet nødvendigheten av å opta forhandlinger på det bredest mulige grunnlag. Henviste til, at man stod umiddelbart foran det tidspunkt, at en rekke overenskomster stod foran sitt utløp, og at hele tariff-forholdet burde tas op til forhandling allerede straks.

Arbeidsgiverne på sin side hevdet, at de måtte få beskjed om på hvilken måte arbeidernes representanter hadde tenkt sig å tilfredsstille arbeidsgivernes krav om garantier, og gav en nærmere forklaring om hvorpå Arbeidsgiverforeningen grunnet dette krav. Nevnte her-

under de forekommende «ulovlige» konflikter og pekte særlig på jernkonflikten.

På dette kom man ikke til noget resultat. Forhandlingene fortsattes den 6 og 8 mars, og i dette møte presiserte Arbeidsgivernes representanter sitt krav om garantier og opfordret arbeidernes representanter å inngå på forhandlinger herom.

Arbeidernes representanter avviste enhver forhandling om garanti-kravene, idet man ikke kunde gå med på andre garantier enn de som hittil hadde vært gjeldende.

Det kom således intet resultat ut av de forhandlinger som blev optatt på grunnlag av representantskapets beslutning.

Man nærmet sig nu sterkt det tidspunkt at overenskomstene for samtlige fag og industrier, hvis overenskomster utløp 1 april, var inntrådt.

Av hensyn til den situasjon som vilde opstå når overenskomstene var utløpen, innkalte Riksmeglingsmannen representanter fra arbeidernes organisasjoner den 13 mars.

I denne konferanse deltog representanter fra alle forbund som var interessert i overenskomster som utløp 1 april.

Det gjaldt å finne en plattform for en løsning av konflikten så man kunde gå i gang med de egentlige tariff-forhandlinger.

Riksmeglingsmannen avholdt konferanse med representanter for arbeidsgiverne den 17 mars og fellesmøte med representanter fra begge organisasjoner avholdtes den 21 mars.

I dette møte fastholdt arbeidsgivernes representanter sitt tidligere standpunkt til jernstreiken og garantikravene.

Lian hevdet på arbeidernes vegne at det eneste grunnlag som kunde føre til en ordning, var den linje som Landsorganisasjonens representantskap har anvist. Det blev intet resultat av de forsøk som Riksmeglingsmannen hadde innledet.

Organisasjonene i Sverrige og Danmark fulgte med stor opmerksomhet begivenhetenes gang her i landet, og de la stor offervillighet for dagen ved å yde betydelig økonomisk støtte til så vel Landsorganisasjonen som de enkelte forbund.

Efter innbydelse fra Den danske Landsorganisasjon avholdtes en konferanse i Kjøbenhavn den 4 april.

Som representanter herfra møtte Lian, Oscar Olsen, Halvard Olsen.

Konferansen vedtok en uttalelse til offentliggjørelse, sålydende: Konferansen er enig om, at de mellom arbeidsgiverne og arbeiderne inngåtte avtaler skal overholdes. Til grunn for denne oppfattelse ligger at overenskomstene sikrer arbeiderne visse fordeler, og at de forutsetninger som er avgjørende ved overenskomstenes inngåelse, fremdeles er til stede.

Det avhenger derefter i høi grad av arbeidernes optreden, om sådanne overenskomster overhodet skal opprettes.

Det er således konferansens oppfatning, at de norske arbeidsgiveres forsøk på å innføre krevde garantier, i arbeiderklassens interesser må bekjempes med alle til rådighet stående midler. I denne

kamp stiller de fagorganiserte arbeidere i Sverige og Danmark sig helt ut på de norske arbeideres side.

Konflikten fortsatte med uforminsket kraft og det mest utmerkede samhold, men det var visse ting som tydet på, at statsmyndighetene hadde tanken om voldgift fremme til drøftelse, og videre tydet det på at det var under overveielse forslag om nye lovbestemmelser med hensyn til organisasjonens ansvarsforhold like overfor overenskomstene.

Det var naturlig, at man fra organisasjonens side måtte markere standpunkt like overfor departementet angående dette spørsmål og landsorganisasjonen sendte derfor socialdepartementet følgende uttalelse:

«Som det vil være det ærede departement bekjent, har Norsk Arbeidsgiverforening erklært lockout i en rekke fag og industrier omfattende over 50 000 arbeidere.

Lockouten er av Arbeidsgiverforeningen begrunnet med, at da forhandlingene om overenskomst i losse- og lastearbeiderfaget om «garantier for overholdelse av overenskomstene» ikke har ført til noget resultat, beslutter centralstyret at der til støtte for dette krav gjennemførelse i losse- og lasteoverenskomsten erklæres storlockout.

Vår organisasjon har erklært, at inngåtte avtaler skal holdes, men har samtidig fremholdt de spesielle omstendigheter som har vært årsak til de av Arbeidsgiverforeningen påklagede forhold.

Spørsmålet om en utvidelse av det kollektive ansvar i overenskomstforholdet utover det som hittil har vært gjeldende, har vært drøftet av vår organisasjons forskjellige instanser. Og efter enstemmig beslutning av representantskapet, som er vår høieste myndighet mellem kongressene, har vi definitivt erklært overfor Norsk Arbeidsgiverforening at kravet om ytterligere garantier er uantagelig.

Da vi underhånden er blitt vidende om at den tanke har vært oppe, at spørsmålet muligens kunde løses ved en bestemmelse om utvidelse av det kollektive ansvar i lov om arbeidstvister eller ved en særskilt lov, har undertegnede sekretariat i møte igår besluttet å meddele det ærede departement, at hvis sådanne planer er oppe vil dette ikke kunne løse striden.

Landsorganisasjonens standpunkt er overfor en sådan lovbestemmelse det samme som overfor Arbeidsgiverforeningens krav om ytterligere garantier. Og blir en sådan lov vedtatt, vil fagorganisasjonen overhodet ikke kunne inngå på kollektive overenskomster.»

Samtidig med denne henvendelse til Socialdepartementet blev et komuniké offentliggjort.

Komunikéet hadde følgende lydelse:

«I anledning av de fra forskjellige hold fremkomne uttalelser om «jernstreiken» og storlockouten, vil sekretariatet for Arbeidernes faglige Landsorganisasjon fremholde følgende:

Forhandlinger om nye overenskomster pågikk ifjor så å si hele året under stadige lockoutvarsler fra Norsk Arbeidsgiverforenings side. Næsten ved alle større overenskomsters inngåelse grep Arbeidsgiverforeningen til lockoutvåpnet.

Ved årets utgang stod tilbake ordningen av arbeidsvilkårene

for losse- og lastearbeiderne. Forhandlinger og megling var ført i måneder, og da det ikke var mulig å opnå en tilfredsstillende overenskomst, gikk transportarbeiderne i slutten av januar til arbeidsstans.

Ny megling i transportkonflikten blev optatt i begynnelsen av februar under ledelse av høiesterettsassessor Paulsen. Under denne megling fremkom Arbeidsgiverforeningens direktør med et *helt nytt krav*, idet han forlangte at der som hovedparagraf i overenskomsten skulde inntas såkalte *garantibestemmelser*. Senere fikk man beskjed om at disse garantier skulde bestå i at fagorganisasjonen skulde deponere et bestemt beløp pr. arbeider som sikkerhet. Og i ethvert fall måtte der kreyes en *utvidelse av det kollektive ansvar* utover hvad tariffoverenskomstene hittil har inneholdt.

Landsorganisasjonen tilbakeviste dette krav som uantagelig og *Arbeidsgiverforeningen erklærte derpå lockout omfattende over 50 000 arbeidere til støtte for kravet om garantier i overenskomsten for losse- og lastearbeiderne.*

Offentlig har det fra hold som henter sine instruksjoner i Arbeidsgiverforeningen, vært hevdet at det er «jernstreiken» som hindrer en løsning av storkonflikten.

Hvis det virkelig forholder sig som påstått, at konflikten kan løses ved at jernstreiken heves, så har arbeidsgiverne ved lockoutens iverksettelse grepet til midler som er like så ulovlige som jernstreiken. Synden er bare så mange ganger større. Jernstreiken berører 4000, lockouten omfatter 50 000, som alle er kastet ut av sitt arbeide til tross for at deres overenskomstforhold var i orden.

Ved de forsøk som er gjort for å løse storkonflikten, er det imidlertid etter sekretariatets opfatning bragt på det rene, at en ordning av *jernstreiken ikke vil løse storkonflikten*. På direkte spørsmål til arbeidsgiverne under et fellesmøte hos Riksmeglingsmannen om lockouten blev hevet, hvis jernstreiken blev bilagt, blev arbeidsgiverne svar skyldig. Senere er det blitt mere og mere klart, at den kamp Arbeidsgiverforeningen nu fører mot fagorganisasjonen sikter lengere og dypere enn til å «statuere et eksempel» overfor jernstreiken, som for øvrig fra 1 april er lovlig.

Det er derfor sekretariatets opfatning, at den kamp som nu pågår, er en fortsettelse av den offensiv, som Arbeidsgiverforeningen påbegynte i 1921 med angrep på arbeidernes lønninger og arbeidsvilkår i det hele. Det nytter derfor lite om Arbeidsgiverforeningen søker å skjule sin virkelige hensikt ved å stille krav om garantier — krav som hverken i lovs eller overenskomsts form kan aksepteres av fagorganisasjonen. I denne vår opfatning har vi medhold av den svenske og den danske Landsorganisasjon.»

Den 23 april avholdt Norsk Arbeidsgiverforening sitt representantskapsmøte, og man forutsatte at det i særlig grad vilde beskjeftige sig med konfliktsituasjonen.

Efter møtet blev følgende meddelelse offentliggjort:

«Norsk Arbeidsgiverforenings representantskap holdt møte idag. Da det ikke forelå noget nytt om arbeidskonflikten, kunde nogen positiv beslutning ikke fattes. For at man imidlertid ikke skulde

behøve å innkalle nytt representantskapsmøte om situasjonen skulde forandre sig, bemyndiget representantskapet centralstyret til å foreta alt hvad det til enhver tid måtte finne påkrevet for en tilfredsstillende løsning av de pågående arbeidskonflikter.»

Hele tiden har det omtrent daglig pågått forhandlinger om overenskomstene i transportvirksomhetene, men intet resultat kunde øines, for arbeidsgiverne oprettholdt fremdeles sitt garantikrav.

Det var ikke til å undgå, at en sådan stor konflikt trykket hårdt både på den enkelte i konflikten deltagende og på organisasjonen som sådan.

Man optok derfor fra Landsorganisasjonens side konferanser med de i jernstreiken interesserte forbund for å bringe på det rene, om nogen forandring i situasjonen fra jernarbeidernes side var inntrådt, så det kunde være mulighet for å få jernstreiken løst og dermed åpnet for de egentlige tarifforhandlinger, idet Arbeidsgiverforeningen nektet enhver forhandling så lenge jernkonflikten pågikk.

Situasjonen var næsten daglig under drøftelse i sekretariatet, og man underrettet de interesserte forbund om begivenhetenes gang.

Den 2 mai avholdtes møte med representanter for samtlige forbund, hvor Landsorganisasjonens formann gav en redegjørelse, og de forskjellige forbunds representanter uttalte sig om situasjonen innen sine respektive forbund.

Transportarbeiderforbundets medlemmer hadde på dette tidspunkt vært i konflikt siden 10 januar og de øvrige fra henholdsvis 14, 21 og 28 februar.

Et par dager efter dette møte blev det optatt nye konferanser med Riksmeglingsmannen om en løsning av konfliktsituasjonen.

I disse konferanser deltok på arbeidernes vegne: Lian, Oscar Olsen og Halvard Olsen.

Forhandlingene hos Riksmeglingsmannen pågikk meget energisk, og allerede i møte den 7 mai hadde han utformet et forslag, som dog ikke på dette tidspunkt blev fremsatt, men partenes representanter blev gjort bekjent med dets innhold.

Det fortonet sig nu på den måte, at alle tegn syntes tyde på at man stod foran en løsning av konflikten.

Partene optok derfor forhandlinger om på hvilken måte man eventuelt kunde få arbeidet igang, og for de bedrifters vedkommende som henhørte under Bergverks- og tekstilindustrien, viste det sig ingen særlige vanskeligheter, da alle bedrifter som hadde deltatt i lockouten, kunde gjeninnta samtlige arbeidere.

Hermed var et meget vesentlig spørsmål løst for de av forbundets medlemmer, som hadde deltatt i denne konflikt.

Også for de øvrige forbunds vedkommende kunde spørsmålet ordnes på en ganske tilfredsstillende måte.

Det av Riksmeglingsmannen i møte 7 mai refererte og fremsatte forslag var sålydende:

Riksmeglingsmannens forslag:

1. Den i oktober måned ifjor iverksatte streik innenfor en del av jernindustrien bringes straks til ophør.

2. De iverksatte lockouter, streiker og sympatistreiker heves. Tidspunktet for arbeidets gjenoptagelse fastsettes av Norsk Arbeidsgiverforening og Arbeidernes faglige Landsorganisasjon.
3. Etter at arbeidet er gjenoptatt, påbegynnes straks forhandlinger om de tariffen som er utløpet.

Til dette forslag knytter sig følgende *protokolltilførsel* som offentliggjøres i forbindelse med forslaget:

Med hensyn til de av Arbeidsgiverforeningen reiste *krav om sikkerhet* for at tariffene fremtidig blir overholdt, bemerkes:

Under møter som Riksmeglingsmannen har hatt med representanter for arbeiderne, har disse henvist til at Landsorganisasjonen overfor Socialdepartementet har erklært, at «inngåtte avtaler skal holdes». Arbeidernes representanter har overfor Riksmeglingsmannen uttalt, at det etter deres opfatning heri ligger tilfredsstillende og tilstrekkelige garantier for Arbeidsgiverforeningens, Landsorganisasjonens og fagforbundenes fremtidige tariffen.

Riksmeglingsmannen ser i denne uttalelse i forbindelse med det faktum at jernarbeiderne i Kristiania nu gjenoptar arbeidet, en så bestemt avstandtagen fra fremtidige ulovlige konflikter, at man heri måtte ha garanti for plikten til å få overenskomstene overholdt.

Med hensyn til ordningen av gjeninntagelsen av arbeiderne blir avtaler herom å treffe mellom vedkommende forbund og Arbeidsgiverforeningen.

Med hensyn til *transportarbeiderkonflikten* bemerkes, at det i denne har pågått meglings ved høiesterettsassessor Paulsen som opnevnt meglingsmann særskilt for dette fag. Det har under denne meglings ikke vist sig mulig å bringe partene så nær hinannen, at det har kunnet fremsettes noget forslag til nye tariffen. Som følge herav — og for å undgå at denne isolerte konflikt stiller sig hindrende i veien for en løsning av hele situasjonen — foreslår Riksmeglingsmannen, at de nye tariffen for losse- og lastearbeidet fastsettes ved frivillig voldgift. Det er forutsetningen at arbeidet i dette fag gjenoptas samtidig med arbeidet i de øvrige fag, jfr. forslaget post 2, 2. punktum.

Valentin Voss.

Til tross for at Riksmeglingsmannen var anmodet om ikke å fremsette forslaget, blev dette allikevel gjort, idet han ikke øinet nogen annen utvei til en løsning enn den forslaget anviser.

Når dette forslag forelå blev det gjenstand for den alvorligste drøftelse i Landsorganisasjonens sekretariat. Man fant stillingen så alvorlig og saken så stor at sekretariatet ikke fant å ville avgjøre spørsmålet på egen hånd, men besluttet å innkalle representantskapet til møte den 11 mai.

I dette møte gav Landsorganisasjonens formann en utførlig beretning om hele konfliktens forløp siden siste representantskapsmøte

den 27 og 28 februar. Som konklusjon refererte formannen sekretariatets innstilling angående Riksmeglingsmannens forslag.

Innstillingen var sålydende:

Sekretariatets innstilling:

I.

Det av Riksmeglingsmannen fremsatte forslag til ordning av konflikten kan ikke aksepteres.

II.

Som grunnlag for en løsning beslutter representantskapet å foreslå følgende:

1. De iverksatte lockouter og sympatistreiker, jernstreiken og de øvrige streiker heves. Tidspunktet for arbeidets gjenoptagelse fastsettes av Norsk Arbeidsgiverforening og Arbeidernes faglige Landsorganisasjon.
2. Før arbeidet gjenoptas må overenskomsten for losse- og lastearbeiderne ordnes.
3. Etter at arbeidet er gjenoptatt påbegynnes straks forhandlinger om de tariffen, som er utløpet. Tariffen blir gjeldende fra den dag arbeidet gjenoptas.

Med hensyn til ordningen av gjeninntagelsen av arbeiderne blir avtaler herom å treffe mellom vedkommende forbund og Arbeidsgiverforeningen.

Når forslag fremkommer til løsning av konflikten, skal dette oversendes alle fagforeninger som deltar i streikene eller lockoutene, til behandling.

Sekretariatets innstilling blev gjenstand for en inngående behandling, og det fremkom bl. a. et par forslag til endringer.

Siste punktum i avsnitt II punkt 3 blev foreslått strøket.

Det efterfølgende avsnitt blev foreslått gitt sådan form:

Med hensyn til ordningen av gjenoptagelsen av arbeidet og spørsmålet på hvilken tid de nye tariffen skal gjøres gjeldende, blir avtaler herom o. s. v.

Flertallet av representantskapets medlemmer gav sin tilslutning til de foreslåtte endringer.

Dagen efter, den 12 mai, møtte representanter fra Landsorganisasjonen hos Riksmeglingsmannen og meddelte ham representantskapets beslutning og fremla det grunnlag som representantskapet hadde angitt for konfliktens bileggelse.

Drøftelsene blev da fortsatt, og den 19 mai var man kommet så langt at man kunde oversende et forslag til behandling blandt medlemmene ledsaget av Sekretariatets anbefaling.

Riksmeglingsmannens forslag av 19 mai adskilte sig fra hans forslag av 7 mai på det område at forslaget punkt 1 og 2 skal

gjennomføres således at all arbeidsstans bringes til ophør samtidig. Slik som forståelsen av forslaget var tidligere skulde jernarbeiderne i Oslo opta arbeidet først, og umiddelbart derefter skulde lockouten og sympatistreiken heves.

Foreningenes behandling av saken måtte foregå så hurtig at resultatet kunde være Landsorganisasjonen i hende innen 24 mai.

På grunn av den langvarige konflikt hadde mange av Arbeidsmandsforbundets medlemmer søkt sig beskjeftigelse ved virksomheter utenfor Arbeidsgiverforeningens område, så man på det tidspunkt avstemningen foregikk hadde 2265 medlemmer å understøtte.

I avstemningen deltok 1457 medlemmer. Herav stemte 772 for vedtagelse av forslaget og 685 imot.

Hermed var den største arbeidskonflikt som den norske fagbevegelse har vært oppe i avsluttet.

For bergverkenes vedkommende blev arbeidet gjenoptatt den 28 mai, og samme dag også for tekstilindustriens vedkommende.

Konflikten hadde pågått siden 21 februar.

Anleggsvirksomheten.

Statens anlegg.

Forrige år var det ingen tariffrevisjon ved statens anlegg. Det var heller ingen regulering av minstelønnsatsene. Imidlertid senkedes fortjenesten fra måned til måned så man ved årsskiftet optok spørsmålet om å inngå til Hovedstyret for statsbanene med krav om forhøielse av minstelønnsatsene.

Allerede den 2 januar var saken oppe i forretningsutvalget til behandling, men saken utsattes og blev gjenoptatt i industrikomité-møte som avholdtes 16—20 februar.

Industrikomitéen enedes om å stille forslag til forandringer i §§ 15, 16 og 17 samt kreve minstelønnen forhøiet fra kr. 1.20 til kr. 1.50 pr. time med bibehold av familietillegget.

Industrikomitéens forslag blev oversendt foreningene til behandling. Det innkom en rekke endringsforslag fra foreningene og det forslag som blev oversendt Hovedstyret for statsbanene sålydende:

Forslag

til forandring av reglement av 1922 for arbeidsordningen ved statens jernbane-, kraft-, regulerings- og befestningsanlegg.

Paragrafene 1, 2, 4, 5, 6, 8, 9, 10, 11, 13, 14, 18, 19 og 20 bibeholdes uforandret.

§ 3.

Tilleggsarbeide (ekstra-arbeide).

Ved tilleggsarbeide forstås arbeide, som utføres av laget utenfor den utsatte hovedakkord, mens det er beskjeftiget med denne. Herunder inngår arbeide med snerydning, ishugning, vannlensning, transport av redskaper og materiell til og fra arbeidsstedet, hugning av arbeidssviller samt legning og reparasjon av skinnegang m. v.

Laget plikter på arbeidsbestyrerens forlangende å utføre sådant arbeide mot ekstrabetaling til en timelønn av minst 40 pct. tillagt forskudslønnen.

Arbeidsskift på grunn av maskinskade eller mangel på arbeidsmateriell av lengere varighet enn 1 time godtgjøres med samme beløp pr. time, som utbetales som forskudd i akkord, inntil anlegget kan anvisa annet arbeide.

Godtgjørelsen bortfaller, hvis ikke melding straks er innsendt.

Betalingen for tilleggsarbeidet anføres særskilt i akkordboken eller på den til akkordformannen utleverte gjenpart av akkordoppgjøret og tillegges den ordinære akkordsum ved oppjøret.

For tilleggsarbeide med uttagning av masser utenfor profilet, fastsettes på forhånd enhetspriser, hvis ikke annen avtale treffes. Herom skal akkordseddelen inneholde fornøden bestemmelse.

§ 7.

Arbeidstid.

Den ordinære arbeidstid er 48 timer pr. uke.

Arbeidstidens inndeling fastsettes i almindelighet for det hele anlegg.

§ 12.

Avskjedigelse.

Arbeidsbestyreren kan med kort varsel avskjedige arbeidere, som gjør sig skyldig i slett forhold, såsom drukkenskap eller upassende opførsel. Nektelse eller undlatelse av å følge givne forskrifter kan likeledes medføre vedkommende arbeiders avskjedigelse.

Arbeidsbestyreren er berettiget til å forflytte, eventuelt fjerne arbeidere, som viser sig uskikket for arbeidet.

Avskjedige arbeidere eller arbeidere som slutter etter eget ønske, utlønnes så vidt mulig helt ved avgangen, heri innbefattet lønn for mulig optjent ferie. Kan ikke dette skje, skal i tilfelle resttilgodehavende tilstilles vedkommende snarest mulig.

§ 15.

Boliger, spiseboder, smier og forsamlingslokaler.

Barakker, som bygges etter denne tid, skal ikke ha større belegg enn 4 mann i hvert rum. Hvert rum skal inneholde et minimumsluftrum av 10 kubikkmeter pr. mann.

Der skal bare anvendes enkeltmannskøier og skal overkøier mest mulig undgås.

I hver barakke innredes de fornødne ytre rum til opbevaring av mat og klær, samt kjøkken-, spise-, vaske- og tørkerum.

Hvor dertil er rimelig anledning innlegges vannledning og anordnes bad.

Anlegget holder det nødvendige inventar, samt lys, brenne og sengklær. Herfor betaler hver enkelt arbeider en leie av 20 øre pr. dag.

Sengklærne utleveres til hver mann og innleveres av vedkommende ved avgang, hvorefter de blir forsvarlig rengjort og desinficert.

På de arbeidsplasser, hvorfra arbeiderne ikke kan rekke hjem til måltidene, skal det være boder, hvor arbeiderne kan få opvarmet sin mat og innta sine måltider.

Bodene oppføres med dobbelte vegger med papp imellem og dobbelt gulv.

De blir å forsyne med kokeovn og med de nødvendige bord og benker forarbeidet av høvlede materialer.

Anlegget bekoster lys og opvarming samt daglig rengjøring. Anleggets smier oppføres av tre eller sten.

Arbeidernes vedkommende skal underrettes om, når og hvor barakker, spiseboder og smier skal oppføres og skal ha anledning til under byggetiden å fremkomme med henstillinger til vedkommende arbeidsbestyrer om rettelser og utbedringer av mulige mangler i utførelsen.

Før barakkene overtas og tas i bruk skal det avholdes en vanlig overtagelsesforretning, til hvilken arbeiderne har adgang til å sende representant.

På steder hvor arbeiderne ikke har lempelig adgang til å få leiet lokale til sine møter og sammenkomster, skal anlegget, hvor dertil er rimelig adgang, etter samråd med arbeidernes organisasjon la oppføre sådanne midlertidige lokaler. For disse lokaler betaler arbeiderne en nærmere stipulert leie til anlegget.

Ved de anlegg, som det ikke er adgang for arbeiderne å skaffe sig familiebekvemmeligheter, oppfører staten et tilstrekkelig antall familieboliger.

Likeledes skaffer anleggene lokaler til arbeidernes kooperative foreninger.

§ 16.

Ferier.

Enhver arbeider som har arbeidet i et sammenhengende tidsrum av 12 uker ved samme anlegg, tilkommer en ferie på 12 virkedager med lønn. Arbeideren må gjennom arbeidsbok, attester eller på annen måte godtgjøre, at han i kalenderåret ikke tidligere har hatt ferie eller mottatt feriegodtgjørelse. På samme måte må han godtgjøre at han har drevet lignende arbeide i et tidsrum av minst 6 måneder, heri iberegnet tjenestetiden ved vedkommende anlegg.

Tidspunktet for hver enkelts ferie bestemmes av arbeidsbestyreren etter samråd med vedkommende arbeider. Om denne ønsker det skal ferien innrettes som en sammenhengende sommerferie.

Tjenestetiden skal ikke ansees som avbrutt ved sykdom, permisjon, fravær på militærtjeneste, lockout eller ved streik som er besluttet eller godkjent av Norsk Arbeidsmandsforbund eller ved midlertidig arbeidsledighet, som skyldes bedriftsmessige årsaker. Den tid hvori stansen eller ledigheten varer, medregnes da ikke i tjenestetiden.

I ferien skal arbeiderne ha en lønn (feriegodtgjørelse) som fastsettes således:

1. Når han arbeider på fast lønn (uten akkord) skal feriegodtgjørelsen svare til lønnen.
2. Når han arbeider helt eller delvis på akkord, skal feriegodtgjørelsen utgjøre den til enhver tid gjeldende minstelønn med tillegg av 40 pct.

Lønn for feriedager utbetales ved feriens begynnelse, dog ikke med mindre arbeideren virkelig tar ferie.

De arbeidere, som forsåvidt fellesferie anordnes, blir fri uten å være ferieberettiget erholder ferielønn som ovenfor nevnt utbetalt på 12 ukers dagen for sin tiltredelse ved anlegget, når de godtgjør på samme måte som ovenfor omhandlet, at de ikke tidligere har hatt ferie eller fått feriegodtgjørelse.

Blir nogen arbeider opsagt eller han slutter etter eget ønske, før han benytter en optjent ferie, utbetales ferielønnen ham ved hans avgang fra anlegget, dog ikke under streik.

§ 17.

Fribefordring på statsbanene.

Ved overflytning fra et offentlig anlegg til et annet, erholder arbeiderne fri befordring på statsbanene samt fri jernbanefrakt for sitt innbo samt lønn for reisedager. Gifte arbeidere får ved overflytning også fribefordring for hustru og barn under 18 år.

Lønnen beregnes på samme måte som ovenfor for ferier bestemt og utbetales av det anlegg, hvorfra vedkommende arbeider overflyttes. Arbeidsbestyreren ved dette anlegg bestemmer reisedagenes antall etter samråd med vedkommende arbeider.

Videre får gifte arbeidere, som har arbeidet ved samme anlegg de siste 12 uker i sammenheng 3 fribilletter (herved forstås 3 voksne billetter. Vedkommende kan istedetfor voksne billetter erholde barnebilletter til samlet verdi lik 3 voksne billetter) (frem og tilbake) for sig eller familien om året. Ugifte arbeidere som fyller samme betingelser, får 2 fribilletter om året, som må benyttes til jul, påske eller pinse, eller til feriereiser. Hvor det er en velferdssak for vedkommende såsom sykdom i familien eller lignende, kan dog billetten også benyttes til andre tider.

Arbeiderne har også krav på fribefordring når det må benyttes andre befordringsmidler enn jernbanene.

Med hensyn til den sammenhengende tjenestetid gjelder det samme som for ferier bestemt.

Ved skiftning av arbeidsplass ved samme anlegg eller anleggsavdeling utreder anlegget flytningsomkostningene samt lønn (beregnet som for ferier bestemt) for den tid, som må medgå til flytningen. Denne tid fastsettes av arbeidsbestyreren etter samråd med vedkommende arbeider.

Forsåvidt nogen arbeider overføres å ha overdratt sin fribillett til andre, mister han sin rett til fribillett for et tidsrum av inntil 3 år. Herom gjøres anmerkning i arbeidsboken.

Forutsetningen var at kravet skulde ha vært fremmet straks, men på grunn av den store lockout som arbeidsgiverne iverksatte oversendtes ikke kravet til hovedstyret før senere.

For at foreningene skulde være bekjent med at kravet om behandling ikke var oversendt Hovedstyret for statsbanene, blev de tilstillet et sirkulære den 31 mars sålydende:

Revisjon av reglementet Statens anlegg.

Vi skal ved nærværende få meddele, at man på grunn av den konfliktsituasjon den samlede fagbevegelse så å si står oppe i idag, ikke har vovet å fremme kravet om revisjon av reglementet ennå. Vi har imidlertid underhånden talt med ledende menn i hovedstyret for statsbanene om saken, men å gå til å oversende forslaget med krav om forhandlinger før man ser en løsning av konfliktsituasjonen er vi bange for vilde være meget uheldig. Hovedstyret vil sikkert ikke gå med på nogen som helst ordning, som organisasjonen kunne henvisse til like overfor Arbeidsgiverforeningen og av den grunn mener vi, at en aksjon ved anleggene på dette tidspunkt vilde bli unødigt langvarig.

Imidlertid skal saken bli fremmet så snart vi anser det tilrådelig.

Vi har funnet det påkrevet å underrette foreningene om ovenstående.

Med solidarisk hilsen
Norsk Arbeidsmandsforbund
J. Eikefjord.

På dette sirkulæres innhold blev det ikke protestert fra nogen forening, hvilket forsåvidt var helt forståelig når man tar i betraktning den overordentlig vanskelige situasjon fagorganisasjonen stod oppe i på denne tid.

Den 3 juni oversendtes følgende skrivelse til Hovedstyret for Statsbanene:

Ad reglementet.

Vi har fra en rekke av våre foreninger ved Statens jernbaneanlegg mottatt anmodning om å inngå til det ærede hovedstyre med krav gående ut på en forandring i det gjeldende reglement samt forhøielse av minstelønn m. v. for statens anleggsvirksomhet.

Forslag til sådant følger vedlagt.

I anledning ovenstående tillater vi oss å anmode om at det snarest må bli optatt forhandlinger mellom hovedstyret og vårt forbund til drøftelse av de stillede krav.

Tid og sted for slike forhandlinger må kunne gjøres gjenstand for nærmere konferanse.

Industrikomitéen blev derpå sammenkalt til møte den 7—9 juni, hvor det blev tatt stilling til de foretatte disposisjoner.

Først den 25. juli mottok vi tross gjentagne purringer statsbanenes svar som følger:

Arbeidsreglementet.

Deres anmodning av 3. juni 1924.

Spørsmålet om optagelse av forhandlinger om forandringer i det gjeldende reglement for arbeidsordningen ved statens anlegg og om forhøielse av minstelønnen med videre har vært forelagt departementet og i henhold til dettes svar av 14. juli 1924 meddeles herved, at man ikke har noget imot å konferere om de nevnte ting.

I den anledning går man ut fra at en første konferanse finner sted på Banedirektørens kontor onsdag den 6. august førstkommande kl. 12 formiddag. For Generaldirektøren

Horn.

O. J. Willoch.

Som det fremgår av hovedstyrets skrivelse kunde forhandlingene først finne sted den 6. august.

Protokollen fra de førte forhandlinger er sålydende:

Til konferanse om arbeidsordningen møtte onsdag den 6. august 1924 kl. 12 representanter for statens anleggsvirksomheter og representanter for anleggsarbeidernes gruppe av Norsk Arbeidsmandsforbund på foranledning av sistnevnte.

Som arbeidernes representanter møtte:

Sekretær Eikefjord og Ole A. Berg for forbundet, Albert Karlsen for Sørlandsbanen, Anton Granrud for Kristiania Østbane, Ole Frøistad for Noreanlegget, Martin Dyrseth for Vossebanen, Olav Bjerke for Norlandsbanen, Birger Røtnes for Flaamsbanen, Anker Mortensen for Numedalsbanen, og som statens representanter møtte:

Overingeniør Baalsrud og avdelingsingeniør Schage for Vassdragsvesenet, overingeniør Støren og overingeniør Willoch for jernbanevesenet.

Konferansen fortsattes i møter den 8., 9., 11 og 12. august 1914.

Arbeidernes representanter fremla sine krav på forandringer, hvilke tidligere var tilstillet statens forhandlere, og statens representanter fremla et av dem utarbeidet forslag til forandringer.

Man diskuterte de enkelte paragrafer og resultatet av de stedfunne konferanser er følgende:

§ 1. Ingen forandringer innføres.

§ 2. Arbeiderne foreslår § 2 bibeholdt uforandret. Statens forhandlere foreslo første passus sålydende:

«Ved akkorders utsettelse skal det utskrives akkordseddel med tydelig angivelse av priser, arbeidets art, omfang og så vidt gjørlig masser o. s. v.»

I passus 4 foreslås bisetningen «når feilene er til skade for akkordlaget» sløifet.

§ 3. Ingen forandringer foreslått.

§ 4. Arbeiderne har ikke foreslått nogen forandring.

Statens forhandlere foreslår p. a 1 sålydende:

Laget betaler helt *spader*, lastetraug og krafser, tunellamper, skaft, *ammunisjon*, *oljer*, oljekander, *karbid*, *kul*, *blikkrør*, økser, sager, *grease*, *hengelåser*, *luntetenger*, *salt*, børster, bøtter og *snorer*.

Av disse gjenstander er de med kursiv medtatt i de nu gjeldende reglement.

Under p. b. er tilføiet murrenskaper.

Under p. d. er bestemmelsen om at den tid som medgår til å gå mellom smiene godtgjøres efter samme timelønn som vedkommende tjener i akkorden gitt en tilføielse: «eller efter nærmere avtale». Heri var partene enig.

§ 5. Ingen forandring.

§ 6. Ingen forandring.

§ 7. Ingen forandring, idet arbeiderne tok sitt forslag tilbake under hensyntagen til den foreslåtte tilføielse til § 9.

§ 8. Ingen forandring.

§ 9. Arbeiderne foreslår ingen forandring. Statens forhandlere foreslår denne paragraf supplert med følgende bestemmelse:

«Når den normale daglige arbeidstid av særlige grunner må deles, betales for arbeide som utføres i tiden mellom kl. 6 aften og kl. 6 morgen ett tillegg av 50 pct.»

Arbeiderne var enig heri.

§ 10. Ingen forandring.

§ 11. Ingen forandring.

§ 12. Ingen forandring, idet arbeiderne frafalt sitt forslag.

§ 13. Ingen forandring.

§ 14. Ingen forandring.

§ 15. Arbeiderne fremla følgende endrede forslag:

Boliger, spiseboder, smier og forsamlingslokaler.

Barakker som bygges efter denne tid, skal ikke ha større belegg enn 4 mann i hvert rum. Hvert soverum skal inneholde et minimumsluftrum av 10 kubikkmeter pr. mann.

Det skal bare anvendes enkeltmannskøier og overkøier skal mest mulig undgås.

I hver barakke innredes de fornødne rum og husholdningskjeller til opbevaring av klær og mat samt kjøkken-, spise-, vaske og tørkerum.

Hvor det med lethed lar sig gjøre skal det også i de nuværende barakker anordnes husholdningskjellere.

Barakkene skal, før de tas i bruk, være oljet eller malt innvendig.

Hvor dertil er rimelig anledning innlegges vannledning og anordnes bad.

Anlegget holder det nødvendige inventar, samt lys, brenne og sengklær. Herfor betaler hver enkelt arbeider en leie av 20 øre pr. dag.

Sengklærne utleveres til hver mann og innleveres av vedkommende ved avgang, hvorefter de blir forsvarlig rengjort og desinfisert.

På de arbeidsplasser, hvorfra arbeiderne ikke kan rekke hjem til måltidene, skal det være boder, hvor arbeiderne kan få opvarmet sin mat og innta sine måltider.

Bodene opføres med dobbelte vegger med papp imellem og dobbelt gulv.

De blir å forsyne med kokeovn og med de nødvendige bord og benker forarbeidet av høvlede materialer.

Anlegget bekoster lys og opvarmning samt daglig rengjøring.

Anleggets smier opføres av tre eller sten.

Når dertil er anledning skal arbeidernes vedkommende underrettes om, når og hvor barakker, spiseboder og smier skal opføres og skal ha anledning til under byggetiden å fremkomme med henstillinger til vedkommende arbeidsbestyrer om rettelser og utbedringer av mulige mangler ved utførelsen.

På steder hvor arbeiderne ikke har lempelig adgang til å få leiet lokale til sine møter og sammenkomster, skal anlegget, hvor dertil er rimelig adgang, efter samråd med arbeidernes organisasjon la opføre sådanne midlertidige lokaler. For disse lokaler betaler arbeiderne en nærmere stipulert leie til anlegget.

Av de her inntatte nye bestemmelser har Statens forhandlere intet væsentlig å bemerke til punktene vedrørende husholdningskjeller og maling av barakkene før innflytning.

Statens forhandlere fremla følgende forslag:

Boliger, spiseboder, smier og forsamlingslokaler.

Barakker som bygges efter denne tid, skal ikke ha større belegg enn 4 mann i hvert rum. Hvert soverum skal inneholde et minimumsluftrum av 10 m.³ pr. mann.

Det skal bare anvendes enkeltmannskøier og overkøier skal mest mulig undgås.

I hver barakke innredes de fornødne rum til opbevaring av mat og klær, samt kjøkken-, spise-, vaske- og tørkerum.

Hvor dertil er rimelig anledning innlegges vannledning og anordnes bad.

Anlegget holder det nødvendige inventar, samt lys, brenne og sengklær. Herfor betaler hver arbeider en leie av 30 øre pr. dag.

Sengklærne utleveres til hver mann og innleveres av vedkommende ved avgang, hvorefter de blir forsvarlig rengjort og desinfisert.

På de arbeidsplasser, hvorfra arbeiderne ikke kan rekke hjem til måltidene, skal det være boder, hvor arbeiderne kan få opvarmet sin mat og innta sine måltider.

Boder til vinterbruk opføres med dobbelte vegger med papp imellem og dobbelt gulv.

Boderne blir å forsyne med kokeovn og med de nødvendige bord og benker forarbeidet av høvlede materialer.

Anlegget bekoster lys og oppvarming samt daglig rengjøring. Anleggets smier oppføres av tre eller sten.

På steder hvor arbeiderne ikke har lempelig adgang til å få leiet lokaler til sine møter og sammenkomster, skal anlegget hvor dertil er rimelig adgang, etter samråd med arbeidernes organisasjon la opføre sådanne midlertidige lokaler. For disse lokaler betaler arbeiderne en nærmere stipulert leie til anlegget.

Arbeidernes representanter har intet å innvende mot at det tilføies Riksmeglingsmannens protokolltilførsel av 1923 for «boder» om benyttelse av barakker av enklere konstruksjon til sommerbruk.

§ 16. Arbeiderne fremla følgende endrede forslag:

Ferie § 16.

Feriebestemmelse for 1925.

- a. Enhver arbeider tilkommer en årlig ferie av 12 dager (96 arbeidstimer) med lønn i henhold til etterfølgende bestemmelser. Ferien kan anordnes enkeltvis eller som fellesferie etter arbeidsbestyrerens bestemmelser.
- b. Ferien bør som regel gis som sommerferie i tidsrummet 15. mai til 15. september. Hvis det er påkrevet av hensyn til arbeidsdriften, kan arbeidsbestyreren henlegge ferien til en annen årstid. Arbeiderne kan på forlangende gjøres bekjent med grunnen til sådan bestemmelse. Den nærmere fastsettelse av den enkeltes ferie eller en fellesferie tilligger arbeidsbestyreren. Arbeidere som deltar i en fellesferie tilkommer feriegodtgjørelse i den utstrekning, som er optjent.
- c. Enhver arbeider som har vært ansatt ved Statens anlegg i et sammenhengende tidsrum av 4 uker, godskrives feriegodtgjørelse fra tiltredelsesdagen. Ferieåret regnes fra 15. mai til 15. mai. Feriegodtgjørelsen beregnes fra 15. mai 1924. For arbeidere, som antas etter denne dato, regnes feriegodtgjørelsen fra antagelsesdagen.
- d. Feriegodtgjørelsen beregnes med 5 pct. av gjeldende minstelønn med tillegg av 40 pct. multiplisert med det av hver enkelt arbeider utførte arbeidstimer.
- e. Ved sykdom og militærtjeneste godskrives arbeiderne feriegodtgjørelse som ovenfor, dog ikke ut over 8 uker i kalenderåret.
- f. Sluttes en arbeider utenom ferietiden utleveres ham en anvisning på feriepengenes beløp. Beløpet kan først heves når arbeideren tar ferie. Hvis arbeideren ikke får ferie, kan beløpet først kreves utbetalt 1. september.

Statens forhandlere fremla følgende forslag:

§ 16. *Ferien.*

Enhver arbeider tilkommer ferie med lønn i henhold til etterfølgende bestemmelser.

Ferien kan anordnes enkeltvis eller som fellesferie etter arbeidsbestyrerens bestemmelse. Arbeidsbestyreren fastsetter ferietiden etter samråd med vedkommende arbeidere. Ferien bør som regel gis i tidsrummet 15. mai til 15. september.

Ferienes lengde skal utgjøre 5 pct. av det i vedkommende ferieår oparbeidede antall ordinære arbeidstimer, dog ikke utover 12 virkedager (svarende til 96 arbeidstimer) i samme feriår som regnes fra 15. mai i det ene år til 15. mai i det påfølgende år.

Hvor fellesferie er anordnet betegner ferieåret tiden mellom to på hinanden følgende fellesferier.

I ferien skal arbeiderne ha en lønn (feriegodtgjørelse) som svarer til den på vedkommende tidspunkt gjeldende minstelønn med tillegg av 40 pct. Feriegodtgjørelse utbetales ved feriens begynnelse, dog ikke medmindre arbeiderne virkelig tar ferie.

Når en arbeider slutter utbetales ham ved fratredelsen godtgjørelse for den ferie som han etter de arbeidede timer tilkommer.

En arbeider som avskjediges på grunn av ugyldig skoft, drukenskap eller annet slett forhold, taper sin rett til feriegodtgjørelse.

Ferien beregnes i hele dager.

Når det ved beregning av ferienes lengde opstår brøk, regnes en halv dag (4 timer) og mere som hel dag, mens mindre deler av en dag ikke medregnes.

Ved beregning av feriegodtgjørelse regnes med hele timer.

Arbeider som deltar i fellesferie, tilkommer herunder feriegodtgjørelse i den utstrekning som denne er optjent.

Feriegodtgjørelse utbetales ikke under streik eller lockout.

Rett til ferie kan ikke overføres ved overflytning fra et anlegg til et annet. Tilkommende feriegodtgjørelse utbetales ved fratredelsen fra det anlegg hvor vedkommende arbeider slutter.

Statens forhandlere tok ikke endelig standpunkt til arbeidernes forslag, men antok at man kunde bli enige i det vesentlige på dette grunnlag, idet forslaget blandt annet må suppleres med de nu gjeldende bestemmelsers punkt samt at beregningsgrunnlaget refererer sig til oparbeidede *ordinære* timer.

§ 17.

Arbeiderne foreslår følgende tilføielse i nugjeldende bestemmelser: «Arbeiderne har også krav på fribefordring, når det måtte benyttes andre befordringsmidler enn jernbanene.»

Arbeidernes representanter oplyste at denne tilleggsbestemmelse alene tok sikte på reiser under flytning.

Statens forhandlere fremla følgende forslag:

§ 17.

Fribefordring.

Ved overflytning fra et offentlig anlegg til et annet eller ved flytning mellom avdelingene ved samme anlegg, erholder arbeidere fribefordring på statsbanene samt fri jernbanefrakt for sitt innbo.

samt lønn for reisedagen. Gifte arbeidere får ved overflytning også fribefordring for hustru og barn under 18 år.

Lønnen beregnes på samme måte som ovenfor for ferier bestemt og utbetales av det anlegg hvorfra vedkommende arbeider overflyttes. Arbeidsbestyreren ved dette anlegg bestemmer reisedagenes antall etter samråd med vedkommende arbeider.

Videre får gifte arbeidere som har arbeidet 12 uker effektivt i sammenheng ved samme anlegg, 3 fribilletter (frem og tilbake) i kalenderåret for personlig bruk for reise til sin familie (sitt hjemsted).

Billettene må benyttes til jul, påske, pinse eller feriereiser. Hvor det er en velferdssak for vedkommende, såsom ved sykdom i familien eller lignende, kan dog billetten også benyttes til andre tider.

Den sammenhengende effektive tjenestetid skal ikke betraktes som avbrutt ved arbeidsstans som skyldes:

1. Lockout eller streik, som er besluttet eller på forhånd godkjent av Arbeidernes faglige Landsorganisasjon.
2. En midlertidig arbeidsstans på grunn av bedriftsmessige årsaker.
3. Ordinær militærtjeneste som ikke strekker sig utover en rekruttskole og en regimentsamling.
4. Legitimert sykdomsforfall, dog ikke utover 3 måneder.

Den tid hvori stansen eller ledigheten varer, medregnes da ikke i tjenestetiden.

Ved skiftning av arbeidsplass innen samme anleggsavdeling utreder anlegget flytningsomkostningene samt lønn (beregnet som for ferier bestemt) for den tid, som må medgå til flytningen. Denne tid fastsettes av arbeidsbestyreren etter samråd med vedkommende arbeider.

Forsåvidt noen arbeider overføres å ha overdratt sin fribillett til andre, mister han sin rett til fribillett for et tidsrum av inntil 13 år. Herom gjøres anmerkning i arbeidsboken.

§ 18, 19 og 20. Ingen forandring.

Vedrørende forskuddsbetaling i akkord og familietillegget fremla arbeidernes representanter følgende forslag:

Forskuddsbetaling i akkord.

Forskuddsbetalingen i akkord som også betraktes som minstelønn, utredes inntil videre med kr. 1.50 pr. time. For faglærte smeder, snekkere, tømmermenn og stenhuggere med kr. 1.60 pr. time.

Ved høifjeldsstrekninger forhøies satsene med 20 øre pr. time. Arbeidere under 18 år betales etter overenskomst.

Familietillegg.

Inntil videre får arbeidere med forsørgelsesplikt et dyrtidstillegg som følger:

For første forsørgede 10 øre pr. time og for de øvrige forsørgede 5 øre pr. time for hver.

Som forsørgede regnes de samme personer som bestemt i reglene for Statens almindelige dyrtidstillegg.

Tillegget blir å utbetale ved hver ordinær lønning.

Forsørgelsestillegget for barn født utenfor ekteskap blir å utbetale til bidragsfogden.

For uforskyldt skoft (sykdom, naturhindringer, maskinskade og materialmangel) gjøres intet fradrag. For helligdager som faller i arbeidsuken (helligdager utenfor de store høitider) utbetales dyrtidstillegg som for full arbeidsdag, likeså for ferier.

Statens forhandlere fremla på sin side følgende forslag til nye bestemmelser vedrørende familietillegget:

Inntil videre får arbeidere med forsørgelsesplikt et dyrtidstillegg som følger:

1. Såfremt vedkommende arbeider ikke bor og fører husholdning sammen med sin familie: For første forsørgede 10 øre mere pr. time og for de øvrige forsørgede 5 øre pr. time for hver,
2. såfremt vedkommende arbeider bor og fører husholdning sammen med sin familie: Intet for første forsørgede og for de øvrige forsørgede 5 øre pr. time for hver.

Som forsørgede regnes de samme personer som bestemt i reglene for Statens almindelige dyrtidstillegg.

Tillegget blir å utbetale ved ordinær lønning.

Forsørgelsestillegg for barn født utenfor ekteskap blir å utbetale til bidragsfogden.

Arbeidernes representanter uttalte at de intet hadde å innvende mot at ordet «minstelønn» ombyttes med forskuddsbetaling, når det blott var å opfatte som garantert minstelønn i akkord.

Statens forhandlere opplyste i møte den 12. august 1924 at ifølge nu foreliggende meddelelse kan det ikke gjøres regning på nogen forhøielse av forskuddsbetalingen, hvorefter arbeidernes representanter uttalte at de måtte innhente organisasjonens hovedstyres direktiv før forhandlingene eventuelt kunde fortsettes.

Foranstående protokoll er oplest og vedtatt i møte 13. august 1924.

*J. Eikefjord. Ole A. Berg. Alb. Karlsen. Martin Dyrseth.
Olaf Bjerke. Birger Røtnes. Anton Granrud. O. Frøistad.
Anker Mortensen. O. I. Willoch. O. Støren. K. Baalsrud. Schage.*

Som det fremgår av protokollen kunde ikke Statens forhandlere gå med på nogen forhøielse av minstelønnen og derfor strandet forhandlingene.

Efter først å ha konferert med Hovedstyret om at det blev optatt frivillig meglings under tvungen meglings form og at dette var avslått av departementet, blev foreningene tilstillet følgende sirkulære:

Kristiania den 15 august 1924.

Statens anlegg. Reglementsrevisjon.

Under henvisning til våre tidligere sirkulærer og skrivelser angående revisjon av reglementet ved statens anlegg skal meddeles, at vi tilskrev hovedstyret for statsbanene den 10 juni d. å. med anmodning om at der blev optatt forhandlinger angående bestemmelsene i reglementet, samtidig som vi krevde en forhøielse av den gjeldende minstelønn.

I skrivelse fra hovedstyret av 24 juli blev det meddelt at sådanne forhandlinger kunne påbegynnes 6 ds. og har pågått til og med 13 ds.

Som det fremgår av vedlagte protokoll krever staten reduksjon i de gjeldende bestemmelser og særlig da forandringer i §§ 16 og 17 angående fribefordring og ferie. Likeså kreves det forandringer av bestemmelsene angående familietillegg, samtidig som vi blev meddelt, at departementet ikke kunne gi noget tillegg til minstelønnen.

Disse krav fra Staten om forringelse av reglementsbestemmelsene kunde selvsagt hverken forhandlingsutvalget eller forretningsutvalget gå med på, og man har da den utvei å varsle arbeidsstans for derved å få saken innbragt til megling.

Den avstemning som er foretatt blandt anleggsarbeiderne dessangående, viser at det er avgitt 740 stemmer for og 63 stemmer mot at man skal varsle arbeidsstans, så man har forsåvidt mandat dertil.

Imidlertid ligger forholdene således an at den for tiden fungerende riksmeglingsmann, hr. høiesterettsassessor Backer, som er statsfunksjonær, gjentagne ganger har uttalt at hans personlige opfatning er at lønningene må reduseres for på den måte å få en senkning i prisnivået. Backer har ca. 3 uker igjen å fungere som riksmeglingsmann, og vi er av den formening at det vilde være av den største betydning for sakens heldige forløp, om man kunde få en annen riksmeglingsmann til å behandle den.

Som det av foranstående fremgår har Statens representanter inntatt et meget avvisende standpunkt til arbeidernes krav om forbedringer av reglementet og stillet krav om betydelige forringelser, som for den enkelte arbeider vil ha direkte økonomisk betydning.

Forhandlingsutvalget og forretningsutvalget har funnet saken så betydningsfull og vanskelig at medlemmene måtte gjøres bekjent med stillingen før videre skritt blev tatt.

Som bekjent har medlemmene tidligere uttalt sig om den taktiske fremgangsmåte, hvis kravene om forbedring av forskuddslønnen avvistes fra Statens side. Vi vil her anføre det spørsmål som den gang blev stillet medlemmene:

«Er foreningen enig i at som kampmiddel benyttes sabotasje istedenfor åpen konflikt, og at arbeidstempoet senkes med 50 pct.»

I behandlingen av dette spørsmål deltok 800 medlemmer, herav stemte 493 for anvendelse av sabotasje og 307 imot. Det er for det

første å bemerke sig den ringe deltagelse, og for det annet den delte opfatning blandt medlemmene, og endelig den ringe majoritet, nemlig 86 stemmers overvekt for sabotasjens anvendelse.

Forretningsutvalget har imidlertid ingen annen rettesnor enn de foretatte avstemninger å holde sig til, og må opfatte det således at mandatet ikke strekker lenger enn til opsigelse av plassene for derved å fremtvinge megling. Man må videre forutsette at flertallet er imot arbeidsstans.

For om mulig å komme til megling uten forutgående opsigelse blev det fra forbundets side rettet forespørsel til hovedstyret for Statsbanene om å medvirke til frivillig megling under tvungen meglings former, men dette motsatte arbeidsministeren sig å være med på.

Stillingen er således den at man nu må foreta opsigelse av plassene for å bringe saken inn for meglingsmyndighetene, men som foran nevnt fant man først å vilde gjøre medlemmene bekjent med sakens nuværende stilling.

Forhandlingsutvalget drøftet spørsmålet inngående onsdag eftermiddag efter at forhandlingene var avsluttet, og forhandlingsutvalget vedtok følgende uttalelse:

«Da forhandlingene ved Statens anlegg, som har pågått siden 6 august d. å., må ansees avsluttet idag, anser forhandlingsutvalget det nødvendig å forelegge protokollen for medlemmene før det varsles arbeidsstans for å fremtvinge megling i saken. Protokollen ledsages med en orienterende redegjørelse fra forhandlerne.»

Denne uttalelse behandledes i forretningsutvalgets møte samme dag og blev enstemmig tiltrådt.

Vi vil henstille til foreningene å gi forbundet meddelelse snarest om sitt syn på situasjonen og besvare følgende spørsmål:

1. Krever foreningen at det *straks* varsles arbeidsstans for derved å fremtvinge megling.
2. Er foreningen fremdeles av den opfatning at det som kampmiddel anvendes sabotasje istedenfor åpen konflikt.

Foreningens svar må være innsendt til forbundets kontor innen lørdag den 23 ds.

Protokollen fra forhandlingene følger vedlagt.

Med solidarisk hilsen

Norsk Arbeidsmannsforbund

Johs. M. P. Odegaard. J. Eikefjord.

I avstemningen deltok 964, hvorav 742 stemte for arbeidsstans og 222 stemte mot.

For det annet spørsmål om sabotasje stemte 542 for og 551 mot sabotasje.

I henhold hertil blev det varslet arbeidsstans til den 6 september ved arbeidets slutt.

Den 2 september mottok vi meddelelse fra Riksmeglingsmannen om at han hadde nedlagt forbud mot arbeidsstans og meglingen begynte 5 september.

Protokollen fra meglingsmøtet hitsettes:

Statens anlegg.

År 1924 den 5 september holdtes møte hos Riksmeglingsmannen i anledning av forhandling vedkommende Statens anlegg.

Riksmeglingsmannen fremla: 1) Melding om arbeidsoppsigelse ved Statens anlegg, mottatt 30 august og bemerket at han den 1 september hadde nedlagt forbud mot arbeidsstans.

For Staten møtte overingeniør Støren, overingeniør Willoch, begge for Jernbanen, og for Vasdragsvesenet møtte overingeniør Baalsrud og avdelingsingeniør Schage.

For arbeiderne møtte Ødegaard, Eikefjord, Berg, Alb. Karlsen, Ole Frøistad og Albert Bjerke.

Det fremlas: 2) Protokollutskrift av forhandlingsmøter den 6 og 13 august 1924.

Man drøftet de foreliggende spørsmål. Møtet utsattes til imorgen kl. 12 middag.

M. C. Backer.

År 1924 den 6 september holdtes nytt møte. Til stede var for arbeidsgiverne og for arbeiderne de samme som i møtet igår.

Man fortsatte drøftelsen av saken. Møtet utsattes til onsdag den 10 september kl. 10 formiddag.

M. C. Backer.

År 1924 den 10 september holdtes nytt møte. Til stede var for arbeidsgiverne og for arbeiderne de samme som tidligere. For arbeiderne møtte derhos Nicolai Eggen.

Riksmeglingsmannen hadde særkonferanser med partene. Saken utsår.

M. C. Backer.

Samme dags eftermiddag fortsatte møtet. Til stede var de samme som i formiddag.

Efter endel diskusjon enedes partene om at meglingen utsattes til nytt møte fredag den 19 september kl. 6 eftermiddag.

M. C. Backer.

År 1924 den 19 september holdtes nytt møte. Riksmeglingsmannen fremla: 3) Skrivelse av 11 ds. fra Norsk Arbeidsmannsforbund med avskrift av Socialdepartementets skrivelse av 9 ds., hvori det med hjemmel av §§ 17 og 34 i arbeidstvistloven av 6 august 1915 tillates at hr. Albert Karlsen avgir møte som representant for arbeiderne.

For Staten møtte overingeniør Willoch, overingeniør Støren og overingeniør Collet Vogt.

For arbeiderne møtte Ødegaard og Eikefjord.

Efter anmodning av arbeidernes representanter blev møtet utsatt til tirsdag den 23 september kl. 12 middag.

M. C. Backer.

År 1924 den 23 september holdtes nytt møte. For Staten møtte overingeniør Willoch, overingeniør Støren og overingeniør Collet Vogt. For arbeiderne møtte Eikefjord og O. A. Berg.

Statens representanter tilførte protokollen, at de i møtet den 10 september om eftermiddagen hadde meddelt arbeidernes representanter, at Staten ikke var i stand til å innrømme nogen forhøielse av de nugjeldende lønnsvilkår, men at Staten på den annen side kunde frafalle sine krav på revisjon av arbeidsreglement og gå med på, at reglementet og lønnsvilkår inntil videre blev oprettholdt uforandret.

De bemerket videre, at når Staten var gått med på å frafalle sine krav på revisjon av arbeidsreglementet, så lå heri ingen oppgivelse av kravene. Disse vilde bli søkt gjennomført, når man fant det hensiktsmessig.

Arbeidernes representanter meddelte, at de gikk med på ovenstående ordning. De tilførte dog, at når organisasjonen hadde funnet for nærværende å kunne godta denne ordning, lå det ikke deri, at man hadde opgitt de oprindelige krav på forandring av lønns- og arbeidsbestemmelsene ved Statens anlegg.

Meglingen blev hermed sluttet.

M. C. Backer.

Som det fremgår av protokollen fra Meglingsmannen kunde heller ikke Statens forhandlere gå med på nogen forhøielse av minstelønnssatsene og Meglingsmannen vilde under disse omstendigheter heller ikke fremsette forslag om forhøielse, men blev stående på prolongasjon.

Saken blev på ny forelagt medlemmene til uttalelse. I behandlingen deltok 1489, hvorav 1143 stemte mot arbeidsstans og 355 stemte for arbeidsstans.

Når avstemningsresultatet forelå forsøktes ved Landsorganisasjonens mellekomst å bevege Arbeidsministeren til å gå med på en forhøielse av minstelønnssatsene, men heller ikke det lyktes, hvorfor det i møte hos Riksmeglingsmannen den 23 september meddeltes, at man efter omstendighetene gikk med på forslaget om prolongasjon.

Nødsarbeidets avskaffelse.

Det kan vel uten overdrivelse sies at ingen arbeidergruppe har hatt så megen ubehagelighet av nødsarbeidet som anleggsarbeiderne.

Anleggene blev overbefolket. Og det bevirket at fortjenesten blev redusert, så de virkelige anleggsarbeidere hadde vanskelig for å skaffe det nødvendige til opphold for sig og sin familie. Forbundet forsøkte på forskjellig vis å støtte aksjoner som nødsarbeiderne iverksatte for om mulig å bedre sine kår, men det viste sig at staten ikke betenkte sig på under sådanne tilfelle å innstille arbeidet.

Forbundet har gjort en rekke henvendelser til Hovedstyret for Statsbanene. Arbeidsdepartementet m. v., men dessverre uten resultat.

For å få drøftet spørsmålet angående lønns- og arbeidsbetingelsene, sammenkaltes en konferanse den 16 februar, hvor der møtte representanter for nødsarbeiderne.

Protokollen fra denne konferanse hitsettes:

Redegjørelse fra konferansen den 16 og 17 ds.

Ifølge innbydelse fra Norsk Arbeidsmannsforbunds forretningsutvalg sammentrådte den 16 ds. i Folkets Hus, Kr.ania, en konferanse av representanter fra de foreninger som har medlemmer ved Statens anlegg, og som er beskjeftiget ved nødsarbeide.

Følgende foreninger var representert:

Mosjøens og omegns arbeiderforening ved I. Haug.

Øksendal jernbanearb.forening ved Albert Setsaa.

Gjerstad jernbanearbeiderforening ved Telef Eggedalen.

Nelaug jernbanearbeiderforening ved Grunde Ljørstad.

Vindholmen jernbanearbeiderforening ved Jørgen Tønnesen

Aadalen jernbanearbeiderforening ved Karl Torkildsen.

Ytre Aadalens jernbanearbeiderforening ved Oskar Pedersen.

Brødsjø jernbanearbeiderforening ved Per Tungbakke.

Dessuten møtte Forbundets forretningsutvalg og Grube- og anleggsarbeidernes Industrikomité. Til møtet var også innbudt representanter fra arbeiderpartiernes stortingsgrupper, og var Det norske Arbeiderparti representert ved Alfr. Madsen og Moan. Det socialdemokratiske partis gruppe ved Alvestad og Thorvik. Den kommunistiske stortingsgruppe ved Sverre Støstad og Kr. Kristensen.

Møtet blev åpnet av forbundets formann, som ønsket de fremmøtte representanter og innbudte velkommen til møtet.

Til dirigent valgtes Konrad Botten og sekretær Albert Karlsen. Likeså valgtes en redaksjonskomité for å utforme forslag til uttalelse fra konferansen. Komitéen bestod av J. Eikefjord, H. Røste, Per Tungbakke og Albert Setsaa.

Konferansen valgte også en deputasjon som skulde søke foretrede for Statsmyndighetene for å forelegge disse nødsarbeidernes krav. Deputasjonen bestod av Karl Torkildsen fra Hen-Finsandbanen Albert Setsaa fra Nordlandsbanen, Grunde Ljørstad fra Sørlandsbanen og Ødegaard fra forretningsutvalget.

På møte den 16 ds. blev saken inngående diskutert, likesom de forskjellige stortingsgruppers representanter gav en redegjørelse for nødsarbeidsspørsmålets behandling i Stortinget.

Redaksjonskomitéen fremla i møte den 17 ds. følgende forslag:

1. Den valgte deputasjon til Statsmyndighetene har i oppdrag å forelegge følgende:

Bestemmelsen angående nødsarbeidet ved Statens anlegg kreves avvirket og ophevet snarest mulig, således at samtlige arbeidere som er beskjeftiget, eller vil bli beskjeftiget ved Statens anlegg, kommer inn under samme mindstelønn og øvrige arbeidsvilkår, som til enhver tid er gjeldende ved anleggene.

Enn videre at der kreves av regjeringen å sørge for at de forskjellige distriksbidrag bringes i orden, idet de nu delvis er en hindring for at det ordinære arbeide kan igangsettes.

Konferansen uttaler videre:

2. Det forelegges for de ordinære arbeidere spørsmålet om å medvirke til nødsarbeidets avskaffelse ved anvendelse av organisasjonsmessige eller økonomiske midler og hvilke midler vil anbefales anvendt.
3. I tilfelle de ordinære arbeidere ikke vil yde nogen medvirkning for nødsarbeidets avskaffelse, anbefales at der optas spesielle forhandlinger om forbedring av nødsarbeidernes vilkår.

Hvad angår første avsnitt i den av konferansen vedtatte uttalelse skal nærmere omtales nedenfor under redegjørelse for resultatet av deputasjonens henvendelse til Statsmyndighetene.

Ang. punkt 2. bemerkes:

Grunnlaget for denne beslutning er, at konferansens representanter fant, at man ikke uten videre vilde stille krav om, at arbeiderne ved de ordinære anlegg skulde delta i aksjonen for nødsarbeidets avskaffelse, men at dette spørsmål først måtte forelegges foreningene til uttalelse, og at der samtidig blev adgang for arbeiderne ved de ordinære anlegg å uttale sig om den taktikk som skulde anvendes.

Ang. punkt 3 bemerkes:

På grunn av det vanskelige taktiske spørsmål for å få saken tilfredsstillende løst, fant konferansen at adgangen til spesielle forhandlinger for forbedring av nødsarbeidsbestemmelsene måtte holdes åpen, dersom man ikke fant det formålstjenlig eller hvis der ikke opnåddes enighet om anvendelse av andre midler.

Under drøftelsen av hvilken fremgangsmåte der burde anvendes bemerkes:

Der forelå forslag fra forretningsutvalgets medlem H. Røste, sålydende:

«Nekter Staten å gå med på de fremsatte krav vil anleggsarbeiderne beslutte at der istedenfor å benytte streik som maktmiddel for å få de opstillede krav gjennomført, igangsettes en omfattende sabotasje ved alle anlegg med en senkning av arbeidstempoet med inntil 50 pct. av den normale arbeidsydelse.»

Det var enn videre som en forutsetning fremholdt, at hvis anleggsarbeiderne besluttet sig for anvendelse av sabotasje, så måtte organisasjonen tre støttende til med økonomiske midler. Formen herfor tenkes således:

For hver arbeidet time ydet organisasjonen et tilskudd av kr. 0.20 pr. time for de som tjente under kr. 0.70 pr. time.

Hvis akkordfortjenesten var kr. 0.70 eller derover pr. time skulde ingen understøttelse erholdes, idet det da måtte ansees at sabotasjen ikke var anvendt på den forutsatte måte.

Før understøttelsen kunde utbetales måtte hver enkelt arbeider eller akkordlag fremlegge oppgjørsbok for den av organisasjonen nedsatte kontrollkomité eller noget annet organ som hadde mandat til å øve den nødvendige kontroll.

Under enhver omstendighet blir ingen understøttelse å utbetale annet enn efterskuddsvis.

Angående spørsmålet om sabotasjens anvendelse var der blandt representantene delte meninger, dog var det samstemmighet om, at hvis sabotasjen skulde tenkes å virke effektivt vilde det fra anleggets side bli møtt med mottrekk enten i den form at arbeidet blev innstillet eller lockout.

Hvorvidt det kan opnåes enighet mellom nødsarbeiderne og arbeiderne ved de ordinære anlegg om denne taktikk, kan intet uttales før spørsmålet er behandlet i foreningene ved de ordinære anlegg.

Ang. henvendelsen til statsmyndighetene meddeles:

Den valgte komité satte sig straks i forbindelse med Hovedstyret for Statsbanene for å avtale tiden for konferansen. Hovedstyrets representant anførte at det formålstjenligste var å søke konferanse med Stortingets Jernbanekomiteé, hvor også representant for Hovedstyret deltok, idet Hovedstyret henviste til sitt budgettforslag for 1924 og 1925, hvor foreslås at nødsarbeidet opheves så vel for Sørlandsbanen søndenfor Nesland og Nordlandsbanen nordenfor Grong, så det fra Hovedstyrets side intet ytterligere kunde foretas.

Konferansen med Jernbanekomiteéen fant sted tirsdag den 19 ds., hvori deltok for Statsbanernes Hovedstyre, banedirektør Aubert, tillike var sekretær Eikefjord til stede.

Arbeidernes representanter fremholdt det syn, som så vel arbeiderne selv som organisasjonen har på nødsarbeidet. Det blev også meget inngående fra de av komitéens medlemmer som var beskjeftiget ved nødsarbeidet, redegjort for de økonomiske forhold arbeiderne var kommet i på grunn av den dårlige fortjeneste nødsarbeidet gav.

Det blev også fremholdt, at det i Hovedstyrets forslag må sees en erkjennelse av nødsarbeidets ufordelaktighet, og at der heller ikke fra regjeringens side var anført nogen reell grunn for dets opprettholdelse. Departementets grunner for strykning av bevilgningen til Sørlandsbanen søndenfor Nesland og Nordlandsbanen nordenfor Grong, var kun den, at distriktsbidraget ikke var bragt i full orden. Herom har Hovedstyret uttalt som sin forutsetning, at ordningen av distriktsbidragene vilde forventes å være tilendebragt innen budgettperiodens inntreden, nemlig 1 juli 1924.

Det blev videre fra debutasjonen påpekt, at Hovedstyrets budgett betinget en innskrenkning av det nuværende arbeiderantall med ca. 180—200 mann, som følge av at enkelte ordinære anlegg blev fullført inneværende år, og at dette kunde medføre nye nødsarbeider for å skaffe de derved ledige arbeidere beskjeftigelse. For å undgå dette påpekte deputasjonen det standpunkt, som hovedstyrets representanter H. Johansen og Magnus Nilsen har inntatt, nemlig en bevilgning av ytterligere 3 millioner kroner for å holde hele arbeidsdriften oppe.

Jernbanekomiteéens formann svarte på komitéens vegne, at det syn som var rådene i hovedstyret angående nødsarbeidet, var også komitéens syn på saken.

Det rådet enighet innen jernbanekomiteéen om at nødsarbeidet ved statens anlegg burde opphøre.

Hvad angikk Hen—Finsandbanen og Ålgårdsbanen var saken noget anderledes, idet disse baner var besluttet bygget utenom enhver jernbaneplan og var utelukkende igangsatt for avhjelp av arbeidsløsheten, om disse anleggs skjebner kan således intet uttales.

Arbeidernes deputasjon henviste under sin foreleggelse av saken til Norsk Arbeidsmandsforbunds skrivelse til Stortinget av 26 januar 1923 og stortingsmann Alfr. Madsens interpellasjon av 5 februar s. å. samt det foreliggende budgett fra Hovedstyret for Statsbanene for 1924—25.

Som konklusjon av henvendelsen overbragtes følgende skrivelse:

Kristiania den 19 februar 1924.

Til Stortingets jernbanekomiteé her.

«Under henvisning til skrivelse fra Norsk Arbeidsmandsforbund av 24. januar 1923 og stortingsmann Alfr. Madsens interpellasjon den 5. februar 1923 samt til hovedstyret for Statsbanenes budgettforslag — St. prp. nr. 1, hovedpost 10, 1924 — og undertegnede komitéens henvendelse d. d. henstilles til den ærede jernbanekomiteé å fremme forslag for det ærede Storting om at *alt arbeide* ved Statens jernbane-, kraft-, regulerings- og befestningsanlegg utføres efter de til enhver tid gjeldende bestemmelser om lønns- og arbeidsvilkårene ved Statens *ordinære anleggsarbeide uansett om arbeide tigangsettes for avhjelp av arbeidsledigheten.*»

Skrivelsen var undertegnet av deputasjonens samtlige medlemmer

Idet vi henviser til foranstående, vil vi anmode foreningene snart å behandle denne sak og innsende til forbundet redegjørelse for det syn som råder i foreningene angående den taktiske fremgangsmåte for nødsarbeidets avskaffelse, og da spesielt avgi uttalelse om hvorvidt det ansees formålstjenlig å anvenne sabotasje istedenfor åpen konflikt og likeledes gi forbundet besked om sannsynlighetene for å få en effektiv sabotasje gjennomført.

Så vel anleggsgruppens industrikomiteé som forbundets forretningsutvalg har behandlet saken og råder det enstemmighet om, at det nu må gjøres alt mulig for å få en tilfredsstillende løsning.

Med solidarisk hilsen

Norsk Arbeidsmandsforbund,

Joh.s M. P. Ødegaard.

Spørsmålet om sabotasje har det vært ført adskillig diskusjon om, men det viser sig at meningene angående dette viktige kampmiddel er meget delte, hvilket igjen kommer av at midlet er uprøvet som almindelig kampmiddel, dertil kommer at flertallet av nødsarbeiderne ikke er anleggs- eller industriarbeidere og har derfor ikke tenkt saken gjennom.

Imidlertid forsøkt det sabotasje ved *Øksendal*, Nordlandsbanen. Et akkordlag i en tunnel blev ikke enig med anleggsbestyreren om akkordprisen og da de anså det umulig å tjene en nogenlunde rimelig timelønn, blev arbeidet derefter. Arbeidsbestyreren meddelte så arbeidslaget at det fikk slutt når det ikke kunde prestere et bedre arbeidstempo. Foreningen betraktet dette som lockout og blokerte tunnelen, men anlegget tok intet hensyn hertil og arbeidet hviler fremdeles, men akkordlaget er spredt for alle vinder. Konflikten pågikk i 7 uker og understøttedes av organisasjonen.

Med hensyn til nødsarbeidets avskaffelse eller med andre ord få alt det arbeide som utføres ved statens anlegg inn under de reglementariske bestemmelser, så viste det sig å være meget vanskelig ja simpelthen ugjørlig. Derimot blev nødsarbeidet innstillet i stor utstrekning først i budgettåret, men på grunn av den tiltagende arbeidsledighet blev det øket igjen ved årets utgang.

Hen—Finsandbanen (Spirillbanen).

Helt fra den tid arbeiderne blev organisert ved Hen—Finsandbanen har der vært arbeidet med kravet om at arbeidet ved dette anlegg skulde utføres i henhold til de reglementariske bestemmelser som er gjeldende ved statens anlegg for øvrig. Der har vært ført en rekke forhandlinger og meglinger og forrige år manglet der bare noen få stemmer for flertall for å gå til arbeidsstans for å få nødsarbeidet avskaffet ved dette anlegg. Saken blev gjenoptatt straks på foråret og den 1 mars varslet vi arbeidsstans og der blev forsøkt meglings, men uten resultat.

Statens representant hevdet nemlig at han var bundet av Stortingets beslutning, som gikk ut på at anlegget skulde utføres som nødsarbeide.

Arbeidet blev nedlagt 16 mars. Etter at arbeidet var nedlagt satte vi oss i forbindelse med formannen i komitéen, som hadde stor interesse for å få arbeidet fremmet. Han gjøre så henvendelse til de 3 kommuner som forskuterer anlegget samt distriktschef Saxegaard, som alle anbefalte at arbeidet blev å utføre i henhold til de reglementariske bestemmelser som er gjeldende for statens anlegg.

Saken kom til behandling i Hovedstyret for Statsbanene og der var enkelte representanter som mente, at man ikke burde bøie sig for en streiketruassel. Bekjent med disse konservative herrers anskuelse blev det etter konferanse med arbeiderne besluttet å heve konflikten fra 24 april.

Korrespondansen angående denne sak er av stor interesse og gjengis nedenfor.

1 mars 1924.

«Til Hovedstyret for Statsbanene.

Ad Hen—Finsandbanen.

Vi har fra våre avdelinger ved Hen—Finsandbanen mottatt meddelelse om, at de har besluttet å gå til arbeidsstans lørdag 8 ds. Grunnen til arbeidsstansen er, at de finner ikke å kunne klare sig

med de lønninger, som for tiden er gjeldende ved dette anlegg. Kravet går således ut på at reglementet for statens anlegg blir gjort gjeldende også for Hen—Finsandbanens vedkommende.

Under henvisning til ovenstående har vi sett oss nødsaget til å melde til Riksmeglingsmannen at arbeidsstans vil inntre ovenfornevnte dato.

Beslutningen kommer nokså pludselig, så vi har ikke fått anledning til på et tidligere tidspunkt å underrette det ærede hovedstyre derom, og vi tillater oss derfor å spørre om De tror det kunne være umaken verd å søke en forhandling om saken før der blir innkalt til meglings. Hvis De mener at det kan være av betydning å snakke om saken, kunne vi muligens konferere nærmere derom i telefon.

Ærbødigst»

Herpå mottok vi sådant svar:

Kristiania 8 juli 1924.

«Norsk Arbeidsmandsforbund.

Under henvisning til forbundets skrivelse av 1 mars sistleden angående kravet om at arbeidsreglementet for statens anlegg gjøres gjeldende for Sperilbanen, oversendes til underretning gjenpart av skrivelse til Arbeidsdepartementet av 11 april 1924 samt av departementets svarskrivelse av 26. juni næstefter, hvorav vil sees, at departementet samtykker i at det anleggsarbeide ved Hen—Finsandbanen som ikke hensiktsmessig kan drives som nødsarbeide, overgår til ordinært arbeide.

For Generaldirektøren

O. I. Willoch

G. N. Leffmann.

Kristiania 11 april 1924.

Angående overføring av Sperilbanen til ordinær arbeidsdrift.

Som det vil fremgå av den i gjenpart medfølgende skrivelse til Hovedstyret fra Norsk Arbeidsmandsforbund av 1 mars 1924 bebudet arbeiderne ved Sperilbanen arbeidsstans fra 8 s. m., idet der krevdes at arbeidsreglementet for statens anlegg skulde gjøres gjeldende også for Sperilbanen.

Da det har vært Stortingets forutsetning, at arbeidet på banen skulde drives som nødsarbeide, jfr. Stortingsprp. nr. 68 for 1921 side 16 var Hovedstyret avskåret for å foreta noen forandring i så henseende.

Arbeidsstans ved banen inntrådte derefter den 17 mars sistleden. Spørsmålet om overføring av banen til ordinær arbeidsdrift blev imidlertid av Hovedstyret forelagt for distriktschefen i Drammens distrikt, som har avgitt den i ekstraktgjenpart medfølgende uttalelse av 17 mars 1924, hvortil henvises.

Som derav vil sees, er utgiftene til de pr. 17 mars gjenstående anleggsarbeider ved overgang til ordinær arbeidsdrift under forutsetning av en gjennomsnittlig arbeidsfortjeneste av kr. 1.80 pr. time

og med arbeidsreglementets bestemmelser for forskuddsbetaling, familietillegg og fribilletter beregnet å gå op fra kr. 924 400.00 til kr. 1 344 400.00, altså en merutgift av kr. 420 000.00 sammenlignet med utgiftene ved fortsatt nødsarbeidsdrift.

Man henviser for øvrig til distriktschefens bemerkninger angående eventuell revisjon av overslagsbeløpene.

Til de gjenstående anleggsarbeider har distriktschefen som det vil sees bemerket at disse ikke egnet sig særlig godt som nødsarbeide.

Man anmodet derefter under 18 mars formannen i banens arbeidskomité, godseier Harald Holte, om å forelegge spørsmålet om overgang til ordinært arbeide på banen for de interesserte distrikter med forespørsel om, hvorvidt distriktene for tilfelle hadde noe å bemerke til at der fra nu av blev gått over til ordinær arbeidsdrift under forutsetning av at også mulige merutgifter forskudteres av distriktene. Fra hr. Holte mottok man derefter den i gjenpart med bilag medfølgende skrivelse av 21 mars 1924, hvortil henvises.

Som derav vil fremgå har fylkesmannen i Opland fylke på forespørsel muntlig uttalt, at han ikke anså det nødvendig å forelegge saken for fylkestinget.

Ved medfølgende påtegningsskrivelse av 29 mars og 2 april 1924 fra de respektive fylkesmenn har man videre mottatt medfølgende utskrifter av Sør-Aurdal og Aadal formannskapers forhandlingsprotokoller av 22 og 29 mars sistleden, hvorav fremgår at begge herredsstyrene enstemmig har uttalt, at de under visse forutsetninger og forsåvidt statsmyndighetene så bestemmer intet har å innvende mot at anlegget nu går over til ordinær arbeidsdrift.

Hovedstyret skal bemerke:

Angående spørsmålet om overføring av Sperilbanen til ordinær arbeidsdrift tillater man sig å henviser til Hovedstyrets skrivelse til det kgl. departement av 29 juni 1923 og hvorav vil fremgå at man under henvisning til distriktschefens uttale og foreliggende stortingsbeslutning ikke den gang fant å kunne anbefale etablert ordinær arbeidsdrift ved banen.

Anleggsutgiftene ved overgang til ordinær drift var pr. 1 juli 1923 av distriktschefen under visse forutsetninger skjønnsmessig beregnet å medføre en merutgift av ca. 885 000.00, hvilken merutgift således efter ovenstående nu er beregnet vesentlig redusert til kr. 420 000.00.

Bevilgningsoverslaget for banen kr. 4 221 000.00 jfr. nevnte proposisjon side 10 skulde således ved overgangen til ordinær arbeidsdrift bli å forhøie til kr. 4 641 000.00 med forbehold om revisjon, således som nu av distriktschefen påpekt.

Utgifter til barakker ved nødsarbeidsdriften utredes av distriktene, og disse har betinget at overgang til ordinær arbeidsdrift ikke skal medføre videre krav til distriktene i så henseende. I anledning herav skal bemerkes, at Hovedstyret går ut fra at nogen endring med hensyn til barakkene ikke skulde være påkrevet.

Idet for øvrig henvises til distriktschefens redegjørelse samt til de nu foreliggende uttalelser fra de interesserte distrikter, skal Hovedstyret bemerke, at man for sitt vedkommende intet har å innvende mot at det anleggsarbeide ved Sperilbanen som ikke hensiktsmessig kan drives som nødsarbeide, nu overgår til ordinært.

Behandlet i møte den 10 april 1924.

Avskrift av skrivelse fra Arbeidsdepartementet til Hovedstyret for Statsbanene datert Kristiania 26 juni 1924.

Hen—Finsandbanen. Overgang til ordinær arbeidsdrift.

I skrivelse av 11 april 1924 — 2200 B — bemerket hovedstyret at det for sitt vedkommende intet hadde å innvenne mot at det anleggsarbeide ved Sperilbanen, som ikke hensiktsmessig kan drives som nødsarbeide, nu overgikk til ordinært.

Departementet forela saken for Stortingets jernbanekomité ved skrivelse av 25 april 1924, hvori man uttalte, at man gikk ut fra at der efter Stortingets derom fattede beslutninger ikke vilde være anledning til nu å opta ordinær arbeidsdrift ved denne bane. Anderledes vilde imidlertid forholdet stille sig, anførte departementet, dersom det senere måtte vise sig kun å gjenstå arbeider som ikke egner sig til nødsarbeider og som derfor bør utføres som ordinært arbeide.

Under den i Stortinget 16 juni d. å. førte debatt om jernbaneanleggenes budgett (forkortede referater side 948—962) har representanten *Borch* optatt spørsmålet, side 948—949). Nærværende *departements chef* gikk ut fra at administrasjonen hadde bemyndigelse til å la utføre det arbeide, der ikke egner sig som nødsarbeide, som ordinært arbeide, såfremt der i Stortinget ingen innsigelse fremkom herimot (side 949). *Komitéens formann* hadde på komitéens vegne ikke noget å bemerke herved (side 954).

I henhold hertil finner departementet å kunne samtykke i at det anleggsarbeide ved *Hen—Finsandbanen*, som ikke hensiktsmessig kan drives som nødsarbeide, overgår til ordinært arbeide.

Namsos—Grong.

Fra 1 juli 1923 blev arbeidet ved Namsos—Grong utført i henhold til reglementet for arbeidsordningen ved statens anlegg. Imidlertid viste det sig, at anleggsledelsen hadde innarbeidet sig en praksis fra den tid arbeidet utførtes som nødsarbeide, som de hadde vanskelig for å komme ut av. Det blev således ikke tatt fornødent hensyn til bestemmelsen om akkorder og akkorders utsettelse eller om opmåling av akkorder. Et akkordlag fikk således ikke utbetalt for overfjell. Avdelingsingeniøren hevdet, at han hadde for liten hjelp til å foreta den nødvendige opmåling.

Efter at forbundet hadde henvendt sig til Hovedstyret for statsbanene blev forholdet rettet, akkorden opmålt og akkordlaget utbetalt hvad det rettelig tilkom.

Enn videre praktiserte anleggsledelsen det derhen, at hvis et akkordlag under sprengning i fjellskjæringer skjøt massen utenom skjæringen, således at den ikke kom i fyllingen, blev det trukket vilkårlig for den masse, som blev skutt utenfor. Forbundet har krevet at denne sak skal prøves for en voldgiftsrett i henhold til reglementets § 20, men den er ennå ikke avgjort ved årets utløp.

Det forelå også krav fra arbeiderne, at de på grunn av at arbeidstiden blev inndelt således, at det måtte arbeides 4 timer om dagen og 4 timer om natten, beholdt 50 pct. fra kl. 6 ettermiddag til 6 morgen for dette arbeide. I skrivelse av 8 april 1924 innrømmet hovedstyret arbeidernes krav. Skrivelsen er sålydende:

«Herved bekreftes konferanse av 5 mars d. a., hvorunder man blev enig om at der, når den normale arbeidstid på grunn av tidevannet må deles, betales i tiden mellom kl. 6 aften og kl. 6 morgen et tillegg av 50 pct.»

For Generaldirektøren

Horn (sign.)

O. I. Willoch

Arbeidstiden Nordlandsbanen.

Hovedstyret for statsbanene har gjort henvendelse til Socialdepartementet med krav om at arbeidstiden for Nordlandsbanen forandres således, at det arbeides 7 timer i vinterhalvåret og 9 timer i sommerhalvåret. Forbundet har med tilslutning fra arbeiderne ved Nordlandsbanen protestert imot at en sådan ordning blir innført. Saken er ennå ikke avgjort av Socialdepartementet.

Sørlandsbanen.

Det opstod tvist ved Sørlandsbanen angaaende et akkordoppgjør, idet anlegget vilde trekke arbeiderne for kr. 1 800.00, som det mente var for meget utbetalt på en tidligere akkord. Akkordlaget protesterte herimot og krevde saken av gjort ved voldgiftsrett i henhold til reglementets § 20.

Resultatet herav fremgår av nedenstående voldgiftsavgjørelse:

Voldgiftsdom.

År 1924 den 17 desember avholdtes i Kjeasen i Drangedal en voldgiftsrett for i henhold til § 20 i reglement for arbeidsordningen ved statens anlegg å avsi dom i en mellom Sørlandsbanens anlegg og et akkordlag ved Øien Stenbrudd i Drangedal opstått tvist. Denne tvist gjaldt, hvorvidt det var berettiget av anlegget ved akkordoppgjør av 19 juli 1924 å fratrekke et beløp av kr. 1 800.00 for en tidligere utskutt salve i stenbruddet.

Som voldgiftsmenn var til stede:

1. Forretningsfører Gunnar Sethil, Kristiania, opnevnt av Norsk Arbeidsmandsforbund.
2. Statsingeniør Thoresen, Kragerø, opnevnt av overingeniøren for Sørlandsbanen.

3. Fløtningsdirektør Aarsrud, Kragerø, opnevnt av distriktets sorenskriver.

Den sist nevnte voldgiftsmann fungerte som rettens formann.

For partene var følgende representanter til stede: For Sørlandsbanen: Overingeniør Støren, avdelingsingeniør Hovind, assistentingeniør Solberg og opsynsmann Bye.

For vedkommende akkordlag fremmøtte sekretær i Norsk Arbeidsmandsforbund J. Eikefjord, formannen i Arbeidsmandsforbundets stedlige styre, Albert Karlsen, samt akkordlagets formann Gustav Cederberg.

Rettens formann refererte sakens dokumenter:

1. Avdelingsingeniør Hovinds skrivelse til overingeniøren for Sørlandsbanen N. datert 22 september 1924.
2. Olav Teighagens skrivelse (notat) angående ingen trekk for salveboring.
3. Avdelingsingeniør Hovinds skrivelse til overingeniøren for Sørlandsbanen N. datert 21 november 1924 med bilag:
 - a) Akkordseddel nr. 291.
 - b) Oppgjør pr. 27 mars 1924 Kjeosen Bro.
 - c) Akkordseddel nr. 402.
 - d) Oppgjør 19 juli 1924.
 - e) Gjenpart av skrivelse fra avdelingsingeniør Hovind til akkordformann G. Cederberg, datert 4 november 1924.
 - f) 2 originale dagsverkslister.
 - g) Skrivelse fra opsynsmann Bye til avdelingsingeniør Hovind datert 17 november 1924.
4. Avdelingsingeniør Hovinds skrivelse til overingeniøren for Sørlandsbanen N., datert 24 november 1924 med 1 bilag:

Skrivelse fra assistentingeniør Halvor K. Solberg til avdelingsingeniør Hovind datert 24 november 1924.
5. Skrivelse fra Norsk Arbeidsmandsforbund til overingeniøren for Sørlandsbanen N., datert 8 desember 1924.
6. Skrivelse av 9 desember 1924 fra overingeniøren for Sørlandsbanen til sorenskriveren i Kragerø med sorenskriverens påtegning av 10 desember 1924.
7. Skrivelse av 13 desember 1924 med bilag fra Albert Karlsen.
8. Enn videre fremlagdes jernbaneanleggets sirkulære nr. 40.

Partenes representanter hadde derefter ordet til bevisførelse og procedyre i tilslutning til de fremlagte dokumenter.

Det blev herunder ytterligere fremlagt:
9. Arbeidsbok med oppgjør og dagsverkslister fra mai 1923 til juli 1924 for Hans Nordlands, senere Gustav Cederbergs, lag.
10. Avskrift av skrivelse av 8 desember 1924 fra Hans W. Nordland til Gustav Cederberg.

Sekretær Eikefjord fremsatte på vegne av Norsk Arbeidsmandsforbund følgende påstand:

- 1) Det beløp — stort kr. 1 800.00 — som er fratrukket akkordsummen i opgjør 19 juli 1924, tilbakebetales akkordlaget.
- 2) Sakens omkostninger utredes av anlegget.

Overingeniør Støren fremsatte på anleggets vegne påstand om:

At anleggets opgjørsberegning skulde tas til følge, og at sakens omkostninger skulde pålegges Norsk Arbeidsmandsforbund.

Efter at saken var ferdigprocedert av partene, og partene på forespørsel meddelte, at de ingen ytterligere opplysninger hadde å gi, blev møtet hevet, idet voldgiftsretten besluttet å fortsette behandlingen av saken i Kragerø den følgende dag.

Den 18 desember 1924 møtte voldgiftsrettens 3 medlemmer i Kragerø til fortsatt behandling av nærværende sak.

Efter nøie å ha drøftet sakens dokumenter og de under møtet 17 desember fra begge parter falne uttalelser, vil voldgiftsretten anføre følgende:

En akkordseddel er i forbindelse med reglementets bestemmelser en kontrakt, som inneholder de lønsvilkår på hvilke arbeidet utføres. På akkordseddel nr. 402 står intet om, at et beløp på kr. 1 800.00 skal fratrekkes akkorden.

Hvor tvistigheter opstår, må kontraktens ordlyd være av vesentlig betydning.

Akkord 402 har formelt intet med akkord 291 å gjøre.

Salve 2 blev utsprengt flere måneder før akkord nr. 402 blev inngått, og utbetalt sammen med akkordopgjør 291. — Fratrekk i akkord nr. 402 for salve 2 kan da neppe gjøres, når det ikke er anført på akkordseddelen, eller partene er enige om at så var forutsetningen.

Retten anser det i nærværende tilfelle bragt på det rene, at det ikke mellom partene har vært enighet om, at beløpet skal fratrekkes.

I henhold hertil avsier retten enstemmig sådan

Kjennelse:

1. Det beløp på kr. 1 800.00, som Gustav Cederbergs lag fikk fratrukket ved akkordopgjøret 19 juli 1924, blir å utbetale akkordlaget.
2. Honorar til voldgiftsretten fastsettes således:

Formannen, ingeniør Aarsrud,	kr. 180.00
Stadsingeniør Thoresen . . .	< 150.00
Forretningsfører Sethil . . .	< 150.00

Dette honorar, sammen med skyssutgifter fra Kragerø til Kjeaasen, og utgifter ved rettens møte i Kjeaasen, blir å utrede av Sørlandsbanens anlegg.

For øvrig bærer hver av partene sine utgifter.

Kragerø 18 desember 1924.

Sigurd Aarsrud (sign.) L. Thoresen (sign.) G. Sethil (sign.)

Trondhjems stasjonsarrangement.

Ved nyttårstider forrige år opstod der en meningsforskjell angående lønnen for trearbeiderne ved Trondhjems stasjon. Efter endel konferanser med hovedstyret for Statsbanene blev saken ordnet tilfredsstillende for arbeiderne.

Bratsbergbanen.

Ved Notodden stasjon er en tømmerrenne som benyttes hver vår. Under benyttelsen av denne må det være vakt hele døgnet for at man ikke skal risikere at noget tar skade ved damanlegget og tømmerrennen. Arbeiderne krevet 50 pct. tillegg på dette arbeide, idet de måtte være i aktivitet så å si hele døgnet på grunn av arbeidstidens inndeling i 4 timers skift.

Inspektør Rohde, som er sjef for dette arbeide vilde imidlertid ikke gå med på arbeidernes krav, hvorfor vi måtte henvende oss til Hovedstyret for Statsbanene, og ved forhandling gikk det med på å innrømme arbeidernes krav.

Numedalsbanen.

Ved Veggli på Numedalsbanen opstod det i mars måned konflikt mellom et arbeidslag og anlegget. Konflikten ledes av Sunde L. S. og hadde sin årsak i at laget krevet akkordlagets formann fjernet, samtidig som det krevet en forhøielse av akkordprisene. Konflikten pågikk hele sommeren, men i oktober måned erklærtes det lockout fra Statens side ved 4. og 5. avdeling. Saken blev meddelt meglingsmannen og vårt forbund blev innkalt til megling. Under meglingen fremholdt vi at konflikten var iverksatt av en annen organisasjon. Imidlertid blev vårt forbund interessert i konflikten i og med lockoutens iverksettelse. Meglingsmannen fremkom med følgende forslag til ordning av konflikten:

År 1924 den 27 oktober blev det foretatt av kretsmeglingsmannen for Østlandet offentlig megling i arbeidstvist ved Numedalsbaneanleggets 4. avdeling.

Meglingsmannen fremla skrivelse fra Riksmeglingsmannen av den 24 samme måned.

For arbeidsgiverne møtte overingeniør Lund, avdelingsingeniør Sønsteby og opsynsmann Sørvig. For Norsk Arbeidsmandsforbund forretningsfører Ødegaard og sekretær Eikefjord, og for arbeiderne Ole Hagen og Magnus Guldbakke.

Efter forhandlinger om de forskjellige spørsmål fremsatte meglingsmannen sådant forslag:

De arbeidere som nedla arbeidet ved Helleklevmuren den 12 mars gjeninntas i arbeide ved 4. avdeling straks, forsåvidt de melder sig tilbake innen 5 november d. å. Det samme gjelder også de andre arbeidere, som på grunn av denne strid har måttet forlate sitt ar-

beide, og disse skal derhos søke beskjeftigelse ved sitt tidligere arbeide, forsåvidt dette ikke i mellemtiden er fullført.

Med hensyn til de innskrenkninger som må finne sted på grunn av årstiden, skal alle disse arbeidere stilles på like fot med de øvrige arbeidere ved avdelingen, således at innskrenkningen finner sted etter de sedvanemessige regler.

Med hensyn til ferieberegningen skal arbeidsstansen ikke betraktes som en avbrytelse av den sammenhengende effektive tjenestetid.

Partene skulde gi meglingsmannen underretning om, hvorvidt forslaget blev vedtatt førstkommande mandag.

Salomonsen.

Forslaget blev forelagt arbeiderne som efter endel møter vedtok dette; hvormed lockouten og konflikten blev hevet.

Nore kraftanlegg.

Foreningen innsendte krav til anlegget om forhøielse av time-lønnen for de timelønnede arbeidere. Etter en rekke forhandlinger enedes man om et tillegg av 10 øre pr. time.

Ekstra-arbeiderne.

På grunn av den vilkårlige behandling ekstra-arbeiderne er gjenstand for blev det innsendt krav til Hovedstyret den 8 september om at reglementet for Statens anlegg også blev gjort gjeldende for ekstra- og etterarbeide. Skrivelsen var sålydende:

Til

Hovedstyret for Norges Statsbaner, her.

Ad revisjon av arbeidsreglementet for Statens anlegg.

Under de pågående forhandlinger angående denne sak er det fra vår side reist krav om at reglementets omfang skal utvides til også å gjelde *etterarbeide*, selv om sådant arbeide utføres etter at de forskjellige banestrekninger er åpnet for drift og lagt inn under driftens administrasjon.

I konferanse idag mellom Hovedstyrets forhandlingskomité og arbeidernes forhandlere uttalte Hovedstyrets representanter at de anså sig ikke å være i besiddelse av mandat til å treffe nogen avgjørelse i det av oss reiste spørsmål, men måtte særskilt henvendelse rettes til det ærede Hovedstyre, hvilket vi herved tillater oss å fremme.

For å ha konkrete tilfeller å holde sig til vil vi foreslå at:

1. Etterarbeidet ved Størensbanens ombygning,
2. Elektriseringen av banen Drammen—Kongsberg,
3. Etterarbeidet Notodden—Norrugutu og Sørlandsbanen til Gvarv

inngår under det almindelige arbeidsreglement, hvad angår lønns- og andre arbeidsvilkår.

Det er vår forutsetning at dette spørsmål ordnes samtidig med den nu forestående revisjon av reglementet.

Vi anser det ikke nødvendig å gå nærmere skriftlig inn på spørsmålet, idet vi henviser til de tidligere konferanser, senest av idag og tør vi henstille om at det ærede Hovedstyre treffer de nødvendige forføyninger til at denne sak kan bli optat til behandling og avgjort som foran nevnt.

Herpå mottok vi følgende svar:

Kristiania den 11 september 1924.

Revisjon av arbeidsreglementet.

I anledning av det ærede forbunds henvendelse av den 8 ds. med meddelelse om, at det under de nu pågående forhandlinger er stillet krav om å utvide arbeidsreglementet for anleggene til også å gjelde *etterarbeide*, som er lagt inn under driftens administrasjon, tillater man sig å meddele at Hovedstyret ikke finner at sådanne *etterarbeider* under alle forhold kan legges inn under reglementet. Man finner at spørsmålet må bli å avgjøre for hvert enkelt opstående tilfelle.

Når forbundet dernæst foreslår at 1) *Efterarbeidet ved Størenbanen* 2) *Elektriseringen av banen Drammen—Kongsberg* og 3) *Efterarbeidet Notodden—Norrugutu og Sørlandsbanen til Gvarv* inngår under arbeidsreglementet for anleggene, finner man at disse spørsmål også må bli å undersøke og behandle særskilt uten å bringes inn under den pågående revisjon av reglementet.

For Generaldirektøren
Otto Aubert.

Imidlertid har vi ikke, tross gjentagne purringer, hørt noget nærmere fra Hovedstyret angående denne sak.

Raumabanen.

Dette anlegg stod foran sin ferdigbygning i år, og organisasjonsforholdene ved anlegget var utmerket. Arbeiderne fant under disse forhold at det måtte være mulig å få hevet timelønnsatsene, hvorfor der blev stillet krav ved 1. og 2. avdeling herom. Der kom krav fra foreningen om at en representant fra forbundet skulde komme til Verma for å delta i eventuelle forhandlinger angående kravet som foreningen hadde stillet om 25 øres tillegg pr. time for dagarbeide. Sekretær Eikefjord reiste dertil, og ved forhandlinger med ingeniøren opnåddes der et tillegg av 20 øre pr. time.

Brekke kraftanlegg.

Der opstod tvist om forståelsen av feriebestemmelsen ved Brekke kraftanlegg, idet denne bestemmelse skiller sig ut fra de almindelige, men efter endel forhandlinger med byggelederen gikk han med på arbeidernes krav.

Ved samme anlegg blev der inntatt en mann, som hadde gjort streikebrytertjeneste ved fløtningsvesenet i Tistedalen. Arbeiderne krevet at vedkommende skulde fjernes, hvilket anlegget nødig vilde gå med på, men etter en stunds forløp blev trykket så sterkt, at anlegget så sig nødsaget til å fjerne vedkommende. Han anla da sak mot foreningens tillidsmenn, fordi de hadde kalt ham for streikbryter. Arbeiderne blev innkalt til forlikskommissjonen uten at der opnåddes forlik.

Da saken blev fremmet for meddomsretten opnåddes der imidlertid en ordning, således at der ikke falt dom i saken. Den opnådde ordning er sålydende:

«I anledning av det av Einar Myhra utførte arbeide ved Krapeto under streiken i 1921 erklærer Myhra at han ikke var klar over at det av ham utførte arbeide var blokert. Etter at han nu er blitt oppmerksom på at så var tilfelle, beklager han å ha tatt dette arbeide på sig, da det ikke var hans mening å utføre streikebryterarbeide. Myhra ønsker ikke å være streikebryter.

Einar Hansen uttaler på Brekke arbeiderforenings vegne, at det av Myhra i 1921 utførte arbeide under disse omstendigheter ikke i fremtiden skal komme ham til skade».

Myhra eier et småbruk ved Fredrikshaldskanten, og driver bare leilighetsvis arbeide, hvorfor Einar Hansen fant det litet hensiktsvarende å tvinge ham inn i organisasjonen.

Trondhjems elektrisitetsverk, Selbusjøens regulering.

Selbusjøens regulering utføres av Trondhjems kommune, idet kommunen eier dette vannfall. Arbeiderne stillet krav om lønnsforhøielse og resultatet av forhandlingene fremgår av tabellene.

Mørkfoss—Solbergfossanlegget.

Dette anlegg, som har pågått i en rekke år, nærmet sig sin færdiggjørelse i begyndelsen av aaret. Arbeiderne måtte så slutte før 15 mai, altså før de hadde fåt optjent sig retten til ferie. Der førtes flere forhandlinger, uten at man opnådde noget resultat. Forbundet anmodet foreningen om å fatte beslutning om hvorvidt man skulde gå til opsigelse av plassene før vandet blev satt på turbinene for derved å fremtvinge en avgjørelse. Nogen sådan beslutning fattet foreningen imidlertid ikke, og forbundet måtte således stille saken i bero.

Senere på året opstod der tvist, idet der ved anlegget blev

inntatt en arbeider, som hadde utført streikebryterarbeide ved et veianlegg ved Spydeberg. Forbundet søkte forhandling med vedkommende arbeider og herunder blev man enig med vedkommende om at han skulde slutte ved anlegget. Konflikten, som pågikk en uke, blev derved hevet.

Statens kanalvesen.

Staten utfører en rekke kanaliseringarbeider rundt omkring i landet. Et av disse arbeider pågår i Guldalen, og ved dette anlegg er det det eneste sted som er organisert. Løns- og arbeidsbetingelsene for disse arbeidere er i almindelighet i overensstemmelse med hvad der er gjeldende ved staten anlegg. Arbeiderne var imidlertid godt organisert i Guldalen og de innsendte lønnskrav til vassdragsvesenet for om mulig å få opprettet en overenskomst eller få istandbragt et reglement i likhet med hvad der er gjeldende for statens anlegg forøvrig. Staten nektet å gå med herpå, men forhøiet dog forskudslønnen og timelønnen med 20 øre pr. time.

A/S Akersbanene.

Arbeiderne ved A/S Akersbanene fremsente krav om forhøielse av minstelønnen og timelønnen m. v. Der førtes en rekke forhandlinger og megling uten at man kom til noget resultat. Det blev derfor arbeidsstans. Denne begynte 23 juli og fortsatte til 23 oktober.

Resultatet av konflikten var at der opnåddes 10 øre pr. time i forhøielse av minstelønnen i akkordarbeide samt en ordning av trekkbestemmelsene, samtidig som man fikk gjennomført de samme feriebestemmelser som er gjeldende ved statens anlegg.

Statens veianlegg.

Angående veianleggene inneholdt beretningen for 1923 følgende: «Organisasjonen ved veianleggene har alltid vært i en elendig forfatning. Det var imidlertid en liten opsving i 1919 og 1920 og der blev den gang forsøkt ved aksjoner på forskjellige steder å forbedre veiarbeidernes lønns- og arbeidsforhold men det viste sig dessverre ugjærlig.

De konflikter som blev iverksatt på de forskjellige steder førte ikke frem. Alle må betraktes som nederlag på tross av at forbundet holdt konfliktene gående i månedsvis. Der kan spørres om grunnene hertil, og svaret må da bli at veiarbeiderne ikke har sørget for å få sin organisasjon i orden. Arbeidsledelsen kjente sikkert til de elendige organisasjonsforhold og så at aksjonene forekom spredt og tok heller kampen op med organisasjonen på de enkelte steder enn de innlot sig i forhandling selv om konflikten blev langvarig.

Erfaringen viser oss således:

Det er ugjærlig å få nogen forandring av lønns- og arbeidsbestemmelsene ved statens veianlegg før veiarbeiderne har fått øinene op for nødvendigheten av å bygge sig en sterk organisasjon.

Først da kan det være håp om å stille krav og få disse gjennomført.»

Ovenstående har i årets løp vist sig å være riktig.

Der innkom krav fra foreningene ved veianleggene, særlig var kravene sterkt underbygget fra foreningene i Namdal, om at forbundet måtte inngå til Veidirektoriatet med krav om lønnsforhøielse, innførelse av ferie m. v.

I henhold til disse krav henvendte vi oss til Veidirektoriatet med anmodning om forhandling om de innsendte krav. Veidirektøren fant imidlertid at han ikke hadde mandat til å opta slike forhandlinger hvorfor vi henvendte oss til departementet som innvilget i at forhandlinger kunne optas, men først 10 oktober kunne disse begynne.

Der blev tilkalt en representant fra Namdal og en fra Braskereidfoss (Hedmark fylke). Dessuten deltok industrikomiteens formann Ole A. Berg samt 1 representant fra forbundet.

Det viste sig straks at det intet var å opnå og da man ikke hadde nogen organisasjon bak sig kunne der heller ikke brukes noget annet sprog. (Av ca. 7000 veiarbeidere er ca. 300 organiserte).

Det man opnådde var forhøielse av forskuddslønnen med 10 øre. Med hensyn til ferie blev der enighet om at denne sak skulle forelegges fylkeveistyrene til uttalelse for så siden å komme sammen og se nærmere på denne sak.

Protokollen fra forhandlingene hitsettes:

Arbeidsordningen m. v. i Veivesenet.

På foranledning av Norsk Arbeidsmandsforbund avholdtes torsdag 16 og tirsdag 21 oktober 1924 konferanser i Veidirektoriatet om arbeidsordningen.

Som representanter for arbeiderne møtte fra Norsk Arbeidsmandsforbund første dag forbundets sekretær Eikefjord, annen dag forbundets formann Ødegaard. Begge dager møtte dessuten for forbundet Ole A. Berg og for Veivesenets arbeidere Knut Nesjan (Namdal) og Iver Dammen (Braskereidfoss).

For Statens veivesen var tilstede foruten veidirektør Baalsrud dessuten overingeniør Hugo og avdelingsingeniør Olafsen.

Arbeidernes representanter fremla følgende forslag til forandringer i reglementet for Statens veianlegg:

Det inntas i reglementet følgende feriebestemmelser:

- a. Enhver arbeider tilkommer en årlig ferie av 12 dager (96 arbeidstimer) med lønn i henhold til etterfølgende bestemmelser:
- b. Ferien bør som regel gis som sommerferie i tidsrummet 15 mai til 15 september. Hvis det er påkrevet av hensyn til arbeidsdriften, kan arbeidsbestyreren henlegge ferien til en annen årstid. Arbeiderne kan på forlangende gjøres bekjent med grunnen til

sådan bestemmelse. Den nærmere fastsettelse av den enkeltes ferie eller en fellesferie tilligger arbeidsbestyreren. Arbeidere som deltar i en fellesferie, tilkommer feriegodtgjørelse i den utstrekning som den er optjent.

- c. Enhver arbeider som har vært ansatt ved statens anlegg i et sammenhengende tidsrum av 4 uker, godskrives feriegodtgjørelse fra tiltredelsesdagen. Ferieåret regnes fra 15 mai til 15 mai. Feriegodtgjørelsen beregnes fra 15 mai 1924. For arbeidere som antas etter denne dato, regnes feriegodtgjørelsen fra antagelsesdagen.
- d. Feriegodtgjørelsen beregnes med 5 pct. av gjeldende minstelønn med tillegg av 40 pct. multiplisert med det av hver enkelt arbeider utførte antall arbeidstimer.
- e. Ved sykdom og militærtjeneste godskrives arbeiderne feriegodtgjørelse som ovenfor — dog ikke utover 8 uker i kalenderåret.
- f. Slutter en arbeider utenom ferietiden, utleveres ham en anvisning på feriepengenes beløp. Beløpet kan først heves, når arbeideren tar ferie.

Hvis arbeideren ikke får ferie, kan beløpet først kreves 1 september.

Dessuten forelå fra arbeidernes side følgende forslag:

«Forskuddslønnen settes til kr. 1.20 pr. time.»

Familietillegg.

Inntil videre får arbeidere med forsørgelsesplikt et dyrtidstillegg som følger:

For første forsørgede 10 øre pr. time og for de øvrige forsørgede 5 øre pr. time for hver.

Som forsørgede regnes de samme personer som bestemt i reglene for statens almindelige dyrtidstillegg.

Tillegget blir å utbetale ved hver ordinære lønning.

Forsørgelsetillegget for barn født utenfor ekteskap blir å utbetale til bidragsfogden.

For uforskyldt skoft (sykdom, naturhindringer, maskinskade og materialmangel) gjøres intet fradrag. For helligdager som faller i arbeidsuken (helligdager utenfor de store høitider) utbetales dyrtidstillegg som for full arbeidsdag, likeså for ferier.»

Når undtas forslaget om forskuddslønn, er forslaget forøvrig enslydende med det som av arbeiderne blev fremsatt under forhandlingene med jernbanen (og andre) august 1924.

Arbeidernes representanter fremholt sit syn på de nu gjeldende bestemmelser for arbeidsordningen i veivesenet og hvilke forandringer, som var ønskelig å foreta spesielt med hensyn til bestemmelsene om 1) ferie, 2) forskudd, 3) familietillegg.

Veidirektøren uttalte, at han ikke har rett til å treffe bestemmelse om disse ting, men vil opta saken til nærmere overveielse og

forslag for Arbeidsdepartementet efter å ha konferert om dem med fylkesveistyrene.

1. *Ferie.* Der antas i tilfelle kun å burde tilstås ferie til profesjonelle veiarbeidere (faste veiarbeidere). Ferien forutsettes gradert etter tjenestetidens lengde og således, at alene en viss sammenhengende tjenestetid berettiger til ferie, maksimalt 12 dager pr. år.
 2. *Forskudd.* Den *minimumssats* som i det siste har vært brukt kr. 0.60 pr. time (eksklusive familietillegg) heves i almindelighet til kr. 0.70 pr. time. Forøvrig må forskuddet av hensyn til de høist forskjelligartede forhold rundt om i landet, ansettes forskjellig varierende i almindelighet mellom kr. 0.70 og kr. 1.00 pr. time.
 3. *Familietillegg.* Forandring av satsene samt direktivet for utbetalingen skal bli nærmere overveiet. En virkelig forhøielse av familietillegget kan dog ikke for tiden stilles i utsikt.
- Kristiania 22 oktober 1924. A. Baalsrud.

Høienhal Hovedgård veianlegg.

Dette er et privat veianlegg og arbeidet utført av en entreprenør.

Efterat arbeiderne hadde organisert sig i tilslutning til avd. 21 Oslo og Omegns Jernbanearbeiderforening, stillet de lønnskav.

Efter en ukes arbeidsstans opnåddes der enighet. Der blev oprettet overenskomst. Minstelønnen fastsattes til kr. 2.00 pr. time. 12 dages ferie efter 12 ukes tjeneste m. v.

Arbeidet blev straks gjenoptatt og fortsatte inntil ferietiden var inne og arbeiderne krevet feriegodtgjørelsen utbetalt.

Entreprenøren meddelte da at han ingen midler hadde til å betale arbeiderne feriegodtgjørelse med og ga arbeiderne, istedetfor feriepenger, avskjed. Organisasjonen blokkerte da arbeidet den 30 juli, hvorefter det stanset. Konflikten pågår ved årets utgang.

Tariffrevisjonen i bergverksindustrien 1924.

Overenskomsten av 16 august 1923 blev av forbundet opsagt til utløp den 31 mars 1924.

Denne overenskomst har således i realiteten kun vært gjeldende i ca. 6¹/₂ måned.

På det tidspunkt overenskomsten utløp var bergverksindustrien innblandet i lockouten, idet grubearbeiderne var med i lockoutens første opbud og nedla arbeidet 21 februar.

Som følge herav var det ikke mulig å komme i forhandlinger med arbeidsgiverne før den 27 mai; men de egentlige forhandlinger kom ikke igang før den 12 juni, og allerede på dette møte fremla arbeidernes representanter sine forslag til forandringer av overenskomsten.

Ved organisasjonens omlegning var det skjedd den forandring at en hel del fagarbeidere, som tidligere hadde hatt spesielle overenskomster nu var kommet inn i Arbeidsmandsforbundet som medlemmer, og tariffrevisjonen i år blev derfor særlig omfattende, idet man måtte sørge for at de interesser som særlig knyttet sig til fagarbeiderne, og som hadde spesiell værdi for disse, også i fremtiden måtte bevares.

Man fremla således to forslag, et omfattende de arbeidsgrupper som tidligere har vært tilsluttet Arbeidsmandsforbundet og et forslag omfattende fagarbeiderne.

I møte den 13 juni erklærte arbeidsgivernes representanter at de ikke kunde fortsette forhandlingene på det grunnlag som våre forslag inneholdt, da de betinget en lønnsforhøielse av ca. 25 pct.

Avslaget var begrunnet med industriens dårlige økonomiske stilling.

Forhandlingene var således i første omgang forholdsvis fort avsluttet.

Forbundet meddelte da riksmeglingsmannen at forhandlingene var strandet, og opsa samtidig plassene til fratredelse den 28 juni.

Riksmeglingsmannen nedla forbud mot arbeidsstansen, og som følge herav kom det atter fart i forhandlingene som vesentlig dreiet sig om avsnittet: Almindelige bestemmelser.

Det lyktes også å komme til enighet med Bergverkenes landsammenslutning om formen for overenskomsten, men nogen enighet om lønn og ferie var umulig å opnå, på dette punkt vilde ikke arbeidsgivernes representanter gå med på nogen innrømmelse.

Hvad ferie, lønn og overenskomstens varighet gjelder, måtte disse spørsmål innbringes for meglingsmannen, og det lyktes heller ikke å opnå enighet mellom partene, hvorfor riksmeglingsmannen, assessor Paulsen, den 14 juli fremsatte forslag i disse spørsmål.

Hvad lønnen angår foreslo han at satsene tilbakeføres til den høide de blev ansatt av voldgiftsretten 1922, en stigning på 4.7 pct.

Ferien blev i hans forslag uforandret fra overenskomsten av 1923. Varigheten fikk den nye form som på dette tidspunkt allerede var vedtatt av flere andre industrier.

Riksmeglingsmannens forslag blev omsendt til avdelingene til behandling samme dag, 14 juli, og resultatet av behandlingen skulde meddeles Riksmeglingsmannen den 24 s. m.

Da avstemningsresultatet forelå viste det sig å være vedtatt av medlemmene, og underretning herom blev gitt meglingsmannen.

Overenskomsten omfatter følgende bedrifter:

Fosdalens Bergverks-Aktieselskap, The Bede Metal & Chemical Co. Ltd. Killingal, Orkla Grube-Aktiebolag, Sulitjelma Aktiebolags Gruber, A/S Stordø Kisgruber, Meløivær Gruber (Nordisk Grubekompani) A/S Bjørkaasen Gruber, Dunderland Iron Ore Co., Ltd. og A/S Sydvaranger og er sålydende:

I.

Almindelige bestemmelser.

§ 1.

Ordinær arbeidstid.

Den ordinære arbeidstid skal ikke overstige 48 timer pr. uke. Anvendes der under dagen 8 timers arbeidsdag uten fast middagshvil, er det arbeiderne tillatt i de under arbeidet fallende pauser å nyte medbragt mat.

§ 2.

Overtidsarbeide og nattskift.

a. Overtidsarbeide kan anvendes i den utstrekning som gjeldende lov hjemler. Overtidsarbeide bør innskrenkes til det minst mulige, og i særdeleshet ikke overdrives av eller overfor den enkelte arbeider.

b. Arbeiderne skal også innenfor rammen av den i loven fastsatte begrensning av adgangen til overtidsarbeide enkeltvis være berettiget til fritagelse for overtidsarbeide ved særlige anledninger som møter m. v. samt også av andre private grunner.

c. Overtidsarbeide betales med følgende tilleggsprosjenter:

Overtidsarbeid på lørdager og dager før helligdager etter kl. 2 em. samt på søn- og helligdager inntil siste helligdagsaften kl. 10 betales med 100 pct. av timelønnen. Samme sats betales arbeidere, hvis ordinære skift ender om morgenen på lørdager og dager før helligdagene for overtidsarbeide mellom skiftets slutt og kl. 2 em. nevnte dager.

Overtidsarbeide utenfor denne tid betales med 25 pct. for de 2 første arbeidstimer pr. dag. Forøvrig med 50 pct.

For overtidsarbeide som ikke skjer i fortsettelse av vedkommendes ordinære arbeidstid og påbegynnes senere enn 3 timer derefter, betales vanlig overtidsprocent inntil kl. 9 em. og derefter 100 pct. Denne særbestemmelse gjelder dog ikke når vedkommende arbeider blir tilsagt å arbeide et helt overtidsskift.

d. Ved skiftarbeide regnes skifttiden for ordinær, hvad enten den faller om dagen eller om natten, på hverdager eller på søn- og helligdager.

For ordinært skiftarbeide på

søn- og helligdager gis enhver arbeider et tillegg av 50 pct. av timelønnen. Med søn- og helligdagsarbeide forstås arbeide fra kl. 10 aften på lørdager og dager før helligdager inntil kl. 10 søndag eller siste helligdagsaften.

For skiftarbeide fra nyttårsaften kl. 10 til 1ste nyttårsdagsaften kl. 10, fra påskeaften kl. 10 til 2nen påskedagsaften kl. 10, fra pinseaften kl. 10 til 2nen pinse-dagsaften kl. 10 og fra julaften kl. 2 em. til 2nen juledagsaften kl. 10 betales et tillegg av 100 pct.

e. Som overtidsarbeide regnes alt arbeide utenfor den for vedkommende arbeider ordinære arbeidstid, med fradrag av den til spising og hvile medgatte tid.

§ 3.

Akkordarbeide.

a. Akkordarbeide skal uhindret kunne anvendes ved alle bedriftens samtlige avdelinger.

b. Der skal kunne anvendes forskjellige akkordsystemer. Forinnen der innføres nye sådanne, må der på forhånd forhandles om reglene for samme mellom hver enkelt bedrift og vedkommende arbeidergrupper eller mellom hovedorganisasjonene

c. Akkordprisen fastsettes eller forandres gjennom fri forhandling mellom bedriftens leder eller hans representant og den eller de arbeidere, hvem de pågjeldende akkorder tilbys, uten at dette skal hindres ved avtaler i hovedorganisasjoner, foreninger eller andre samlinger av arbeidere eller arbeidsgivere. Det står dog akkordtagere fritt for å konferere med sine arbeidskamerater om prisen.

Akkordprisen skal såvidt mulig fastsettes før arbeidet påbegynnes, og senest den 4de arbeidsdag etter dette tidspunkt. Ved nye akkorder kan dog akkordprisen fastsettes — når partene derom er enige — skje nogen tid etter at arbeidet er påbegynt.

d. Arbeiderne er på ved enhver akkord garantert den for vedkommende arbeide fastsatte akkordminstelønn.

e. Ved fastsettelse av enhver akkord skal der utferdiges en akkordseddel, hvor det omforenede arbeides omfang såvelsom prisen og mulige andre særbestemmelser skal være tydelig angitt.

f. Hvis en arbeider som innehar en akkord eller arbeider i felles akkord, opsier sin plass eller blir opsagt, har han rett til mulig overskudd i forhold til sin timelønn og anvendt tid. Sådant overskudd betales dog først, når akkorden er ferdig og oppgjort.

g. Ved akkordarbeide trekkes arbeiderne for forbrukt ammumisjon, materialer for belysning (undtagen faste — elektriske — lamper i gruben), børstål og borhvassing. Trekk skal opføres på akkordseddelen.

§ 4.

Bestemmelser om minstelønn.

a. Ved minstelønn forstås den laveste lønn som kan betales en arbeider i vedkommende gruppe.

b. Dyktigere og mer betrodde arbeidere kan betales høyere lønn enn minstelønnen. Lønnen for disse bestemmes etter nærmere avtale mellom bedriftens leder eller dens representant og hver enkelt arbeider.

c. Bestemmelsen om minstelønn gjelder ikke arbeidere under 19 år, for såvidt ikke vedkommende gruppelønn er beregnet på mindreårige og som sådan fastsatt i tariffen. Undtagelse fra minstelønnsatsene kan også finne sted for arbeidere, hvis arbeidsevne på grunn av alderdom, sykdom eller vanførhet er nedsatt. For disse fastsettes lønnen etter nærmere avtale mellom bedriftens leder og vedkommende arbeider.

§ 5.

Når der ved en bedrift finner utvidelse eller forandringer sted, således at det forekommer arbeider som det ikke finnes minstelønnsatser for, kan det optas organisasjonsmessig forhandling angående nye minstelønnsatser. Hvis det ikke opnåes enighet under sådan forhandling, kan saken av hver av partene forlanges avgjort ved voldgift. Voldgiftsretten skal bestå av distriktets bergmester som formann og 2 andre medlemmer. Det ene av disse velges av Arbeids-

mandsforbundet, det annet av Norsk Arbeidsgiverforening.

§ 6.

Bedriften skal være forpliktet til ikke å ansette nogen arbeider til verkets regelmessige arbeide på ringere betingelser enn det i overenskomsten er fastsatt.

Arbeiderne gis ved antagelsen et bevis for mottagelse av innleverte attester. Likeså gis ved lønningen et på norsk ført lønningsoppgjør, hvor såvel trekk som dagsverk eller arbeidstimer og fortjeneste anføres.

§ 7.

Tillitsmenn.

a. De tillitsmenn som er valgt av arbeiderne, anerkjennes som representanter og talsmenn for de organiserte arbeidere. Disse tillitsmenn skal være ansatt ved bedriften. De valgte navn skal innen 8 dager meddeles bedriftens leder.

b. Tillitsmennene er forpliktet til såvel overfor sin organisasjon som overfor bedriften å gjøre sitt beste for å vedlikeholde et rolig og godt samarbeide på arbeidsstedet.

c. Tillitsmennene skal, når de som sådanne har noget å fremføre, henvende sig direkte til verkets bestyrer eller i hans fravær til den han dertil bemyndiger.

d. De arbeidere som er valgt til tillitsmenn, innntar forøvrig ingen særstilling ved bedriften. Dog forutsettes, at tillitsmennene ikke avskjediges, med mindre saklige grunner herfor er til stede.

§ 8.

Attester.

Når en arbeider forlater verket, enten dette skjer efter eget ønske eller han blir opsagt, uansett av hvilken grunn, skal det gis ham en bevidnelse for hvor lenge han har arbeidet på stedet.

Bevidnelsen skal kun inneholde:

1. Navn, fødselsår og datum.
2. Nå begynt i bedriften.
3. Når sluttet (uten anførsel av årsak).
4. Fag.
5. Tiden for siste ferie eller feriegodtgjørelse.
6. Timelønn da han forlot sitt arbeide.

§ 9.
Ferie.

- a. Enhver arbeider som har vært ansatt ved samme bedrift i et sammenhengende tidsrum av 6 måneder, har rett til en sammenhengende ferie på 8 arbeidsdager. At bedriften i nevnte tidsrum har arbeidet med innskrenket tid, medfører ikke innskrenkning i arbeidens rett til ferie. Arbeideren må godtgjøre, at han i kalenderåret ikke tidligere har hatt ferie eller mottatt feriegodtgjørelse.
- b. Ferien skal gis som sommerferie i tidsrummet 15 mai—15 september, da ferietiden er ute. I 1924 utskytes ferietidens utløp til 31 oktober. Er bedriftsmessige eller andre hensyn til hinder herfor, blir tidsrummet for ferien å fastsette ved særskilt overenskomst.
- Den nærmere fastsettelse av den enkeltes ferie eller en fellesferie tilligger bedriftens leder.
- c. I ferien skal arbeideren ha en lønn (feriegodtgjørelse), som fastsettes således:
1. Hvor det arbeides på fast lønn (uten akkord), skal feriegodtgjørelsen svare til lønnen.
 2. Hvor det arbeides helt eller delvis på akkord, skal feriegodtgjørelsen svare til gjennomsnittsførtjenesten i de siste 6 måneder.
 3. Hvis der er arbeidet på innskrenket tid, skal feriegodtgjørelsen beregnes på grunnlag av arbeiderens gjennomsnittlige arbeidstid i de siste 6 måneder og av hans timelønn ved feriens inntreden. Har det vært arbeidet helt eller delvis på akkord, gåes ut fra beregningsmåten i punkt c. 2.
- Feriegodtgjørelsen utbetales dagen før ferien begynner.
- d. Blir en arbeider sagt opp før han har fått adgang til å benytte en optjent ferie, tilkommer det ham feriegodtgjørelse.
- Hvis en arbeider deltar i en fellesferie før han har vært 6 måneder i bedriftens tjeneste, tilkommer det ham feriegodtgjørelse på 6-månedersdagen for hans ansettelse i bedriften, når han godtgjøres at han i kalenderåret ikke tidligere har hatt ferie eller fått feriegodtgjørelse.

- e. Den sammenhengende effektive tjenestetid skal ikke betraktes som avbrutt ved arbeidsstans som skyldes:
1. En lockout eller streik, som er besluttet eller på forhånd godkjent henholdsvis av Norsk Arbeidsgiverforening eller Arbeidernes faglige Landsorganisasjon.
 2. En midlertidig arbeidsstans på grunn av bedriftsmessige årsaker.
 3. Ordinær militærtjeneste, som ikke strekker sig utover en rekruuttskole og en regimentssamling.
 4. Legitimert sykdomsforfall, dog ikke utover 3 måneder.
- Den tid, hvori stansen eller ledigheten varer, medregnes dog ikke i tjenestetiden.
- f. I enkelte bedrifter eller bedriftsbrancher, hvor en lengere ferie enn foran bestemt er innført, er det intet til hinder for at denne lengere ferie tariffestest.
- g. Foranstående feriebestemmelser skal ikke være til hinder for, at der hvor særlige forhold (som sundhetsskadelig eller særlig anstrengende arbeide eller lignende) tillisier det, gis enkelte arbeidere lengere ferie.
- Anmerknng: Protokolltilførsel hos Riksmeglingsmannen 11 august 1923: Arbeidsgivernes forhandlere bemerket, at den hittilværende praksis om skoft vil bli endret derhen, at tilfradrag i ferien og ferielønningen kun kommer skoft utover 3 dagers sammenlagt varighet i ferieoptjeningstiden.

§ 10.

Tvisters behandling. . .

Enhver tvist mellom en arbeidsgiver og hans arbeidere som omfattes av denne overenskomst, skal først søkes bilagt ved forhandling mellom vedkommende bedriftsleder og dens arbeidere, de sist nevnte ved sine tillitsmenn.

Hvis enighet ikke opnåes, eller hvis det gjelder en tvist mellom organisasjonene, skal forhandling optas mellom vedkommende forbund og Norsk Arbeidsgiverforening eller de underorganisasjoner disse dertil be- myndiger. Forhandlingsmøte skal avholdes senest 8 dager efter at skrift-

lig krav herom er fremkommet fra en av partene.

Tvist som angår denne overenskomst, kan ikke søkes løst ved arbeidsstans, men kan av hver av partene innbringes for Arbeidsretten.

Foranstående bestemmelser innskrenker ikke bedriftens eller arbeidernes rett til uten forutgående forhandling å delta i en arbeidsstans som er besluttet eller godkjent av Norsk Arbeidsgiverforening eller Arbeidernes faglige Landsorganisasjon.

II.

Fagarbeidere etc.

§ 1.

Herunder inngår arbeidere, vesentlig beskjeftiget med: Jern- og metallarbeide, borhvessing, elektrikkerarbeide, snekker- og tømmermannsarbeide, malerarbeide, for såvidt de oppfyller de betingelser som er fastsatt for henholdsvis fagarbeidere, hjelpearbeidere og læregutter i overenskomster med M. V. L., henholdsvis H. A. F. (se anmerkn.).

§ 2.

Akkordarbeide og tillegg for nattskift.

(Gjelder kun for de bedrifter som tidligere har hatt overenskomster med spesialforbundene, og kun i den utstrekning disse bestemmelser tidligere har funnet anvendelse.)

- a. Opnåes ikke enighet om akkordspørsmål med nogen arbeider, og arbeidsgiveren allikevel ønsker arbeidet utført, betales efter timelønningen.
- b. Ved bedrifter som efter sin natur krever uavbrutt arbeide, betales 25 pct. tillegg for nattskiftet.

§ 3.

Pasning av flere maskiner.

(Gjelder kun for jern- og metallarbeidere.)

Når en arbeider blir satt til å betjene flere maskiner samtidig i verkstedet, betales et passende tillegg efter nærmere overenskomst. Herfra undtas dog betjening av automatmaskiner.

§ 4.

Reiseutgifter.

Sendes en arbeider så langt bort, at han ikke kan ha nattekvarter i sitt hjem, betales 10 pct. tillegg til timelønningen.

For overtid på sådant arbeide betales almindelige procenttillegg til den ordinære timelønn.

Skyssgodtgjørelse betales av bedriften efter regning. Kost- og losjigodtgjørelse betales efter regning eller efter en omforenet dagspris.

§ 5.

Verktøigodtgjørelse.

Trearbeidere som selv holder tilstrekkelig håndverktøi, får herfor en godtgjørelse av 4 øre pr. arbeidet time. Godtgjørelsen utbetales efter skuddsvis pr. år.

Hvis bedriften selv holder verktøi, har arbeideren ikke rett til verktøigodtgjørelse.

Malere holder selv stålspankel og trekkpensel.

§ 6.

Arbeidsstans på grunn av materialmangel

(Gjelder kun for snekkere og tømmermenn.)

Når arbeidet må stanse på grunn av mangel på materiale eller redskaper som bedriften skal fremskaffe, betales arbeideren sin timelønn for den tid han har måttet gå ledig. Dette gjelder dog ikke stans som er forårsaket ved force majeure, eller som arbeideren har fått beskjed om 3 dager før, og heller ikke hvis bedriftens leder anviser ham annet arbeide med samme timelønn.

Lønnsatser m. v.

1 Ved A/S Sydvaranger.

Minstelønn
i akkord i dagarbeide:

- Skuffekjørere og skytterbaser:
a. De første 12 mdr. kr. 1.10 kr. 1.30
b. Fullt utlærte » 1.20 » 1.40

Øvrige arbeidere:

- a. De første 12 mdr.
for såvidt de ikke
har 6 mdr.s øvelse
ved tilsv. bedrift kr. 0.95 kr. 1.15
b. Senere » 1.00 » 1.20
Den nuværende husleie skal ikke
forhøies i tariffperioden.

Arbeiderne erholder det hittil ut-
leverte kvantum brensel til eget for-
bruk til følgende priser:

- Giftede arbeidere kr. 2.00 pr. hl. kull
Ugiftede — « 3.50 —
For ved for alle arbeidere kr. 5.00
pr. lass.

2. Ved de øvrige bergverk.

Minstelønn
i akkord i dagarbeide:

a. Arbeide under dagen:

1. Skakthuggere:

- a. De første 12 mdr. kr. 1.10 kr. 1.30
b. Fullt utlærte » 1.20 » 1.40
Øvrige arbeidere » 1.10 » 1.30

b. Arbeide i dagen:

1. Mannlige arbeidere » 1.00 » 1.20
2. Kvinner » 0.65 » 0.85

c. Specialarbeidere:

- Lokomotivførere, heis-
og kompressorkjø-
rere samt skimmeleg-
gere » 1.10 » 1.35

3. Fagarbeidere m. v.

a. Minstelønn:

1. Jern- og metallarbei-
dere, elektrikere, bor-
smede, snekkere, tøm-
mERMENN og malere kr. 1.25
2. Hjelpearbeidere » 1.10

- b. Normallønn: (Gjelder kun
for de bergverk, hvor det
tidligere har vært normal-
lønn.)

1. Snekkere og tømmer-
menn » 1.60
2. Malere » 1.60

c. Læregutter:

- a. Ovenstående minstelønnsatser
gjelder ikke læregutter på kon-
trakt eller gutter som er ansatt
i lære uten kontrakt.
b. Læregutter på kontrakt eller
gutter som antas i lære, skal
gis den best mulige fagutdan-
nelse og såvidt gjørlig fortsette
ved samme bedrift i læretiden,
således at de efter endt lære-
tid skal kunne gjøre fyldest for
minstelønnen som ovenfor. Til
opnåelse herav fastsettes:
1. At guttene som regel ikke
skal antas eldre enn 17 år.
2. At bedriften skal gi dem ad-
gang til virkelig å lære det
fag de beskjeftiges i, og
ikke for lenge ad gangen
holde dem i et bestemt spe-
cialarbeide.

Den laveste lønn for læregutter
settes til 50 øre pr. time, stigende
efter følgende skala:

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	½ år
50	55	60	65	70	75	85	95	103	110	øre pr. time

For dem som antas i lære efter å
ha gjennomgått en mekanisk fag-
skole eller på annen måte fått utdan-
nelse i faget, gjøres et fradrag i læ-
retiden. Fradraget skal stå i forhold
til vedkommendes utdanning og be-
gynnerlønnen tilsvarende forhøies.

4. De nuværende individuelle lønnsat-
ser blir å forhøie tilsvarende

(se Riksmeglingsmannens
protokolltilførsel).

5. Barakker ved alle bergverk

(Sydvaranger undtatt.)

Barakkeleien fastsettes til kr. 4.00
pr. måned pr. mann for hus og elek-
trisk lys, hvor sådant er innlagt.

Særbestemmelser.

For Fosdalen og Meløivær (Nor-
disk Grubekompani.)

Enhver arbeider er pliktig på for-
langende å delta i skibslastning. Så-
dan lastning utføres, når den skjer
fra oplagsplass i vogn eller i tønne,
på lagsakkord. For tilfelle at lastnin-
gen ikke kan begynne ved den tid ar-
beiderne er tilsagt å møte, oppbe-
rere de inntil den kan påbegynnes kr. 1.20
pr. time. De er dog forliket til i
den tid å utføre annet arbeide på
kaien.

For Killingdal.

- a. Arbeiderne har, når taugbanen går,
fri transport med denne for sine
matvarer, dog uten ansvar for sel-
skapet.
b. Den ukentlige arbeidstid fastsettes
til 45 timer, fordelt på ukens 5 før-
ste virkedager. Mandag kan ar-
beidet ikke kreves påbegynt før
kl. 11 formiddag.

For Sulitjelma:

- a. Ved grubene Jakobsbakken, Anna,
Sagmo, Ny-Sulitjelma, Hankabak-
ken, Furuhaugen (samt ved Giken
for såvidt angår jern- og metall-
arbeiderne) betales de i overens-
komsten fastsatte minstelønnsat-
ser og normallønnsatser — og i
tilfelle — til de individuelle time-
lønninger et høifjellstillegg av 5
øre pr. time.
b. For hus og lys gjøres følgende
fradrag i arbeidernes lønn:

For løskarere kr. 4.00 pr.
måned pr. mann.

Familieløstøtte:

- 1 vær. + kjøkken kr. 6.00 pr. md.
2 vær. + kjøkken » 9.00 —
3 vær. + kjøkken » 12.00 —

For de leiligheters vedkommende
hvor vann er innlagt, skjer det et
ytterligere fradrag av kr. 1.00 pr.
måned pr. leilighet.

Arbeiderne skal kunne kjøpe
brensel av verket for kr. 3.50 pr.
hl. kull levert fra brenselutsalgs-
steder.

- c. Billettpriser og fraktsatser på
strekningen Finneid—Fagerli blir
de av departementet og jernbane-
styret til enhver tid fastsatte. Dog
skal arbeiderne ha rett til å med-
føre passagergods inntil 100 kg.
gratis, når de legitimerer at de er
arbeidere ved verket.
d. Reparatører og smørere i vaskeri
og skeidehus betales en normallønn
av kr. 1.65 pr. time.

Når reparatørene og smørerne
er i tørknuseriet, betales et tillegg
av 15 øre pr. time.

- e. Smeder, reparatører og rørleggere
ved grubene samt reparatører og
maskinister ved Finneid maskinhus
betales en normallønn av kr. 1.60
pr. time.

Hjelpearbeidere for disse og ved
Moen betales en normallønn av kr.
1.30 pr. time.

V.

Utløpstid.

Denne overenskomst gjelder til 31
mars 1926 og videre ett år ad gangen,
hvis den ikke av en av partene skrift-
lig opsiges innen 1 mars s. å.

Hvis en sammenligning mellom
prisforholdene ved overenskomstens
vedtagelse og i januar 1925 viser, at
disse har undergått en vesentlig for-
andring, kan en av partene (arbei-
derne i tilfelle av stigning og arbeids-
giverne i tilfelle av synkning) kreve
forandringer i lønningene. Ifall det
ved forhandling herom ikke opnåes
enighet, kan overenskomsten opsiges
til utløp 31 mars 1925, med en måneds
varsel. Med vesentlig forandring for-
stås en forandring på mer enn 5 pct.

Anmerkning til II, § 1.

De i II, § 1, nevnte vilkår for fag-
arbeidere etc. er følgende:

1. Jern- og metallarbeidere, elek-
trikere, borhvesere.

- a. Betingelsene for at en arbeider
anerkjennes som fagarbeider og
får minstelønn som sådan er, at
vedkommende har utstått læretid
lærekontrakt og har fylt 21 år, el-
ler — hvis ikke utdannet på lære-
kontrakt — enten efter fylte 22 år
og 5 års arbeide i faget eller efter
fylte 23 år og minst 4 års arbeide
i faget, blir anerkjent som fagar-
beider. For å opnå denne aner-
kjennelse, retter arbeideren en

skriftlig henvendelse til bedriftens leder og får et fagarbeiderbevis, såfremt bedriftens leder finner ham kvalifisert dertil.

- b. Finner bedriftens leder ikke å kunne meddele arbeideren et sådant bevis, kan arbeideren kreve anledning til å avlegge en dyktighetsprøve. For å bestemme hvori prøven skal bestå, og for å bedømme utførelsen, oppnevnes 2 mann. Den ene av disse oppnevnes av arbeiderne ved vedkommende avdeling ved verkstedet blandt dets dyktigste fagarbeidere — den annen som kan være ansatt ved eller utenfor vedkommende verksted, oppnevnes av bedriftens leder.

Blir disse to enig om arbeidets godkjenning, er arbeideren å anse som fagarbeider, og fagarbeiderbevis utstedes.

Det samme blir tilfelle, hvis den ene bedømmelsesmann og bedriftens leder godkjenner arbeidet.

Hvis derimot de to bedømmelsesmenn eller den ene og bedriftens leder ikke godkjenner arbeidet, blir vedkommende med hensyn til lønn å stille i klasse med hjelpearbeidere, og fornyet forlangende om å utføre dyktighetsprøve kan ikke fremsettes før tidligst et halvt år derefter.

- c. Betingelse for at en arbeider skal få den for hjelpearbeidere fastsatte minstelønn er, at han har fylt 19 år.
- d. Arbeiderne er forpliktet til ved attester og medlemsbok å legitimere sin alder og fagalder.
- e. (Gjelder kun for læregutter, som skal utdannes som formere.) Læretiden settes til høist 5 år. Guttene bør såvidt gjørlig arbeide de to første år med kjerner. De to følgende år formes forskjellig mindre gods, og det femte år arbeides på større gods sammen med eldre formere.

Foldals verk:

I de tidligere år under tariffrevisjonen for bergverkene har man også hatt denne bedrift med, men i 1924 var ikke det tilfelle. Årsaken hertil var at bedriften gikk ut av Bergverkenes landsammenslutning under tariffrevisjonen 1923 og fikk konflikt med arbeiderne allerede i august måned 1923.

2. For trearbeidere, formere:

For å opnå den nevnte timelønn forlanges, at vedkommende har utstått læretid på kontrakt eller — hvis ikke utdannet på lærekontrakt — har fylt 21 år og har arbeidet minst 4 år i faget.

Enhver fagarbeider er forpliktet til å legitimere sin alder og fagalder.

3. For malere:

Som fagutdannede malere regnes svenner og de arbeidere som kan bevise å ha arbeidet i faget i minst 5 år og som med sit arbeide kan godtgjøre å være duelige fagmenn.

Protokolltilførsel.

Partene er enige om at post II i Riksmeglingsmannens forslag sålydende:

«De nuværende individuelle lønnsatser blir å forhøje tilsvarende» er å forstå derhen, at de individuelle lønninger for arbeidere i dagarbeide skal økes ved nærværende overenskomstskiftet over hele linjen med ca. 4.7 pct., selv om disses lønn allerede nu ligger over minstelønnsatsen. Derimot skal bestemmelsen ikke gjøre nogetsomhelst inngrep i den nuværende praksis til i tariffperioden å kunne øke eller senke løningene.

Kristiania 25 juli 1924.

Bergverkenes Landsammenslutning,
N. W. Rogstad.

A/S Sydvaranger.

Norsk Arbeidsmannsforbund,
Johs. M. P. Ødegaard.

Norsk Arbeidsgiverforenings Centralstyre,
Finn Dahl.

Arbeidernes faglige Landsorganisasjon, Sekretariatet,
Ole O. Lian.

Konflikten pågikk måned etter måned, og det blev forsøkt å opnå en ordning som kunde føre til konfliktens bileggelse, men alt forgjeves.

Den 23 og 24 september 1924 kom det endelig forhandlinger istand som hadde karakter av realitetsforhandlinger, og resulterte også i et tilbud fra bedriften som arbeiderne i møte 24 september godkjente, og hvorpå det blev opsatt overenskomst.

Tilbudet fraviker ikke den almindelige overenskomst for bergverksindustrien forøvrig på andre punkter enn lønnen. Der skal det foregå en alterering, således at lønnen blir 25 øre høiere i 5 måneder om sommeren og motsvarende og lavere i vintermånedene, så gjennomsnittslønnsatsene blir den samme som for bergverkene forøvrig.

Overenskomstenes lønnsatser skal reguleres hver høst i september på basis av livsmiddelprisene i årets første 6 måneder, og overenskomstenes varighet er satt til 30 september 1927.

A/S Sydvaranger.

Siden driften blev gjenoptatt i Sydvaranger har det verseret en rekke tvister. Selskapet forsøkte å nekte gjeninntagelse av sine gamle arbeidere samtidig som den også på enhver annen måte forsøkte å undra sig overenskomstens bestemmelser. Der førtes en rekke forhandlinger om de forskjellige tvistes spørsmål, og i et møte, som avholdtes 21 juli d. å. blev man enig om en hel rekke av disse. Protokoll fra dette møte er sålydende:

Protokoll

over forhandlingsmøte avholdt på A/S Sydvarangers kontor 21 juli 1924 kl. 12 om de spørsmål som fra Arbeidsmandsforbundets side blev optatt under tarifforhandlingene og som blev henskutt til «lokal forhandling».

I møtet deltok:

For bedriften	Hr. direktør Behrens
« —	« verksdirektør Knudtzen
« Arbeidsgiverforeningen	« kontorchef Rogstad
« Arbeidsmandsforbundet	« sekretær Strøm
« « lokale avdelinger	« Karlsen.

1. *Ad reparasjon og rengjøring av brikettovner:*

For reparasjon og rengjøring av brikettovner utført umiddelbart etter avslukningen og forutsatt at disse arbeider ikke utføres av akkordarbeidere, utbetales en premie som bedriftsledelsen fastsetter etter nærmere overenskomst med vedkommende arbeidere for hvert enkelt tilfelle etter arbeidets art og under hensyntagen til den hurtighet hvormed arbeidet utføres.

2. *Ad bad:*

Bedriften er villig til å utvide badet på Kirkenes og innstallere 3 badekar og 6 dusjer. Såfremt det viser sig at badet blir

flittig benyttet, vil selskapet etter 6 måneders forløp foreta lignende utvidelse også ved badet i Bjørnevand.

3. *Ad transporter for Bjørnevand koop. innkjøpslag:*

Bedriften forstår ikke at der er fremkommet krav om varevogn for Bjørnevand koop. innkjøpslag da selskapet jo hittil gratis har befordret varene fra toppen op til gruberne og alltid har gjort sit bedste for at skaffe vogn. Det har fra selskapets side aldrig vært nevnt at man ikke ønsket at fortsette hermed og det er heller ikke selskapets hensikt å opphøre med den hittil anvendte praksis. For transport fra kaien hvortil som regel kreves særskilte skiftlokomotiver, har selskapet dog beregnet kr. 10.00 pr. vogn, som iallfall i mange tilfeller ikke tilnærmedesvis dekker selskapets egne utgifter. For å vise yderligere imøtekommenhet er bedriften villig til også for fremtiden å utføre sådanne transporter gratis forutsatt at transporten kan foretas til de tider og på den måte som bedriftsledelsen bestemmer.

4. *Ad gratis tog til organisasjonsmøter:*

Til de lokale avdelinger av Norsk Arbeidsmandsforbund med hvilke selskapet har overenskomst vil der gratis bli stillet tog til disposisjon fra gruberne til Kirkenes og omvendt inntil 15 gange årlig i anledning møter i nevnte organisasjon.

5. *Slagtransport under risten eller kjelen i dampcentralen ved kullelevatorene samt stolløpning (3 b):*

Boligforhold (punkt f. og g.):

Efterat verksdirektøren nærmere hadde redegjort for de nevnte forhold og gitt en rekke opplysninger frafallt Arbeidsmandsforbundet de fremsatte krav. Møtet hevet.

Behrens (sign.) J. Knudtzen (sign.) N. W. Rogstad (sign.)
Fr. A. Strøm (sign.) Konr. Karlsen (sign.)

Riktignok gjenstår der endnu endel tvister, som man ikke blev enig om, men det har utjevnet sig litt efter hvert.

Kings Bay kullkompani, Spitsbergen.

Utallige er de forsøk som er gjort for å organisere arbeiderne ved Spitsbergen, men det har ikke lyktes hverken for vårt forbund eller L. S., som har drevet agitasjon i stor utstrekning og også forsøkt sig på endel konflikter. Imidlertid ser det ut til, at det skal bli mulig å få en avdeling ved Kings Bay kullkompani, så det kan være håp om å få gjennomført ordnede arbeidsforhold ved organisasjonens mellemkomst.

Arbeiderne innsendte krav siste høst, men det har ikke vært mulig å fremme kravet inneværende år, derimot håper man på å få en ordning først på året 1925.

Kongsberg Sølvverk.

Skogsarbeiderne ved Kongsberg sølvverk, som har organisert sig i tilslutning til vårt forbund etter omleggingen, stillet lønskav, og der forsøktes forhandling med sølvverket og departementet på vanlig måte. Forhandlingene resulterte ikke i noget, hvorfor plasesene blev opsagt og der blev innkalt til meglingsmøtet fremkom sølvverkets representant med det forslag som kredsmeglingsmannen fremmet. Arbeiderne vedtok forslaget, mens departementet forkastet det. Der opstod så konflikt, som utbrøt den 13. juni og pågikk til 1 januar.

Imidlertid hadde også arbeiderne ved sølvverket stillet lønskav og ved forhandling med departementet opnådde man et tillegg av 10 øre pr. time. Dette tillegg skulde også gjelde for skogsarbeiderne, og man fikk på den måte anledning til å løse skogsarbeiderkonflikten sammen med opgjøret for sølverksarbeiderne.

Når skogsarbeiderkonflikten ikke førte frem var det for det første at den var forsent iverksatt og for det annet den daarlige organisasjon — kun $\frac{1}{3}$ av den samlede arbeidsstyrke.

Dunderland Iron Ore Co.

Dette selskap er med i landsoverenskomsten for bergverkerne. For tiden pågår der kun utbygningsarbeide og reparasjoner, og dette arbeide utføres hovedsakelig på timelønn. I overenskomsten for bergverkerne har vi bestemmelse kun om minstelønn i dagarbeide og minstelønn i akkord, og det er således en forutsetning at de arbeidere, som blev henvist kun til å utføre timearbeide skal ha en lønn, som ligger utover den fastsatte minstelønn i dagarbeide. Selskapet praktiserer nemlig de faste minstelønnsatser også som timelønnsatser. Dette forhold blev påtalt overfor Arbeidsgiverforeningen, som påla bedriften å forhøie lønnsatsene utover minstelønnen.

Beretning fra tekstilgruppen 1924.

Fellesoverenskomsten.

Det blev høsten 1923 tilsendt alle de avdelinger som kom inn under landsoverenskomsten forespørsel om overenskomsten skulde opsies. Det blev vedtatt i samtlige avdelinger at så skulde skje.

Vi meddelte da Arbeidsgiverforeningen at landsoverenskomsten blev opsagt til utløp 31 mars 1924.

Med hensyn til forhandlinger gikk vi ut fra at de skulde bli optatt snarest mulig i det nye år, men grunnet lockouten som tekstilarbeiderne kom inn i, lykkedes det ikke å få optatt forhandlinger før den 11 juni 1924.

I mars måned avholdtes det et representantmøte for tekstilgruppen hvori det blev foreslått følgende forandringer i overenskomsten av 14 juni 1923:

Timelønn.

1. Timelønn for mannlige arbeidere over 18 år kr. 1.80 pr. time.
2. — - kvinnelige — » 16 » » 1.10 » —
3. Specialarbeidernes timelønn forhøies med samme procentsats som for de almindelige timelønnede arbeidere.

Timelønn for mindreårige.

Gutter

under 16 år kr. 0.90 pr. time
 mellom 16 og 17 år kr. 1.20 pr. time
 mellom 17 og 18 år » 1.50 » —

Piker

under 15 år kr. 0.65 pr. time
 mellom 15 og 16 år kr. 0.85 pr. time.

Akkorder.

Akkordsatsene reguleres således at de gir minst 40 pct. merfortjeneste over den fastsatte timelønn. For alle akkordarbeidere utstedes en akkordbok som til enhver tid er til arbeidernes disposisjon. Boken skal inneholde opgave over arbeidernes produksjon, angitt i stykker, meter, kg., hank, pakker eller andre benevnelser for akkordarbeidet samt deres fortjeneste.

Almindelige bestemmelser.

§ 1.

p. a. 19 år forandres til 18 år.
 p. a. 17 år forandres til 16 år.
 p. b. utgår. I stedet for foreslås følgende:

«Alle nybegynnere erholder den almindelige timelønn under læretiden.

§§ 2 og 3

bibeholdes.

§ 4.

25 pct. forandres til 50 pct.

§ 5.

utgår.

§§ 6, 7 og 8

bibeholdes.

§ 9.

Ferien for 1925 eventuelt 1926.

p. a. 8 arbeidsdage forandres til 12 arbeidsdage.
 p. c. 3 pct. forandres til 5 pct.
 p. c. tilføies følgende:

1. For alle arbeidere som arbeider helt eller delvis på akkord skal det utbetales 40 pct. tillegg til den almindelige timelønn ved utbetalinger av disse arbeidernes feriegodtgjørelse.

2. Under sykdom og militærtjeneste avsettes til feriegodtgjørelse 5 pct. av vedkommende arbeideres timelønn multiplisert med det antall timer bedriften har vært i ordinær drift mens arbeideren har vært fraværende fra arbeidet i ovennevnte tilfelle. Forresten bibeholdes paragrafene.

Som bekjent kom tekstilarbeiderne i den lockout som Arbeidsgiverforeningen hadde erklært, og arbeiderne ved denne industri måtte ut i lockout fra 21 februar. Arbeidet blev ikke gjenoptatt før den 27 mai.

I den tid som lockouten stod på, var det jo selvsagt umulig å få nogen forhandling med arbeidsgiverne, og som naturlig var blev ikke disse optatt før i juni måned.

Det første forhandlingsmøte blev da optatt den 11 juni, fortsatte den 18, 28, 30 juni, den 14, 22 og 24 juli. Disse forhandlinger førte ikke til noget resultat, og plassene blev da opsagt til fratredelse den 25 juli. Imidlertid grep Riksmeglingsmannen inn og nedla forbud mot arbeidsstans og innkalte partene til meglingsmøte den 27 juni. I dette meglingsmøte henstillet Riksmeglingsmannen om det ikke ad forhandlingens vei skulde være mulighet for å opnå enighet. Dette mislykkedes imidlertid, og den 3 juli blev meglingen optatt. Den 4 juli fremsatte Riksmeglingsmannen et forslag til ordning av konflikten, som imidlertid ved avstemning ute i avdelingene blev forkastet med stor majoritet.

Dette resultat blev forelagt Riksmeglingsmannen den 12 juli.

Imidlertid blev som bekjent Riksmeglingsmannen syk og forhandlingene blev noget utskutt inntil det blev konstituert ny Riksmeglingsmann.

Meglingen blev da gjenoptatt og i møte den 25 juli fremla den konstituerte Riksmeglingsmann et nytt forslag som blev utsendt til avstemning. Det viste sig at dette forslag blev vedtatt med stor majoritet av arbeiderne, og overenskomsten gjordes gjeldende fra 14 juli.

Ilens Uldvarefabrik.

Ved denne bedrift blev også overenskomsten opsagt til utløp 31 mars 1924. Imidlertid blev det mellom bedriften og arbeiderne optatt forhandling om ny overenskomst.

Efter endel møter blev det mellom bedriften og arbeiderne inngått forlik om at bedriften skulde betale de timelønninger og andre bestemmelser, som blev vedtatt mellom Norsk Arbeidsgiverforening og Norsk Arbeidsmandsforbund, samtidig som også de forhøiede lønninger skulde efterbetales fra 1 april. Dette forslag blev av arbeiderne vedtatt med 37 mot 2 stemmer.

Kongsvinger Uldspindleri & Væveri.

Overenskomsten mellom denne bedrift og arbeiderne blev også opsagt til utløp 31 mars. Forhandlingene blev innledet mellom partene

den 28 mars, uten at disse forhandlinger førte til noget resultat. Plassene blev da besluttet opsagt til 14 april.

Imidlertid grep Riksmeglingsmannen inn og meglingsmøte blev avholdt den 10 april. Arbeiderne fremsatte her i dette møte forslag om at arbeidet ikke skulde nedlegges, mot at bedriften skulde gå med på å betale etter den overenskomst som blev gjort gjeldende mellom hovedorganisasjonene, og at det tillegg som eventuelt blev skulde efterbetales fra 1 april. Dette forslag blev behandlet i direksjonsmøte og den 11 april mottok vi følgende skrivelse:

«Det under meglingen igår av arbeiderne fremsatte forslag er blitt behandlet i vor direksjon med følgende resultat:

«Arbeidet fortsettes, og de nuværende lønninger utbetales inntil videre. Når forhandlingene mellom hovedorganisasjonene er endt og en ny tariff foreligger vedtas denne i sin helhet uforandret av begge parter. Lønningene reguleres så ved etterbetaling fra den dag de er blitt gjort gjeldende i den nye tariff, dog senest fra den 15 mai 1924.

Forslaget er betinget av at vi skaffes dispensasjon for kjøp og bruk av all kull og denne dispensasjon må således være i orden før overenskomsten underskrives.»

Forslaget blev forelagt arbeiderne til drøftelse, men forkastedes, og arbeidsstans inntrådte den 14 april. Arbeidet blev ikke gjenoptatt før den 18 juli.

Det var da forutsetningen at det skulde optas forhandlinger om akkordtariff og øvrige bestemmelser, men det har til dags dato ikke vært gjort og lønns- og arbeidsforhold ved denne bedrift er da ordnet gjennom den protokoll som blev underskrevet den 18 august 1924 av begge parter.

Vikersund Uldvarefabrik.

Overenskomsten blev opsagt til utløp den 31 mars. Forhandlinger blev optatt med bedriften, og ny overenskomst blev inngått i overensstemmelse med landsoverenskomsten.

Heggedal Uldvarefabrik.

Ved denne bedrift blev der høsten 1924 stiftet fagforening og umiddelbart efter blev det gjort krav fra arbeiderne om opprettelse av overenskomst. Det trak ut en tid innen forhandlinger kom i gang, men disse blev da optatt den 17 juli og fortsatte den 13, 15 og 18 august.

Imidlertid kom man ikke til enighet og saken blev innrapportert for Meglingsmannen. Meglingsmøte blev sammenkalt til den 27 august, uten at man på dette møte kom til enighet. Et forslag til overenskomst blev fremlagt for arbeiderne og vedtatt. De samme timelønnsatser blev gjort gjeldende for denne bedrift som i landsoverenskomsten bestemt.

Arne Fabriker.

Ved denne bedrift blev overenskomst opsagt, og forslag til ny lønnstariff og krav om forhandling innsendt til bedriften.

Til å begynne med vilde ikke bedriften gå med på å betale etter den nye vestlandsoverenskomst, men mente at de måtte ha 5 øre lavere timelønn enn det som var bestemt for vestlandet.

Imidlertid fortsatte forhandlingene og bedriften og arbeiderne kom tilslutt til enighet om at det skulde betales etter vestlands-overenskomsten av 1924.

Timms Reperbane.

Ved denne bedrift blev det ut på sommeren 1924 dannet en gruppe i tilslutning til avdeling 76, Kristiania Tekstilarbeiderforening. Det blev fra Arbeidsmandsforbundets side i skrivelse av 19 august forlangt at denne bedrift skulde komme inn under landsoverenskomsten.

Den 27 august avholdtes forhandlingsmøte i Arbeidsgiverforeningen, hvor partene kom til enighet om å gjøre landsoverenskomsten gjeldende.

Samtidig efter at overenskomsten var gjort gjeldende for Timms Reperbane viste det sig at fabrikkens lønnsforbedringer var å nedsette lønningene for de kvindelige arbeidere. Forholdet var at bedriften hadde gitt de kvindelige arbeidere et lønstillegg av 8 øre fra midten av mai 1924, samtidig som de også gav tilsagn om, at for så vidt timelønnen blev høiere skulde de kvindelige arbeidere ha det tillagt sin timelønn.

Imidlertid viste det sig i første lønningsuke efter at overenskomsten var vedtatt at fabrikkens var gått til lønnsreduksjon for de kvinnelige arbeidere som hadde et produksjonstillegg av 2 øre, og disse blev fratatt dette. Dette fant ikke arbeiderne sig i og det blev optatt forhandling med Arbeidsgiverforeningen om dette forhold, uten at man kom til nogen ordning av dette. Saken blev da behandlet i forretningsutvalgsmøte, og det blev besluttet at saken skulde innbringes for arbeidsretten for prøvelse. Saken var ennå ikke avgjort ved årsskiftet.

Solheim Trådfabrik.

Ved denne bedrift blev det ut på sommeren 1924 dannet en gruppe i tilslutning til Norsk Arbeidsmandsforbund. Det blev fra Norsk Arbeidsmandsforbunds side i skrivelse av 19 august forlangt at denne bedrift skulde komme inn under landsoverenskomsten.

Den 25 august avholdtes forhandlingsmøte i Arbeidsgiverforeningen, vestenfjeldske distrikt, Bergen, hvor partene kom til enighet om å gjøre landsoverenskomsten gjeldende.

Imidlertid har det vist sig at forholdene ikke er helt slik som ønskelig kunde være ved denne bedrift, idet det viser sig at bedriften ikke helt ut overholder overenskomstens bestemmelser, og da særlig for betaling for overtidsarbeide og med hensyn til akkordutregning.

De Forenede Uldvarefabrikker, avdeling Fredfoss.

Ved denne bedrift opstod det ut på høsten 1924 en tvist angående bedriftens forhold til en gutt som hadde fylt 19 år. Bedriften vilde til å begynne med ikke betale full timelønn, og når forholdene tilspisset sig mellom bedriften og foreningen, gikk bedriften til det skritt å opsi gutten.

I anledning denne sak intrådte det tilfelle, at samtlige mindre gutter spontant forlot sine plasser og sluttet ved bedriften. I avdelingen, hvor dette spørsmål blev behandlet, blev det vedtatt å sende bedriften en skrivelse sålydende:

«Fredfoss Tekstilarbeiderforening samlet til møte mandag den 8 desember 1924, har fattet følgende beslutning.

1. Plassene opsies med 14 dages varsel, således at arbeidet ophører tirsdag den 23 desember 1924 kl. 5 eftm.
2. Alt overtidarbeide ophører fra dags dato.
3. Thorleif Ellingsens maskine, spinnstol nr. 6, blokeres for arbeidskraft. Skulde det mot all formodning være nogen som tross foreningens blokade vil arbeide på maskinen, blokeres alt gods som derved fremstilles.

Foreningen finner det aldeles nytteløst å fortsette produksjonen, så lenge det ikke kan bli arbeidsro ved bedriften.

Ovenstående beslutning er fattet som følge av Thorleif Ellingsens opsigelse, og som vi ikke har kunnet få en tilfredsstillende ordning på.»

Efter at forbundet hadde fått beskjed om at 8 unge arbeidere hadde nedlagt arbeidet reiste sekretær Nielsen til Fredfoss for å gjøre et forsøk på å få en ordning i stand. Efter mange videverdigheter blev arbeiderne og bedriften enige om at arbeiderne skulde gjeninntas. Imidlertid blev tvisten for den gut som blev opsagt ikke helt ferdig, men blev det optatt forhandling den 17 desember hvor man kom til enighet om at vedkommende arbeider skulde inntas i appreturen inntil videre, hvor han fremdeles er.

Tørkop Uldvarefabrik.

Da lockouten var hevet og arbeidet skulde gjenoptas, viste det sig at denne bedrift ikke vilde innta samtlige arbeidere samt at den ikke under nogen omstendigheter vilde avskjedige 3, som hadde optrådt som streikebrytere.

Imidlertid fikk denne sak også en ordning, idet det blev meddelt, at de 4 som ikke kunde komme inn med det samme, skulde bli inntatt efter en kortere eller lengere tid.

Chr. Irgens Sønner, Bergen.

Arbeiderne ved denne bedrift hadde organisert sig i tilslutning til Bergens Tekstilarbeiderforening, og arbeiderne gjorde krav på å

komme inn under Vestlands-overenskomsten. Fra arbeidernes side blev det gang på gang gjort krav på forhandling om overenskomst. Forhandlinger kom også i gang, og bedriften erklærte sig villig til å betale efter Vestlands-overenskomsten, men bedriften var uvillig til å underskrive nogen overenskomst. Den mente at arbeiderne helt og holdent skulde tro den på dens ord uten at man behøvet å ha nogen underskrift. Og så vidt oss bekjent har det heller ikke vært noget klagemål i så henseende.

Med hensyn til de vunne resultater for 1924 skal vi være de første til å erkjenne, at disse ikke er som de skulde og burde være. Men tar man hensyn til situasjonen som var i 1924, så kan det muligens være grunn til å si at resultatet ikke er så verst.

Vi må da stille oss for øie: Først den store påkjønning arbeiderne har hatt under den lockout som er ført, samt de dårlige organisasjonsforhold som var innenfor tekstilindustrien, og da særlig for Vestlandets vedkommende. Det er jo ganske naturlig at organisasjonsforholdene på Vestlandet under de forhandlinger vi førte, spilte en meget stor rolle i arbeidsgivernes favør.

Med hensyn til de vunne lønnsforbedringer henvises til beretningens tabeller.

Forskjellige virksomheter.

Skandinavisk Gummi- og Kabelfabrik, Lysaker Kjemiske Fabrik.

Arbeiderne ved Skandinavisk Gummi- og Kabelfabrik fremsatte krav om lønnsforhøielse samt krav om at arbeidet blev å utføre på akkord m. v.

Der førtes en rekke forhandlings- og meglingsmøter uten at der opnåddes enighet. Der blev derfor arbeidsstans den 23 juli 1923 som pågikk helt til 7 august 1924. Foreningen gikk da over til Norsk Jern- & Metallarbeiderforbund og konflikten fortsatte også en tid derefter.

I november måned 1923 erklærte Arbeidsgiverforeningen lockout i tobakkindustrien og krevet en ordning bl. a. for sjokoladeindustrien, treindustrien, Lysaker Kjemiske Fabrik, Katrineholm Emaljefabrik og Skandinavisk Gummi- og Kabelfabrik.

Der førtes nye meglinger og herunder gikk bedriften med på at der kunne etableres et slags akkordsystem samtidig som de til slutt innrømmet vareklær for arbeiderne i mønjeavdelingen.

For Lysakers vedkommende innrømmedes kun forhøielse av et par uvesentlige lønnsatser. Forslaget blev såvel av Lysaker Kjemiske Fabrik som Kabelfabrikken forkastet, men da der var felles avstemning for alle som var innblandet i lockouten, blev det erklært at overenskomsten også var gjeldende for disse 2 bedrifter.

Arbeiderne ved disse 2 bedrifter vilde ikke bøie sig for denne

avgjørelse og konflikten fortsatte for Lysaker Kjemiske Fabriks vedkommende til 8 januar 1924 og ved Skandinavisk Gummi- og Kabelfabrik til 8 august 1924, da foreningen gikk over til Jern- & Metallarbeiderforbundet.

Foreningen ved Lysaker Kjemiske Fabrik er gått over til Norsk Kjemisk Industriarbeiderforbund.

Rengjøringskvinnene ved Kr.a Øst- og Vestbanestasjon.

Der opstod tvist mellom jernbanen og rengjøringskvinnene om forståelse av overenskomstens § 5, der er sålydende:

«Samtlige rengjøringskvinner tilstås en fridag hver uke med full løn — en uke en søndag og en annen uke en hverdag».

Jernbanens vedkommende fortolket denne bestemmelse således, at hvis en av rengjøringskvinnene hadde vært borte på grunn av sykdom eller annen lovlig skoft, beholdt de ikke nevnte fridag. Der søktes forhandlinger uten å oppnå noget resultat.

Forbundet fant å måtte utta arbeidsrettsstevning på spørsmålet og nedla sådan påstand: «Rengjøringskvinnene tilkommer fridag med full lønn selv om de har vært fraværende en dag i uken på grunn av sykdom, permisjon eller skoft.»

Efter at saken var kommet i arbeidsretten oppnåddes der forlik, således at jernbanen gikk med på forbundets påstand.

Østlandske sanatorieanlegg.

Dette sanatorieanlegg utføres for staten. Overenskomsten for bygningsindustrien har vært gjort gjeldende ved dette anlegg, dog således at arbeiderne har oppebåret det samme familietillegg som er gjeldende for statens anleggsarbeidere.

Beretning fra sekretæren i Nord-Norge.

Et tilbakeblikk.

Det kan vel sies med rette, at i 1907 var det fagorganisasjonen i Nord-Norge fikk fast form, idet da fagforeninger stiftedes i Sulitjelma. Det som bevirket Sulitjelma-arbeidernes tilslutning til fagorganisasjonen var vel i første rekke selskapets innførelse av slavemerker.

Ved at fagorganisasjonen fikk fotfeste i Sulitjelma førtes organisasjonstanken ut til samtlige arbeidssteder i landsdelen, idet folk så å si fra alle bygder tid om annen hadde arbeide ved Sulitjelmas mange gruber og arbeidssteder.

Fra den tid er det man kan følge Nord-Norges arbeideres reising mot utbytterne gjennom fagorganisasjonen.

Den store tilslutning til Arbeidsmandsforbundet som fant sted ved organiseringen av Sulitjelma-arbeiderne, bevirket også at spørsmålet om egen agitator for fagorganisasjonen der nord blev

aktuell og i 1910 blev Johan Karlgren fra Hovedkontoret i Oslo efter krav fra Sulitjelma-arbeiderne agitator for Nord-Norge med bopel i Bodø for i hele Nord-Norge å drive agitasjon og forhandlinger og i det heletatt varetta Arbeidsmandsforbundets interesser deroppe, hvilken stilling han innehadde 3 år.

I 1911 fikk Sulitjelma-arbeiderne sin dåp i bergverkslockouten, og efter flere ukers kamp fikk arbeiderne ved bergverkene sin første voldgiftsdom og resultatet blev det bekjente «presteøre» i tillegg pr. time.

Det bergverkene oppnådde ved sin lockout var å sveise Sulitjelma-arbeiderne sammen og gi dem forståelse av fagorganisasjonens nytte og betydning.

I denne lockout deltok arbeiderne ved Sydvaranger gruber og arbeiderne ved Sallangen bergverker.

1913 påbegyntes det store kraftanlegg i Glomfjord på Helgeland og ved alle industrier i Nord-Norge var mange folk i beskjeftigelse.

I Nordland, Troms og Finmark fylke var i begynnelsen av 1914 organisert i tilslutning til N. A. F. 2775. Sydvaranger og Sulitjelma hadde dengang det halve medlemstall i de 3 nordlige fylker.

Som en følge av verdenskrigens utbrudd i 1914 opstod krise i industrien med opsigelser og stans ved flere bedrifter. Som følge derav sank medlemsantallet en del i siste halvdel av 1914 og en del av 1915 således at Arbeidsmandsforbundet ved utgangen av sistnevnte år talte 2520 medlemmer i Nord-Norge, altså en tilbakegang fra året forut med 255 medlemmer. Dog merkedes den siste del av 1915 en bedring i organisasjonstallet for atter å gå nedover i 1916 således at ved utgangen av dette år hadde forbundet et medlemsantall av 2243.

Den forferdelige prisstigning som begynte i 1916 og fortsatte i 1917 tvang arbeiderne ved bedriftene til på ny å vende tilbake til fagorganisasjonen og åpnet øinene på arbeiderne ved de bedrifter hvor ingen fagorganisasjon i de forgangne år hadde vært istand til å trenge inn.

Det opstod en krigsindustri med høikonjunktur som utvidet fagorganisasjonens arbeidsfelt og dermed tilførtes masser av nye uprøvede medlemmer. Den nordnorske befolkning har levet fjernt fra industrien og kjenner for en stor del ikke dens trykk. De er ikke industriarbeidere, men fiskere og småbrukere.

Grunnet forceringen av arbeidet ved krigsindustrien steg medlemsantallet med mere enn 100 pct. i 1918 og 1919 og den store tilslutning til fagorganisasjonen satte denne istand til i sistnevnte år å opprette 40 overenskomster med delvis meget gode resultater. Full lønn i sommerferien blev gjennomført, procenter for overtid, arbeidstiden forkortet, rettet på boligforholdene og meget annet.

Det var noget kunstig opsving i medlemstallet som var foranlediget av den voldsomme prisstigning og det viste sig også at de folk meget snart falt fra.

Da krigen sluttet og krigsrustningene ophørte, måtte de som hadde arbeidet ved den slags bedrifter søke tilbake til sitt gamle erhverv og organisasjonstallet sank betraktelig.

I bygdene blev igangsatt en del veiarbeider som nødsarbeide, men å stifte foreninger blandt disse nødsarbeidere har vist sig meget vanskelig.

De som blev igjen i fagorganisasjonen var arbeiderne ved de større gruber og anleggsarbeiderne ved de igangværende anlegg.

I Nord-Norge var det i 1920 tilsammen tilsluttet Arbeidsmandsforbundet 53 foreninger, over dobbelt så stort antall som i 1914.

Mange av disse foreninger er nu nedlagt grunnet bedriftsinnstilling og en del er gått over i andre forbund etter omlegningen.

Det står nu i slutten av året igjen 24 foreninger i forbundet i hele Nord-Norge.

Den kontingent som er innsendt i disse 18 år kan telles i ti-sifrede tall og forbundets utgifter til Nord-Norges avdelinger i samme tidsrum i form av streikebidrag og direkte bevilgninger kan også telles i mangesifrede tall.

Antal avdelinger gjennom 18 år:

1907	28	avdelinger	1916	37	avdelinger
1908	28	—>—	1917	39	—>—
1909	29	—>—	1918	48	—>—
1910	27	—>—	1919	58	—>—
1911	26	—>—	1920	57	—>—
1912	27	—>—	1921	49	—>—
1913	31	—>—	1922	38	—>—
1914	34	—>—	1923	35	—>—
1915	36	—>—	1924	35	—>—

Når foreningstallet er gått ned til 24 skyldes dette organisasjonens omlegning. Dog kan forholdet bli i kommende tider at medlemsantallet i de i Nord-Norge eksisterende foreninger blir like stort som i de år forbundet hadde dobbelt så mange avdelinger som nu. Det avhenger av situasjonen ved bergverkene og jernbanebygningen samt veianleggene og ved havnevesenet.

I 1924 er omorganiseringen i henhold til Arbeidernes faglige Landsorganisasjons kongressbeslutning foretatt. Det har for Arbeidsmandsforbundets vedkommende bevirket en del nedgang i medlemstallet, men til gjengjeld kan man gå ut fra at medlemstallet kan stabiliseres. Blant annet har forbundet fått de medlemmer som før tilhørte andre forbund ved bergverkene.

Ved Nordlandsbanens parsel Mosjøen—Spillum var organisasjonsprocenten høi sålenge nødsarbeidet pågikk der, men arbeidet stanset som bekjent forrige sommer, men fortsetter i Mo i Ranen, hvor samtlige nødsarbeidere er organisert.

I Sulitjelma er arbeiderne godt organiserte, men ved Dunderland Iron Ore Co. Ltd. og Sydvaranger er organisasjonstallet lavt.

Det er særlige forhold som er årsak heri, dog tror jeg at disse litt etter hvert vil ryddes av veien og arbeiderne finne veien tilbake til fagorganisasjonen. Om arbeiderne ikke selv ser fordelene derved,

vil bedriftens ledelse gjøre dem opmerksom herpå ved forringelse av arbeidsvilkårene.

Det har i året som gikk vært ført mange forhandlinger likesom jeg deltok i de store bergverksforhandlinger og har vært ute på agitasjon, tilsammen har jeg vært på farten i 200 dager.

Efter overgang til industriforbund får ikke Arbeidsmandsforbundet lengere det virkeområde som tidligere, og det naturlige vil derfor være at Arbeidernes faglige Landsorganisasjon overtar og bærer utgiftene med agitasjonen og forhandlingene i Nord-Norge. Selve utviklingen de siste år har mere enn før ført forholdene derhen.

Det er brakmark nok for fagorganisasjonen å rydde i Nord-Norge, men agitasjonen må omlegges en del.

Fr. A. Strøm.

Lønnsbevegelser

Løpe-nr.	Bedrift	Antall arbeidere		Tidligere lønn og dyrtidstill.					Opnådd lønn og dyrtidstill.					Den prosentvise forandring i akkordarb. (+ eller -)
		I alt	Derav medlemmer	Pr. time	Pr. dag	Pr. uke	Minstelønn i akkord	Dyrtidstill.	Pr. time	Pr. dag	Pr. uke	Minstelønn i akkord	Dyrtidstill.	
I. Anleggsvirksomhet.														
1	Statens jernbaneanlegg	5000	4000	—	—	—	1.20 1.30	—	—	—	—	1.20 1.30	—	—
2	Tr. hjems Elektricitetsverk	140	120	1.50 1.70	—	—	—	—	1.64 1.89	—	—	1.40	—	—
3	Hen-Spirilbanen	130	80	—	—	—	0.80	—	—	—	—	1.20	—	—
4	Statens kanalvesen	28	28	1.10 1.20	—	—	0.80	—	1.30 1.40	—	—	1.00	—	—
5	A/S Akersbanene	137	86	—	—	—	1.30	—	—	—	—	1.40	—	—
6	Østlandske sanatorieanlegg	39	39	1.50 1.60	—	—	—	—	1.65 1.75	—	—	—	—	—
7	Høienhall hovedgård	16	9	1.50	—	—	—	—	2.00	—	—	—	—	—
II. Bergverksindustrien.														
8	a. Fosdalens Bergv.-Aktieselskap	2731	1610	Menn 1.14-1.33 Kvinner 0.81	—	—	Menn 0.95-1.14 Kvinner 0.62	—	Menn 1.20-1.40 Kvinner 0.85	—	—	Menn 1.00-1.20 Kvinner 0.65	—	—
	b. The Bede Metal & Chemical Co. Ltd. Killingdal													
	c. Orkla Grube-Aktiebolag													
	d. Sulitjelma Aktiebolags Gruber													
	e. A/S Stordø Kisgruber													
	f. Meløyvær Gruber (Nordisk Grubekompani)													
	g. A/S Bjørkåsen Gruber													
	h. Dunderland Iron Ore Co., Ltd.													
	i. A/S Sydvaranger													
9	Foldals Verk	92	42	Menn 1.14-1.33 Kvinner 0.84	—	—	Menn 0.95-1.14 Kvinner 0.62	—	Menn 1.20-1.40 Kvinner 0.85	—	—	1.00 1.20	—	—
10	Kongsberg Sølvverk	280	74	1.20 1.80	—	—	1.10 1.60	0.30 p. t.	1.30 1.90	—	—	1.20 1.70	0.30 p. t.	—

avsluttet i 1924.

Forandring pr. arb. pr. aar beregnet i kr. (+ eller -)	Lønnsforhøielsen utgjør i alt pr. år beregnet i hele kr.	Lønnsnedslaget utgjør i alt pr. år beregnet i hele kr.	Arb.tid pr. uke		Tillegg for over-, nat- og helligdagsarbeide		Ferie i dager		Blev overenskomst oprettet?	Var det overenskomst før?	Var det arbeidsstans?	Anmerkninger
			Tidligere	Opnaadd	Tidligere pct.	Opnaadd pct.	Tidligere	Opnaadd				
—	—	—	48	48	25-50-100	25-50-100	12	12	—	—	—	Reglementet prolongert inntil videre.
+ 280	39 200	—	48	48	25-50-100	25-50-100	12	12	ja	ja	nei	
+ 800	10 400	—	48	48	25-50-100	25-50-100	12	12	—	—	ja	Arbeidet blev å utføre efter de reglementariske bestemmelser for statens anlegg.
+ 400	11 200	—	48	48	25-50-100	25-50-100	12	12	—	nei	nei	Reglement.
+ 200	27 400	—	48	48	25-50-100	25-50-100	12	12	ja	ja	ja	
+ 330	12 970	—	48	48	25-50-100	25-50-100	12	12	ja	ja	ja	Familietillegg som for statens anlegg.
+1100	17 600	—	48	48	25-50-100	25-50-100	14	14	ja	nei	ja	
+ 154	420 574	—	48	48	25-50-100	25-50-100	8	8	ja	ja	nei	
+ 132	12 144	—	48	48	25-50-100	25-50-100	8	8	ja	ja	ja	
+ 240	67 200	—	47 1/2	47 1/2	25-50-100	25-50-100	14	14	ja	ja	nei	

Lønnsbevegel

Løpe-nr.	Bedrift	Antall arbeidere		Tidligere lønns- og dyrtidstill.					Opnådd lønns- og dyrtidstill.					Den prosentvise forandring i akkordarbeid	
		I alt	Derav medlemmer	Pr. time	Pr. dag	Pr. uke	Minstelønn i akkord	Dyrtidstill.	Pr. time	Pr. dag	Pr. uke	Minstelønn i akkord	Dyrtidstill.		
III. Tekstilindustri.															
<i>Østlandet.</i>															
11	A/S Christiania Bånd- og Lidsefabrikk . . .			0.86 1.43	—	—	—	—	0.92 1.54	—	—	—	—	+ 8	
12	Chr.a Seilduksfabrikk .			0.77 1.34	—	—	—	—	0.83 1.45	—	—	—	—	+ 8	
13	A/S Knud Graah & Co.			0.77 1.34	—	—	—	—	0.83 1.45	—	—	—	—	+ 8	
14	A/S Vøien Bomuldspinneri			0.77 1.34	—	—	—	—	0.83 1.45	—	—	—	—	+ 8	
15	A/S Nydalens Kompani			0.77 1.34	—	—	—	—	0.83 1.45	—	—	—	—	+ 8	
16	Halvor Schou (Hjula Væveri)			0.77 1.34	—	—	—	—	0.83 1.45	—	—	—	—	+ 8	
17	A/S De forenede Ullvarefabrikker	2573	1399	0.77 1.34	—	—	—	—	0.83 1.45	—	—	—	—	+ 8	
18	Avdelingene Fredfoss-Frysja			0.77 1.34	—	—	—	—	0.83 1.45	—	—	—	—	+ 8	
19	A/S Haldens Bomullspinneri og Væveri .			0.77 1.34	—	—	—	—	0.83 1.45	—	—	—	—	+ 8	
20	A/S Helly, J. Hansen & Co., Moss			0.77 1.34	—	—	—	—	0.83 1.45	—	—	—	—	+ 8	
21	A/S Solberg Spindri .			0.77 1.34	—	—	—	—	0.83 1.45	—	—	—	—	+ 8	
22	A/S Den norske Papirfiltfabrikk			0.77 1.34	—	—	—	—	0.83 1.45	—	—	—	—	+ 8	

avsluttet i 1924. (Forts.)

Forandring pr. arb. pr. år beregnet i kr. (+ eller -)	Lønnsforhøielsen utgjør i alt pr. år beregnet i hele kr.	Lønnsnedslaget utgjør ialt pr. år beregnet i hele kr.	Arb.tid pr. uke		Tillegg for over-, nat- og helligdagsarbeide		Ferie i dager		Blev overenskomst opprettet?	Var det overenskomst før?	Var det arbeidsstans?	Anmerkninger
			Tidligere	Opnådd	Tidligere pct.	Opnådd pct.	Tidligere	Opnådd				
+ 138 253	—	—										Vi tør ikke påstå at dette er helt riktig i det akkordene enkelte steder er pålagt litt mer eller litt mindre. Dette gjelder alle de bedrifter innen tekstilindustrien hvor overenskomster er blitt opprettet.
+ 138 253	—	—										
+ 138 253	—	—										
+ 138 253	—	—										
+ 138 253	—	—										
+ 138 253	—	—										
+ 138 253	—	—										
+ 138 253	—	—										
+ 138 253	—	—										
+ 138 253	—	—										
+ 138 253	—	—										
+ 138 253	—	—										

Lønnsbevegelser

Sags-nr.	Bedrift	Antal arbeidere		Tidligere lønn og dyrtidstill.					Opnådd lønn og dyrtidstill.					Den procentvise forandring i akkordarb. (+ eller -)
		I alt	Derav medlemmer	Pr. time	Pr. dag	Pr. uke	Minstelønn i akkord	Dyrtidstill.	Pr. time	Pr. dag	Pr. uke	Minstelønn i akkord	Dyrtidstill.	
23	Tinns Reperbane . . .	—	—	0.83 1.45	—	—	—	—	0.82 kv.	—	—	—	—	—
<i>Vestlandet:</i>														
24	A/S Pettersen & Dekkes Trikotasjefabrikk . . .	—	—	0.72 1.24	—	—	—	—	—	—	—	—	—	+13 %
25	Åsen Ullvarefabrikk . . .	—	—	0.72 1.24	—	—	—	—	0.78 1.40	—	—	—	—	+13 %
26	Solheims Trådfabrikk	90	45	0.72 1.24	—	—	—	—	0.78 1.40	—	—	—	—	+13 %
27	Kongsvinger Ullspinneri og Væveri	38	37	0.77 1.35	—	—	—	—	0.85 1.45	—	—	—	—	+10 % +7,4 %
28	Ilens Ullvarefabrikk . . .	70	40	0.77 1.34	—	—	—	—	0.83 1.45	—	—	—	—	+ 8 %
29	Heggedal Ullvarefabr. . .	75	42	0.77 1.34	—	—	—	—	0.83 1.45	—	—	—	—	+ 8 %
30	Arna Fabrikk	350	115	0.72 1.24	—	—	—	—	0.78 1.40	—	—	—	—	+ 8 % +13 %
31	Vikesund Ullvarefabrikk	30	25	0.77 1.34	—	—	—	—	0.83 1.45	—	—	—	—	+ 8 %
32	Namdalen Ullvarefabr. . .	22	21	0.72 1.24	—	—	—	—	0.78 1.40	—	—	—	—	+ 8 % +13 %
III. Forskj. virksomheter.														
33	Lysaker kem. Fabrikk . . .	30	18	1.43 1.63	—	—	—	—	1.43 1.63	—	—	—	—	—
34	Rengj.kvinnene ved Kra Ø.b. og V.banest.	130	88	—	7.30	—	—	—	—	8.15	—	—	—	—

avsluttet i 1924. (Forts.)

Forandring pr. arb. pr. aar beregnet i kr. (+ eller -)	Lønnsforhøvelsen utgjør i alt pr. år beregnet i hele kroner.	Lønnsnedslaget utgjør i alt pr. år beregnet i hele kroner.	Arb.tid pr. uke		Tillegg for over-, nat- og helligdagsarbeide		Ferie i dager		Blev overenskomst opprettet?	Var det overenskomst før?	Var det arbeidsstans?	Anmerkning
			Tidligere	Opnaadd	Tidligere pct.	Opnaadd pct.	Tidligere	Opnaadd				
+ 253 - 115	1840	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
+ 368	Tilsammen + 556 570	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
+ 138 368		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
+ 138 368		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
+ 184 230	7 820	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
+ 138 253	13 260	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
+ 138 253	13 800	—	—	48	48	25-50-100	25-50-100	8	8	ja	ja	nei
+ 138 368	74 550	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
+ 138 253	5 980	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
+ 138 368	5 016	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	48	48	25-50-100	25-50-100	8	8	ja	ja	ja
+ 255	33 150	—	—	48	48	25-50	25-50	14	14	ja	ja	nei

Konflikter 1924.

Avd.-nr.	Avdelingens navn	Bedriftens navn	Arbeidet nedlagt	Arbeidet opplatt	Anfall under-støttede	Tapte arbeids-dager
493	Jørstad arbeidsmandsforening	Sunnan—Grongbanens 2. avd.	18-3	29-7	3	288
21	Kristiania og omegns jernbanearb.f.	Akers kommune	29-7	22-10	2	84
162	Østensjøbanens anlegsarbeiderforening	Akersbanene A/S	23-7	29-10	15	1 260
334	Veggli jernbanearbeiderforening	Numeralsbanens 4. avd.	29-10	11-11	67	402
35	Aadalens jernbanearbeiderforening	Hen—Finsandbanen	16-3	24-4	30	930
419	Mosjøen og omegns arbeidsmandsfor.	Nordlandsbanen	1-4	4-8	1	102
"	"	Nes sagbruk, Halsøy	10-9	4-10	1	14
48	Øksendal jernbanearbeiderforening	Nordlandsbanen	28-3	11-7	3	324
236	Sognvandsbanens anlegsarbeiderforen.	Akersbanene A/S	23-7	29-10	3	192
183	Kongsvinger tekstilarbeiderforening	Kongsvinger uldspinderi	14-4	4-8	35	3 180
36	Meløyvær grubearbeiderforening	Nordiske grubekomp. A/S	21-2	22-5	26	1 848
21	Kristiania og omegns jernbanearb.f.	Jernbaneanlegget, Ljan	14-4	16-6	1	42
173	Sølvverksarbeidernes lagf. Kongberg	Sølvverkets skogsvæsen	13-6	2-1	16	2 788
45	Aamot anlegsarbeiderforening	Godseier Normann, Lier	21-2	15-5	1	12
"	"	Bygningskonflikten	5-5	18-5	1	66
139	Ytre Aadal jernbanearbeiderforening	Spiralbanen	16-3	24-4	15	785
198	Dokarbeidernes forening	Jernstreiken	11-5	31-5	20	360
89)	"	"	11-5	5-7	58	1 044
40)	Spikerverkets og Spikerarb.s forening	"	28-1	31-5	5	540
93	N. A. F.s avd. 43, Trondhjem	Trondhjems mek. verksted	30-7	pågår	4	552
21	Kristiania og omegns jernb.-arb.foren.	Veianlegget, Høienhall gaard	5-2	—	8	2 112
86	Spydeberg veiarbeiderforening	Veianlegget, Spydeberg	—	—	8	2 496
82	Alvdal arbeidsmandsforening	Foldals verk	fra 1923	—	8	7 800
51	Foldals grubearbeiderforening	Foldals verk	—	—	25	180
	Direkte medlemmer	Akershus elektricitetsverk, Raanafoss.	18-10	—	3	
		Tilsammen	—	—	351	27 401

Lockout.

Avd.-nr.	Avdelingens navn.	Bedriftens navn.	Arbeidet nedlagt	Arbeidet opplatt	Anfall under-støttede	Tapte arbeids-dager.
6	Nydalens tekstilarbeiderforforening	Nydalens comp.	22-2	28-5	191	14 898
76	Kristiania tekstilarbeiderforening	Tekstilindustrien, Kristiania.	—	—	456	35 568
85	Aasen tekstilarbeiderforening	A/S De forenede uldvarrefab., Aasen	—	—	30	2 340
105	Moss regnklædearbeiderforening	A/S Moss regnklædefabrik	—	—	34	2 730
140	Solbergelvens tekstilarbeiderforening	A/S Solberg spinderi	—	—	129	10 062
207	Tørkop tekstilarbeiderforening	A/S De for. uldv.fabr. (Skauger, Tørkop)	—	—	31	2 472
217	Fredfos tekstilarbeiderforening	Fredfos uldvarrefabrik	—	—	77	6 006
263	Hop arbeiderforening	A/S Pettersen & Dekkes trikotagefabr.	—	—	26	2 028
299	Tysse arbeiderforening	Samnanger uldvarrefabrik	—	—	13	1 170
367	Filtarbeidernes forening, Drammen	A/S Den norske papirfilfabrik	—	—	69	5 382
388	Tjstedalens tekstilarbeiderforening	Haldens bomuldspindleri & væveri	—	—	225	17 550
278	Bjørkaasen grubearbeiderforening	Bjørkaasen gruber	21-2	5-6	69	5 796
274	Løkkens grubearbeiderforening	Løkkens verk	22-2	28-5	138	10 764
69	Malmö grubearbeiderforening	Fosdalens bergverk	—	—	31	2 418
39	Løkkens jern- og metalarbeiderforening	Orkla gruber	—	—	48	3 744
23	Aalens grubearbeiderforening	Killingdals gruber	—	—	39	3 042
28	Merakerbanens ekstra arbeiderforen.	Kopperaens fabrik	28-2	—	3	144
34	Stord arbeiderforening	A/S Lillebø gruber	22-2	—	3	234
68	Tømmeraaens arbeiderforening	Kopperaaens smeltev. og Meraker bruk	28-2	—	8	576
193	Sultjelma stedlige styre	Sultjelma gruber	—	10-4	536	38 592
74	Hegmoens og omegn arbeidsmandsfor.	Norsk Hydro	—	10-4	1	30
141	Vittingfos arbeidsmandsforening	Sultjelma gruber	1-3	28-5	2	144
206	Larvik arbeidsmandsforening	Vittingfos bruk	21-2	28-5	2	156
417	Tømmerfløtternes forening, Larvik	Alfred Andersens verksted	14-2	28-5	2	168
270	Reperbanens arbeiderforen., Tønsberg	Hødens verksted og Laagens dampsgag	14-2	15-5	10	720
	Direkte medlemmer	Kaldnes mek. verksted	14-2	28-5	1	84
		Murmester Kristoffersen	—	—	1	—
		Singer, Brock & Berg	21-2	3-11	3	366
		Tofte cellulosefabrik	—	—	—	—
		Tilsammen	—	—	2 176	167 184

